

วารสารวิชาการจินตาสิต (ออนไลน์)

Chintasit Academic Journal (Online)

ISSN XXXX-XXXX (Online)

ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 มกราคม – มีนาคม 2566

วัตถุประสงค์ :

วารสารวิชาการจินตาสิต เป็นวารสารวิชาการราย 3 เดือน (ปีละ 4 ฉบับ ฉบับที่ 1 มกราคม – มีนาคม, ฉบับที่ 2 เมษายน – มิถุนายน, ฉบับที่ 3 กรกฎาคม – กันยายน, และ ฉบับที่ 4 ตุลาคม – ธันวาคม) มีวัตถุประสงค์ เพื่อเผยแพร่บทความวิจัย และบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ และนักศึกษา ด้านศาสนา ปรัชญา รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ การศึกษา เชิงประยุกต์ รวมถึงสหวิทยาการอื่นๆ

บทความที่ได้รับการพิจารณาให้ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) อย่างน้อย 2 ท่าน พิจารณาตีพิมพ์บทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

ทัศนะและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความ วารสารวิชาการจินตาสิต ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น และไม่ถือเป็นทัศนะของกองบรรณาธิการ วารสารวิชาการจินตาสิต ไม่สงวนลิขสิทธิ์การคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 4 ฉบับ :

ฉบับที่ 1 มกราคม – มีนาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 31 มีนาคม)

ฉบับที่ 2 เมษายน – มิถุนายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มิถุนายน)

ฉบับที่ 3 กรกฎาคม – กันยายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 กันยายน)

ฉบับที่ 4 ตุลาคม – ธันวาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 31 ธันวาคม)

เกณฑ์การพิจารณาและคัดเลือกบทความ :

บทความแต่ละบทความจะได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) อย่างน้อย 2 ท่านก่อนตีพิมพ์ โดยการพิจารณาบทความจะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบข้อมูลของผู้เขียนบทความ เช่น ชื่อหรือประวัติการทำงาน และผู้เขียนบทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความ(Double-Blind Peer Review)

เงื่อนไขการตีพิมพ์ :

บทความที่ส่งมาขอเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร จะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความของวารสาร และต้องให้เป็นไปตามรูปแบบที่กำหนดไว้

ทัศนะและความคิดเห็นของผู้เขียนบทความ ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

สำนักงาน :

วารสารวิชาการจินตาสิต (ออนไลน์)

เลขที่ 31/17 ถนนร่วมใจ ตำบลกุดป่อง

อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย 42000

E-mail: Chintasit.journal@gmail.com

โทรศัพท์ 089 622 4068

<https://so19.tci-thaijo.org/index.php/Chintasit>

ISSN XXXX-XXXX (Online)

บรรณาธิการ :

พระมหาอภิพงศ์ คำหงษา, ดร.

กองบรรณาธิการ :

ศ.ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์

รศ.ดร.สมชัย ศรีนอก

รศ.ดร.ธีรศักดิ์ อุปไมยอิชัย

รศ.ดร.พชรวิทย์ จันทร์ศิริ

ผศ.ดร.หอมหวล บัวระภา

ผศ.ดร.ประยุทธ์ ชูสอน

ประธานคณะมนตรีปฏิรูปการศึกษาระดับภาคประชาชน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยนเรศวร

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review)**ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก**

รศ.ดร.บุญช่วย ศิริเกษ

รศ.ดร.พิมพ์อร สดเอี่ยม

พระมหาพงศ์ทราทิพย์ สุทธิโร, ดร.

พระครูปริยัติคุณรังสี, ผศ.ดร.

รศ.ดร.ธงชัย สิงห์อุดม

ผศ.ดร.สุรพล พรหมกุล

ผศ.ดร.สุชาติ บางวิเศษ

ผศ.ดร.ศักดิ์นาถรณ์ นันท์

ผศ.ดร.อุเทนทร์ วัชรชินโรส

รศ.ดร.ภาสกร ดอกจันทร์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ผู้จัดการวารสาร :

นางสาวรัฐพร สุภามา

บทบรรณาธิการ

วารสารวิชาการจินตาสิต ฉบับนี้เป็นปีที่ 1 ฉบับที่ 1 กองบรรณาธิการได้พิจารณาบทความโดยเสนอบทความต่อคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรอง (Peer Review) พิจารณาตรวจแก้ไขเพื่อความสมบูรณ์ และคุณภาพมากที่สุดของบทความ เพื่อตีพิมพ์ และเผยแพร่บทความวิจัย บทความวิชาการที่มีข้อค้นพบ ข้อเสนอแนะที่เป็นนวัตกรรม รวมถึงความคิดริเริ่มที่มีผลกระทบต่อชุมชน สังคมและประเทศชาติ และเพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพทางด้านการสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการ โดยฉบับนี้เน้นการนำเสนอบทความวิจัย จำนวน 1 บทความ และบทความวิชาการ จำนวน 4 บทความ รวม 5 บทความ ดังนี้

ชัยพนธ์ ศรีจันทร์, พระครูปลัดจกพรพล สิริธโร และกรรณิกา ไวโสภา บทความวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเลย” พบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.71) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การสร้างแรงบันดาลใจและการกระตุ้น และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือ 2) ผลการเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีวุฒิการศึกษาและตำแหน่งปัจจุบันต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนเพศ อายุ และประสบการณ์ในการทำงานไม่พบความแตกต่าง

บุญช่วย ศิริเกษ และชัยพนธ์ ศรีจันทร์ บทความวิชาการเรื่อง “การบริหารสถานศึกษาสู่ความสำเร็จในศตวรรษที่ 21” พบว่า สภาพสังคมในปัจจุบันและอนาคต ที่เรียกว่า ศตวรรษที่ 21 หรือ ยุคดิจิทัล เป็นผลสืบเนื่องมาจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ส่งผลกระทบให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิตของสังคมของคนทั้งโลกอย่างมากและรวดเร็ว ทำให้สถานศึกษาในฐานะเป็นหน่วยผลิตและพัฒนาบุคคลเพื่อการดำรงชีวิตที่ดีในสังคม จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ในการจัดการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของสังคมยุคใหม่ เช่นต้องปรับเปลี่ยนวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และกระบวนการวิธีการจัดการเรียนการสอน เป็นต้น ซึ่งการปรับเปลี่ยนทั้งระบบดังกล่าวก็ย่อมเชื่อมโยงกับการบริหารจัดการ เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามที่คาดหวัง

พระครูสุนทรธรรมนาถ, และวุฒิชัย ดานะ บทความวิชาการเรื่อง “กระบวนการตัดสินใจที่ปรากฏในพระไตรปิฎก” มุ่งศึกษาและวิเคราะห์กระบวนการตัดสินใจที่ปรากฏในพระไตรปิฎก และการประยุกต์ใช้ในบริบทการบริหารสถานศึกษาปัจจุบัน โดยนำเสนอหลักการตัดสินใจสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ โยนิโสมนสิการ กาลามสูตร และอริยสัจ 4 พร้อมทั้งวิเคราะห์กรณีศึกษาจากพระไตรปิฎกที่

แสดงถึงการใช้หลักการเหล่านี้ ผลการศึกษาพบว่า หลักการตัดสินใจจากพระไตรปิฎกสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในด้านการวางแผนกลยุทธ์ การประเมินนโยบายและโครงการ การแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวมถึงการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล

สุรินทร์ แก้วบุตรดี บทความวิชาการเรื่อง “สังคหวัตถุ 4: ธรรมแห่งความโอบอ้อมอารีย์ สำหรับการบริหารในยุคโควิด-19” พบว่า ผู้บริหารควรพัฒนาทักษะใน 3 ด้านหลัก 1. ทักษะทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล: ผู้บริหารควรสามารถใช้เครื่องมือ สื่อ และเทคโนโลยีได้อย่างคล่องแคล่วเพื่อการสื่อสาร เผยแพร่ข้อมูล และสร้างชุมชนการเรียนรู้ออนไลน์ 2. ทักษะการสื่อสาร: ผู้บริหารควรสามารถถ่ายทอดข้อมูล ความรู้ และความคิดเห็นได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างความร่วมมือและความชัดเจนในการมอบหมายงาน 3. ทักษะการบริหารจัดการองค์การ: ผู้บริหารควรสามารถจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ บริหารโครงการและกิจกรรมต่างๆ รวมถึงส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครอง

พระมหาธีรวิทย์ ธีรวิฑฒนเมธี (พันธ์ศรี) บทความวิชาการเรื่อง “วิเคราะห์ปรัชญาการเมืองของนิโคโล มาเคียเวลลี ว่าด้วยความขัดแย้งทางการเมืองและวิธีแก้ไข” แนวคิดของนิโคโล มาเคียเวลลีเกี่ยวกับการแก้ไขความขัดแย้งในสังคม โดยมองว่าธรรมชาติของมนุษย์นั้นเห็นแก่ตัวและชั่วร้าย จึงต้องใช้อำนาจรัฐที่เข้มแข็งในการควบคุมมาเคียเวลลีเสนอว่าผู้ปกครองควรมุ่งสร้างความมั่นคงให้รัฐ แม้ต้องใช้วิธีการที่ขัดต่อศีลธรรม เพื่อรักษาความสงบของบ้านเมือง อำนาจอรัฐต้องเหนือสิ่งอื่นใด รวมถึงศาสนา ผู้ปกครองต้องเด็ดขาดและฉลาดในการใช้ทั้งความเมตตาและความรุนแรงตามสถานการณ์ แนวคิดนี้อาจเหมาะสมในภาวะวิกฤติระยะสั้น แต่การใช้ในระยะยาวอาจนำไปสู่การต่อต้านจากประชาชน จึงต้องระมัดระวังในการนำไปประยุกต์ใช้และควรผสมผสานกับแนวคิดอื่นเพื่อความสมดุล

(พระมหาอภิพงศ์ ฐิริวิฑฒโน (คำหงษา)

บรรณาธิการวารสารวิชาการจินตาสิต

สารบัญ

กองบรรณาธิการ	ข
คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ	ข
บทบรรณาธิการ	ค

บทความวิจัย

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเลย	1-14
Innovative Leadership of School Administrators in Secondary Schools, Loei Province	
ชัชณพงศ์ ศรีจันทร์, พระครูปลัดจักษ์รพล สิริธโร, และกรรณิกา ไวโสภา	
Chissanapong Sonchan, Phrakrupalad Jakkrapol Siritharo and Kunnika Vaisopha	

บทความวิชาการ

การบริหารสถานศึกษาสู่ความสำเร็จในศตวรรษที่ 21	15-31
School Administration for Success in the 21 st Century	
บุญช่วย ศิริเกษ และชัชณพงศ์ ศรีจันทร์	
Boonchuay Sirikase and Chissanapong Sonchan	
กระบวนการตัดสินใจที่ปรากฏในพระไตรปิฎก	32-41
Decision Making Process in The Tripitaka	
พระครูสุมนธรรมมณเฑ และวุฒิชัย ดานะ	
Phrakrusumonthammanad and Wuttichai Dana	
สังคหวัตถุ 4: ธรรมแห่งความโอบอ้อมอารีสำหรับการบริหารในยุคโควิด-19	42-52
Sangahavatthu 4: Thamma of Generosity for Managing in covid-19 situation	
สุรินทร์ แก้วบุตรดี	
Surin Keawbootdee	
วิเคราะห์ปรัชญาการเมืองของนิโคโล มาเคียเวลลี ว่าด้วยความขัดแย้งทาง	53-67
การเมืองและวิธีแก้ไข	
Analyze Niccolò Machiavelli's Political Philosophy Regarding Political Conflicts and	
Methods of Resolution	

พระมหาธีรวิทย์ ธีรวิฑฒนเมธี (พันธ์ศรี) และละออองดาว ชาทองยศ

Phramaha Teerawee Punsri and Laongdao Chatongyots

ภาคผนวก

หลักเกณฑ์การเสนอบทความและคำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์

เทมเพลต สำหรับบทความวิจัย

เทมเพลต สำหรับบทความวิชาการ

แบบฟอร์มการส่งบทความ

ขั้นตอนการทำงานของวารสาร

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเลย
Innovative Leadership of School Administrators in Secondary Schools,
Loei Province

ชัชณพงศ์ ศรีจันทร์

Chissanapong Sonchan

พระครูปลัดจักรพล สิริธโร

Phrakrupalad Jakkrapol Siritharo

กรรณิกา ไวโสภา

Kunnika Vaisopha

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

Mahamakut Buddhist University Srilanchann Campus



*Corresponding author, e-mail: chissanapong.so@mbu.ac.th

Received: January 10, 2023; Revivsed: Febuary 15, 2023; Accepted: March 12, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเลย และ 2) เปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างคือผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเลย จำนวน 306 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.22, S.D. = 0.71) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การสร้างแรงบันดาลใจและการกระตุ้น และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือ 2) ผลการเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีวุฒิการศึกษาและตำแหน่งปัจจุบันต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนเพศ อายุ และประสบการณ์ในการทำงานไม่พบความแตกต่าง

ผลการวิจัยนี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดเลย โดยเฉพาะการส่งเสริมการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือ และการพัฒนาผู้บริหารที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเลย

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the level of innovative leadership of school administrators in secondary schools in Loei Province, and 2) to compare the level of innovative leadership of school administrators classified by personal factors. The sample consisted of 306 school administrators and teachers in secondary schools in Loei Province, obtained by stratified random sampling. The research instrument was a 5-point rating scale questionnaire with a reliability of 0.96. Data were analyzed using mean, standard deviation, t-test, and one-way analysis of variance.

The results revealed that: 1) The overall level of innovative leadership of school administrators was high ($\bar{X}$ = 4.22, S.D. = 0.71). The highest mean aspect was inspiration and motivation, while the lowest mean aspect was networking and collaboration. 2) Comparison of innovative leadership levels classified by personal factors showed that respondents with different educational levels and current positions had significantly different opinions on the level of innovative leadership at the .05 level. No significant differences were found for gender, age, and work experience.

The findings of this research can be used as guidelines for developing innovative leadership of school administrators in Loei Province, especially in promoting networking and collaboration, and developing administrators with different educational backgrounds.

Keywords: Innovative Leadership, School Administrators, Secondary Schools, Loei Province

บทนำ

การศึกษาในศตวรรษที่ 21 เปรียบเทียบความท้าทายอย่างไม่เคยมีมาก่อน ทั้งจากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว การแข่งขันในระดับโลก และความคาดหวังที่สูงขึ้นของสังคมต่อคุณภาพการศึกษา (Schleicher, 2020) ในบริบทนี้ ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงและยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม (Innovative Leadership) ซึ่งเป็นแนวคิดที่ได้รับความสนใจอย่างมากในวงการการศึกษาในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา (Mumford et al., 2002) ผู้นำเชิงนวัตกรรมมีบทบาทสำคัญในการสร้าง

วิสัยทัศน์ กระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ และสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเกิดนวัตกรรมในสถานศึกษา ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในยุคปัจจุบัน (Rosing et al., 2011)

จังหวัดเลย เป็นจังหวัดที่มีลักษณะเฉพาะทั้งทางภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ และสังคม ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย มีพรมแดนติดกับประเทศลาว ทำให้มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและมีโอกาสในการพัฒนาเศรษฐกิจการค้าชายแดน (สำนักงานจังหวัดเลย, 2565) ในด้านการศึกษา จังหวัดเลยมีโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งสิ้น 31 แห่ง กระจายอยู่ในพื้นที่ 14 อำเภอ (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเลย, 2564) ซึ่งแต่ละโรงเรียนมีบริบทและความท้าทายที่แตกต่างกัน ทั้งในด้านทรัพยากร คุณภาพผู้เรียน และความต้องการของชุมชน การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการยกระดับคุณภาพการศึกษาและตอบสนองต่อความท้าทายเหล่านี้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Fullan (2018) ที่เน้นย้ำถึงความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างผลกระทบเชิงบวกต่อคุณภาพการศึกษา

การศึกษาของ สุदारัตน์ เหลาฉลาต และคณะ (2564) ชี้ให้เห็นว่าภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาประกอบด้วยหลายองค์ประกอบ เช่น การมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อนวัตกรรม การส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนา และการใช้เทคโนโลยีและดิจิทัล นอกจากนี้ การวิจัยของ Harris & Jones (2019) ยังเน้นย้ำความสำคัญของการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา ซึ่งเป็นอีกหนึ่งองค์ประกอบสำคัญของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม อย่างไรก็ตาม การศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในบริบทของจังหวัดเลยยังมีจำกัด ทำให้ขาดข้อมูลเชิงประจักษ์ที่จะนำไปสู่การพัฒนาภาวะผู้นำที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่

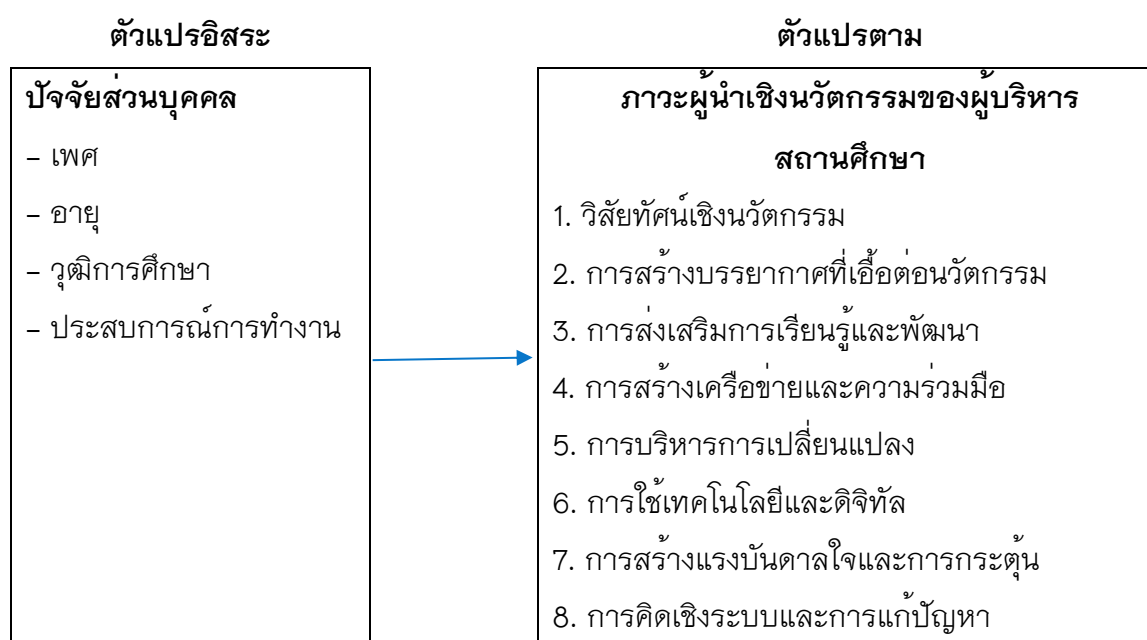
ด้วยเหตุนี้ การวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเลย โดยใช้กรอบแนวคิดที่ครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม 8 ด้าน ได้แก่ 1) วิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม 2) การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อนวัตกรรม 3) การส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนา 4) การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือ 5) การบริหารการเปลี่ยนแปลง 6) การใช้เทคโนโลยีและดิจิทัล 7) การสร้างแรงบันดาลใจและการกระตุ้น และ 8) การคิดเชิงระบบและการแก้ปัญหา (Mumford et al., 2002; Rosing et al., 2011; สุदारัตน์ เหลาฉลาต และคณะ, 2564) ผลการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดเลย และเป็นแนวทางในการยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับความท้าทายในศตวรรษที่ 21 ต่อไป

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเลย
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยนี้ได้นำตัวแปรที่สำคัญของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม 8 ด้าน ซึ่งได้สังเคราะห์จากแหล่งข้อมูลที่เป็นแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยต่าง ๆ มาใช้ในการศึกษา ดังนี้ 1) วิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม 2) การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อนวัตกรรม 3) การส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนา 4) การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือ 5) การบริหารการเปลี่ยนแปลง 6) การใช้เทคโนโลยีและดิจิทัล 7) การสร้างแรงบันดาลใจและการกระตุ้น และ 8) การคิดเชิงระบบและการแก้ปัญหา มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ปรากฏดังตารางที่ 1



ตารางที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาและเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู จำนวนทั้งสิ้น 1,302 คน แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 62 คน และครู จำนวน 1,240 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู จำนวนทั้งสิ้น 306 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ $\pm 5\%$ ใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยแบ่งประชากรเป็น 2 กลุ่มตามตำแหน่ง (ผู้บริหารและครู) และสุ่มตัวอย่างจากแต่ละกลุ่มตามสัดส่วน ได้ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 15 คน และครู จำนวน 291 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เป็นคำถามปลายเปิด

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ศึกษา

- 1) แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2) กำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการและโครงสร้างของแบบสอบถาม
- 3) สร้างข้อคำถามตามนิยามเชิงปฏิบัติการ
- 4) ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน และคำนวณค่า IOC โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.6 – 1.0
- 5) ทำการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ
- 6) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

7) นำแบบสอบถามที่ได้จากการทดลองมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค มีค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.96 และรายด้านมีค่าระหว่าง 0.87–0.93 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (0.70) แสดงว่าแบบสอบถามมีความเที่ยงในระดับสูงและเหมาะสมสำหรับการนำไปใช้ในการเก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขออนุญาตเก็บข้อมูลจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู
2. ส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์และออนไลน์
3. ติดตามการตอบกลับของแบบสอบถามทางโทรศัพท์และอีเมล
4. เก็บข้อมูลเพิ่มเติมด้วยตนเองในกรณีที่ได้รับแบบสอบถามกลับคืนไม่ครบตามจำนวนที่กำหนด

5. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ความถี่และร้อยละ
2. วิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. เปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยใช้การทดสอบที (t-test) สำหรับตัวแปรที่แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ เพศ และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) สำหรับตัวแปรที่แบ่งเป็น 3 กลุ่มขึ้นไป ได้แก่ อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

4. ทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี Scheffe's method ในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจากการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

5. วิเคราะห์ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย ผลการวิจัยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้จำนวนและร้อยละ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	132	43.14
หญิง	174	56.86
2. อายุ		
ต่ำกว่า 30 ปี	45	14.71
30 – 40 ปี	98	32.03
41 – 50 ปี	112	36.60
51 ปีขึ้นไป	51	16.66
3. วุฒิการศึกษา		
ปริญญาตรี	189	61.76
ปริญญาโท	108	35.29
ปริญญาเอก	9	2.95
4. ประสบการณ์ในการทำงาน		
น้อยกว่า 5 ปี	62	20.26
5-10 ปี	89	29.08
11-20 ปี	103	33.66
มากกว่า 20 ปี	52	16.99

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 174 คน คิดเป็นร้อยละ 56.86 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 36.60 มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 189 คน คิดเป็นร้อยละ 61.76 และมีประสบการณ์ในการทำงาน 11-20 ปี จำนวน 103 คิดเป็นร้อยละ 33.66

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของ ผู้บริหารสถานศึกษา	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ	อันดับ
1. วิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม	4.25	0.68	มาก	4
2. การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อนวัตกรรม	4.18	0.72	มาก	6
3. การส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนา	4.32	0.65	มาก	2
4. การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือ	4.05	0.79	มาก	8
5. การบริหารการเปลี่ยนแปลง	4.12	0.74	มาก	7
6. การใช้เทคโนโลยีและดิจิทัล	4.28	0.70	มาก	3
7. การสร้างแรงบันดาลใจและการกระตุ้น	4.35	0.67	มาก	1
8. การคิดเชิงระบบและการแก้ปัญหา	4.20	0.71	มาก	5
รวม	4.22	0.71	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.71) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การสร้างแรงบันดาลใจและการกระตุ้น ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.67) รองลงมาคือ การส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนา ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.65) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือ ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.79)

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

3.1 การเปรียบเทียบตามเพศ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 การเปรียบเทียบตามอายุ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 การเปรียบเทียบตามวุฒิการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี Scheffe's method

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกมีความคิดเห็นต่อระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่าผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.4 การเปรียบเทียบตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม จากคำถามปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอเชิงพรรณนา สามารถสรุปข้อเสนอแนะเพิ่มเติมได้ดังนี้

1. ควรมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษาให้แก่ผู้บริหารและครูอย่างสม่ำเสมอ
2. ควรส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก เพื่อเพิ่มโอกาสในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างนวัตกรรมทางการศึกษา
3. ควรมีการยกย่องและให้รางวัลแก่ผู้บริหารและครูที่มีผลงานด้านนวัตกรรมทางการศึกษาดีเด่น เพื่อสร้างแรงจูงใจในการพัฒนานวัตกรรม

สรุปและอภิปรายผล

จากการวิจัยนี้ สามารถสรุปและอภิปรายผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.22, S.D. = 0.71) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุदारัตน์ เหลาฉลาค และคณะ (2564) ที่พบว่าภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนโยบายการปฏิรูปการศึกษาที่

เน้นการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องปรับตัวและพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีและสังคม ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีวิสัยทัศน์และความสามารถในการนำนวัตกรรมมาใช้ในการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องของผู้บริหารสถานศึกษาผ่านการอบรม สัมมนา และการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือ ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.79) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Harris & Jones (2019) ที่เน้นย้ำความสำคัญของการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะในด้านนี้เพิ่มขึ้น

2. การเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล จำแนกตามเพศผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ผลการวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นว่า ในบริบทของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดเลย เพศไม่ได้เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Eagly & Carli (2003) ที่เสนอว่า ในปัจจุบัน ความแตกต่างทางเพศในด้านภาวะผู้นำมีแนวโน้มลดลง เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมที่ส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศมากขึ้น

จำแนกตามอายุ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะระบบการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดเลย ที่มีการส่งเสริมการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมอย่างต่อเนื่องในทุกช่วงอายุ สอดคล้องกับแนวคิดของ Day et al. (2014) ที่เสนอว่า การพัฒนาภาวะผู้นำเป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต และไม่จำกัดอยู่เพียงช่วงอายุใดอายุหนึ่ง และนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของไทยในช่วงที่ผ่านมา เน้นการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในทุกช่วงอายุ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ซึ่งอาจส่งผลให้ผู้บริหารทุกช่วงอายุมีการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในระดับที่ใกล้เคียงกัน

จำแนกตามวุฒิการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกมีความคิดเห็นต่อระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสูงกว่าผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Mumford et al. (2002) ที่เสนอว่าการศึกษาระดับสูงช่วยพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และความสามารถในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน ซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญของผู้นำเชิงนวัตกรรม

จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ผลการวิจัยไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเมื่อจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ซึ่งอาจแสดงให้เห็นว่าภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมไม่ได้ขึ้นอยู่กับระยะเวลาในการทำงาน แต่อาจขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่น เช่น ทักษะ ความสนใจในนวัตกรรม และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ทั้งผู้ที่มีประสบการณ์น้อยและมากสามารถพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมได้ หากได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนที่เหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดของ Darling-Hammond et al. (2017) ที่เน้นความสำคัญของการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่องในการยกระดับคุณภาพการศึกษา มีการผสมผสานระหว่างประสบการณ์และนวัตกรรม ผู้บริหารที่มีประสบการณ์มากอาจมีความเชี่ยวชาญในการบริหารจัดการ ในขณะที่ผู้บริหารที่มีประสบการณ์น้อยกว่าอาจมีแนวคิดใหม่ๆ และความกระตือรือร้นในการสร้างนวัตกรรม ซึ่งอาจทำให้เกิดความสมดุลในภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sturm et al. (2014) ที่พบว่า ทั้งประสบการณ์และความคิดสร้างสรรค์มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในองค์กร โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดเลยอาจมีวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์ต่างกัน ทำให้เกิดการถ่ายทอดความรู้และทักษะ สอดคล้องกับแนวคิดของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) ที่เสนอโดย DuFour & Eaker (2009)

3. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย จากผลการวิจัย มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสามารถสรุปเป็นประเด็น ดังนี้

1. ควรมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษาให้แก่ผู้บริหารและครูอย่างสม่ำเสมอ เพื่อพัฒนาทักษะและความรู้ที่จำเป็นต่อการเป็นผู้นำเชิงนวัตกรรม

2. ควรส่งเสริมการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก เพื่อเพิ่มโอกาสในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างนวัตกรรมทางการศึกษา ซึ่งเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในการวิจัยครั้งนี้

3. ควรมีการส่งเสริมให้ผู้บริหารและครูศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าวุฒิการศึกษามีผลต่อการรับรู้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม

4. ควรมีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนมุมมองระหว่างผู้บริหารและครูเพื่อลดช่องว่างในการรับรู้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม และส่งเสริมการทำงานร่วมกันในการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา

ในภาพรวม ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเลย มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในระดับที่ดี แต่ยังมีโอกาสในการพัฒนาเพิ่มเติม โดยเฉพาะในด้านการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือ การส่งเสริมการศึกษาต่อ และการลดช่องว่างในการรับรู้ระหว่างผู้บริหารและครู

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ จากผลการวิจัยครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยเพื่อนำไปใช้ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานต้นสังกัด

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ควรพัฒนาหลักสูตรอบรมเชิงปฏิบัติการด้านภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา โดยเน้นการพัฒนาทักษะในด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ เช่น การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือ

- จัดตั้งเครือข่ายนวัตกรรมการศึกษาในระดับจังหวัด โดยเชื่อมโยงโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดเลยเข้าด้วยกัน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ด้านนวัตกรรมการศึกษา

- สร้างความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ที่มีการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษาเพื่อพัฒนาผู้บริหารและครู เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม วิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อพัฒนาโครงการวิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษาร่วมกัน

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรสนับสนุนทุนการศึกษาหรือเวลาในการศึกษาต่อระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอกสำหรับผู้บริหารและครู โดยเฉพาะในสาขาที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมการศึกษาและการบริหารการศึกษา

- จัดงานประชุมวิชาการหรือนิทรรศการนวัตกรรมการศึกษาประจำปีของจังหวัดเลย เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้บริหาร ครู และนักเรียนได้นำเสนอผลงานนวัตกรรมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับสถานศึกษา

- ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเกิดนวัตกรรมในโรงเรียน เช่น จัดพื้นที่สร้างสรรค์ (Maker Space) สนับสนุนทรัพยากรสำหรับการพัฒนานวัตกรรม และส่งเสริมวัฒนธรรมการยอมรับความเสี่ยงและการเรียนรู้จากความผิดพลาด

- จัดกิจกรรม "สภากาแฟนวัตกรรม" เป็นประจำทุกเดือน เพื่อให้ผู้บริหารและครูได้พูดคุยแลกเปลี่ยนมุมมองเกี่ยวกับการพัฒนานวัตกรรมในโรงเรียนอย่างไม่เป็นทางการ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- ควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในจังหวัดเลย เพื่อค้นหาแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practices)

- ควรดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) เพื่อพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดเลย

- ควรดำเนินการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods) เพื่อให้ได้ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพที่ครอบคลุมและลึกซึ้งเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในบริบทของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดเลย

เอกสารอ้างอิง

สำนักงานจังหวัดเลย. (2565). *แผนพัฒนาจังหวัดเลย พ.ศ. 2566–2570*. สำนักงานจังหวัดเลย.

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเลย. (2564). *ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาจังหวัดเลย ปีการศึกษา 2564*. สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเลย.

สุตารัตน์ เหลาฉลาด, วลัยกา ฉลากบาง, และศักดิ์ไทย สุรกีจาวร. (2564). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 15(1), 20–33.

Creswell, J. W., & Creswell, J. D. (2018). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (5th ed.). SAGE Publications.

Dyer, J., Gregersen, H., & Christensen, C. M. (2009). The innovator's DNA. *Harvard Business Review*, 87(12), 60–67.

Fullan, M. (2018). *The principal: Three keys to maximizing impact*. John Wiley & Sons.

Harris, A., & Jones, M. (2019). Teacher leadership and educational change. *School Leadership & Management*, 39(2), 123–126.

Israel, G. D. (1992). *Determining sample size* (Fact Sheet PEOD–6). Florida Cooperative Extension Service, Institute of Food and Agricultural Sciences, University of Florida.

Jung, D. I., Chow, C., & Wu, A. (2003). The role of transformational leadership in enhancing organizational innovation: Hypotheses and some preliminary findings. *The Leadership Quarterly*, 14(4–5), 525–544.

Leithwood, K., & Jantzi, D. (2020). Linking leadership to student learning: The role of innovative leadership. *International Journal of Educational Leadership and Management*, 8(2), 175–199.

Mumford, M. D., Scott, G. M., Gaddis, B., & Strange, J. M. (2002). Leading creative people: Orchestrating expertise and relationships. *The Leadership Quarterly*, 13(6), 705–750.

Rosing, K., Frese, M., & Bausch, A. (2011). Explaining the heterogeneity of the leadership–innovation relationship: Ambidextrous leadership. *The Leadership Quarterly*, 22(5), 956–974.



- Schleicher, A. (2020). *The impact of COVID-19 on education: Insights from education at a glance 2020*. OECD Publishing.
- Stratton, R., Mueller, P., & Remolona, E. M. (2009). A new look at the role of sovereign credit default swaps. *BIS Quarterly Review*, September.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis* (3rd ed.). Harper & Row.

การบริหารสถานศึกษาสู่ความสำเร็จในศตวรรษที่ 21

School Administration for Success in the 21st Century

บุญช่วย ศิริเกษ

Boonchuay Sirikase

ชัชณพงศ์ ศรีจันทร์

Chissanapong Sonchan

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

Mahamakut Buddhist University Srilanchann Campus

*Corresponding author, e-mail: Boonchuay.sir@mbu.ac.th



Received: January 10, 2023; Revivsed: Febuary 14, 2023; Accepted: March 18, 2023

บทคัดย่อ

สภาพสังคมในปัจจุบันและอนาคต ที่เรียกว่า ศตวรรษที่ 21 หรือ ยุคดิจิทัล เป็นผลสืบเนื่องมาจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ส่งผลกระทบให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิตของสังคมของคนทั้งโลกอย่างมากและรวดเร็ว ทำให้สถานศึกษาในฐานะเป็นหน่วยผลิตและพัฒนาบุคคลเพื่อการดำรงชีวิตที่ดีในสังคม จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ในการจัดการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของสังคมยุคใหม่ เช่นต้องปรับเปลี่ยนวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และกระบวนการวิธีการจัดการเรียนการสอน เป็นต้น ซึ่งการปรับเปลี่ยนทั้งระบบดังกล่าวก็ย่อมเชื่อมโยงกับการบริหารจัดการ เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามที่คาดหวัง

ความสำเร็จของสถานศึกษา เป็นสภาพที่บ่งบอกถึงผลลัพธ์ของการบริหารจัดการศึกษา ที่ได้บรรลุหรือเกิดผลตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของตามที่กำหนดไว้ การบริหารสถานศึกษาให้ได้รับความสำเร็จ ในศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารสถานศึกษา ในฐานะผู้นำที่มีหน้าที่รับผิดชอบการขับเคลื่อนสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ จำเป็นต้องพัฒนาสมรรถนะของตน โดยเฉพาะด้านบทบาท คุณลักษณะ ทักษะในทางบริหารให้สอดคล้องและทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงเร็วในศตวรรษที่ 21

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษา ความสำเร็จของสถานศึกษา ศตวรรษที่ 21

Abstract

The present and future social conditions, known as the 21st century or the digital era, are the result of advancements in information and communication technology (ICT), which have greatly

affected the way of life of society of people all over the world. and fast Make educational institutions as a unit for producing and developing individuals for a good life in society It is necessary to change the paradigm in educational management to be consistent with the conditions and needs of modern society. For example, the objectives, goals, and processes and methods of teaching and learning must be adjusted, etc. Such adjustments to the entire system are related to management. To lead to success as expected

The success of the educational institution. It is a condition that indicates the results of educational administration. that has achieved or produced results according to the stated objectives or goals Managing educational institutions for success in the 21st century, educational institution administrators as a leader who is responsible for driving the educational institution towards success Need to develop their competency Especially in terms of roles, characteristics, and management skills to be consistent and up to date with the rapidly changing situations in the 21st century.

Keywords: Educational administration, The success of the educational institution, The 21ST century

บทนำ

การเปลี่ยนผ่านของสังคมจากยุคอุตสาหกรรมในศตวรรษที่ 19 และ 20 เข้าสู่ยุคความรู้ในศตวรรษที่ 21 ดังที่โลกกำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบัน เป็นผลสืบเนื่องมาจากการความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication Technology : ICT) มีการใช้เทคโนโลยีเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ ของทุกภูมิภาคของโลกเข้าด้วยกัน ด้วยพลังขับเคลื่อนของเทคโนโลยียุคดิจิทัล ส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้ลักษณะของสังคมโลกในศตวรรษที่ 21 (ระหว่าง ค.ศ. 2001 – 2100) เป็นสังคมที่ไร้ขีดจำกัดของข้อมูลข่าวสาร เป็นยุคที่มีการเปลี่ยนผ่านและมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างบุคคลและระหว่างกลุ่มคนอย่างมีประสิทธิภาพสูง ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิตและระบบสังคมทั่วโลก ตลอดถึงระบบการทำงานและการบริหารจัดการในองค์กรต่าง ๆ ด้วย สถานศึกษาเป็นองค์กรพื้นฐานสำคัญในการพัฒนามนุษย์ให้มีความรู้และทักษะสัมพันธ์กับชีวิตและการประกอบอาชีพ เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข แต่เนื่องจากสภาพสังคมและสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงรวดเร็วและมีความซับซ้อนมากขึ้น ความรู้และทักษะในการดำรงชีวิตของคนก็จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนตามอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ นั่นก็คือเป้าหมายความสำเร็จ หรือประสิทธิผลทางการศึกษา และ กระบวนการจัดการศึกษา จะต้องปรับเปลี่ยนเพื่อการสร้างคนให้มีความรู้และทักษะที่สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป อนึ่ง การเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ในปัจจุบัน

และอนาคต มีอัตราการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและมีผลกระทบต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาเป็นอย่างมาก ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำสถานศึกษาสู่ความสำเร็จ จึงมีความจำเป็นที่ต้องเปลี่ยนกระบวนทัศน์และแนวคิดทางการบริหารให้ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ เพื่อให้สถานศึกษามีความทันสมัยสามารถบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความสำเร็จได้อย่างมีคุณภาพในทุกๆ ด้าน

1. ความสำเร็จและประสิทธิผลของสถานศึกษา

1.1 ความสำเร็จของสถานศึกษา

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) ให้ความหมายของ ประสิทธิภาพ ว่า หมายถึง ผลสำเร็จ หรือ ผลที่เกิดขึ้น นิติย ลัมมาพันธ์ (2548) กล่าวว่า ความสำเร็จหมายถึง ความสามารถขององค์กรที่ตั้งแผนปฏิบัติงานไว้ และสามารถดำเนินการตามแผนจนบรรลุผลตามเป้าหมาย อย่างมีประสิทธิภาพ พงษ์รัตน์ เกสรแพทย์และดุษฎิ โยเหลา (2546) กล่าวว่า ความสำเร็จ หมายถึง ความสามารถในการบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ด้านการบริหาร ด้วยการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จากนิยามหรือความหมายของความสำเร็จ ดังกล่าว พอสรุปประเด็นที่เกี่ยวข้องได้ว่า ความสำเร็จ หรือผลสำเร็จ (Success) เป็นคำที่บ่งบอกถึงสภาพของการดำเนินงานหรือการบริหารจัดการในเรื่องใดเรื่องหนึ่งได้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ หรือเป็นไปตามที่วางแผนไว้ ดังนั้น ความสำเร็จของสถานศึกษา (successful school) จึงหมายถึง ผลการบริหารจัดการสถานศึกษา ที่ได้ผลลัพธ์เป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ ความสำเร็จของสถานศึกษา นับว่ามีความสำคัญที่สุด เพราะเป็นสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการองค์การ ที่บ่งบอกว่าได้รับหรือได้บรรลุถึงสิ่งที่ต้องให้เกิดขึ้น ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ หรือเกิดผลตามที่คาดหวัง นั่นเอง

1.2 ประสิทธิภาพของสถานศึกษา

นักวิชาการได้ให้ความหมายของประสิทธิผล (Effectiveness) ไว้หลายทัศนะ ดังนี้ Hoy and Miskel (1991) ได้กล่าวถึง ประสิทธิภาพ ว่าหมายถึงผลสำเร็จที่บรรลุตามจุดประสงค์ขององค์การทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ Gibson, Ivancevich and Donnelly (1994) ได้นิยามประสิทธิผลว่า ประสิทธิภาพหมายถึง การดำเนินงาน ได้รับผลลัพธ์ที่ต้องการ ความมีประสิทธิภาพจะสูงหรือต่ำขึ้นอยู่กับผลสำเร็จทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ Robbins (1990) กล่าวว่า ประสิทธิภาพขององค์การ คือระดับที่องค์การบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ มนตรี บุญธรรม (2544) ให้ความหมายของประสิทธิผลโรงเรียน คือความสามารถของโรงเรียนในการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีคุณภาพด้านการศึกษาและมีผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายของโรงเรียน และตรงตามความต้องการของของสังคมด้วย ภารดี อนันต์นาวิ (2551) ให้ความหมายว่า ประสิทธิภาพโรงเรียน คือการดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายของโรงเรียนที่ตั้งไว้ ซึ่งเป็นผลลัพธ์ (Outcome) ของการปฏิบัติงานในโรงเรียน จึงพอสรุปได้ว่า ประสิทธิภาพของ

สถานศึกษา (Effective School) หมายถึง การดำเนินการจัดการศึกษาของโรงเรียน ที่บรรลุตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

จากนิยามของประสิทธิผลของสถานศึกษาดังกล่าวและนิยามความสำเร็จของสถานศึกษาที่กล่าวแล้วในตอนต้น ชี้ให้เห็นว่า ความสำเร็จของสถานศึกษากับความสำเร็จของสถานศึกษา มีความหมายและขอบข่ายที่ใกล้เคียงและสอดคล้องกันไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งทั้งอย่าง ต่างก็เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานหรือการพัฒนาสถานศึกษา ที่เกิดผลตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ (เกิดผลตามที่คาดหวัง) ซึ่งอาจตรวจสอบหรือประเมินได้จากการเปรียบเทียบระหว่างผลการปฏิบัติงานจริงกับเป้าหมายหรือมาตรฐานที่กำหนดไว้ หรืออาจใช้วิธีการอื่นที่เหมาะสมกับสภาพและลักษณะของกระบวนการและผลงานนั้น ๆ เช่นในงานวิจัยเกี่ยวกับสิทธิผลและผลสำเร็จขององค์การ ส่วนใหญ่มักนิยมวัดและประเมินค่าเป็นเชิงปริมาณ ด้วยวิธีประมาณค่า (rating scale) โดยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องประเมิน แล้วนำผลมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย เพื่อบอกค่าประสิทธิผลหรือความสำเร็จของงานนั้น

2. ลักษณะของสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จ

Matthew Lynch (2016) ได้เสนอคุณลักษณะที่ประกอบขึ้นเป็นโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จ (The Five Attributes of Successful Schools) 5 ประการ สรุปสาระได้ดังนี้

1) **ความเป็นผู้นำ (Leaderships)** เป็นภาวะผู้นำที่มีคุณภาพ กล่าวคือ นักเรียนจะทำงานได้ดีขึ้นเมื่อผู้บริหารและครูมีความเป็นผู้นำที่แข็งแกร่ง ผู้นำที่มีประสิทธิภาพสามารถมองเห็นได้ สามารถถ่ายทอดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ของโรงเรียนได้สำเร็จได้ ผู้บริหารจะร่วมมือกับครูเพื่อพัฒนาทักษะของพวกเขา รวมทั้งจะร่วมกันค้นหาปัญหาและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ

2) **ความคาดหวังสูง (High Expectations)** หมายถึงการมีความคาดหวังสูงของนักเรียนและครู การที่นักเรียนมีความคาดหวังสูง จะมีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพของพวกเขา เนื่องจากเป็นช่วงระยะที่พวกเขายังคงสร้างความรู้สึกลอยล้าในความสามารถและความนับถือต่อครู และครูที่คาดหวังจะสอนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นจะสามารถบรรลุความคาดหวังได้ โดยเฉพาะ เมื่อมีการประเมินและพัฒนาวิชาชีพ ที่มุ่งสู่การปรับปรุงคุณภาพการสอน

3) **การประเมินผลอย่างต่อเนื่อง (Ongoing Evaluation)** การคัดกรองผลการปฏิบัติงานและการพัฒนาของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนควรใช้ข้อมูลจากการประเมินเพื่อเปรียบเทียบกับนักเรียนอื่นจากทั่วประเทศ การใช้ข้อมูลการประเมินอย่างมีประสิทธิภาพจะช่วยให้โรงเรียน สามารถระบุขอบเขตของปัญหาในการเรียนรู้ในระดับชั้นเรียนและระดับโรงเรียน เพื่อให้ครูสามารถสร้างแนวทางแก้ไขได้

4) **เป้าหมายและทิศทาง (Goals and Direction)** เป็นการกำหนดเป้าหมายและทิศทางตามผลการวิจัย ผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จ จะสร้างเป้าหมายชัดเจนขึ้น แล้วสื่อสารกับ

บุคคลผู้เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ กับทั้งจะเปิดกว้างและเต็มใจในการร่วมนวัตกรรมที่ทำให้บรรลุเป้าหมาย ในกระบวนการและการปฏิบัติของโรงเรียน

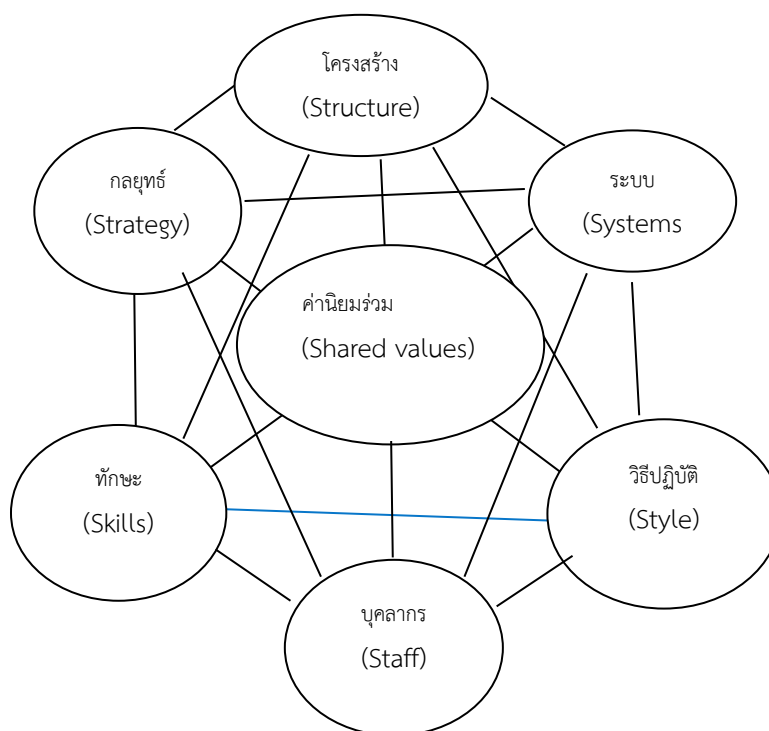
5) ความปลอดภัยและเป็นระเบียบ (Secure and Organized) การกำหนดขอบเขตที่โรงเรียนมีความปลอดภัยและเป็นระเบียบ เพื่อให้การเรียนรู้เกิดขึ้นอย่างสูงที่สุด ความเคารพคือคุณภาพที่ควรได้รับการส่งเสริมและเป็นพื้นฐานของโรงเรียนที่มีประสิทธิผล นอกจากนี้โรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จ ควรจะมีเจ้าหน้าที่และที่ผ่านการฝึกอบรมตามโปรแกรมเฉพาะด้าน เช่น นักสังคมสงเคราะห์ที่ทำงานกับนักเรียนที่มีปัญหา

3. องค์ประกอบแห่งความสำเร็จของสถานศึกษา

3.1 ตัวแบบ 7S: องค์ประกอบแห่งความสำเร็จ

แนวคิดเกี่ยวกับการพิจารณากลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จ แนวคิดหนึ่งที่ได้รับการนิยมนำมาใช้กันอย่างแพร่หลาย คือ ตัวแบบ 7S ที่ Waterman, and Peter (1982) ในฐานะที่ปรึกษาของบริษัท McKinsey & Company ได้ร่วมกันเสนอขึ้น เพื่อให้เป็นแบบจำลองที่ใช้วิเคราะห์รูปแบบขององค์กร จากองค์ประกอบภายใน 7 ประการที่เรียกว่า “7S Model” ช่วยให้ผู้บริหารสามารถประเมินสถานภาพขององค์กรว่าควรปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงในเรื่องใด อย่างไร จึงจะสร้างความสำเร็จให้กับองค์กรได้ ตามเป้าหมาย แบบจำลองนี้ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางทั้งในวงการศึกษาและการนำไปปฏิบัติ นับเป็นเครื่องมือประกอบการวางแผนเชิงกลยุทธ์ที่ได้รับการนิยมนิยมนำมาใช้อย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

กรอบแนวคิดพื้นฐานของตัวแบบ 7S หรือ 7S Model ก็คือ มีองค์ประกอบภายในองค์การที่สำคัญ 7 ประการ ซึ่งต้องทำงานให้สัมพันธ์สอดคล้องและเสริมแรงซึ่งกันและกัน การเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบตัวใดตัวหนึ่งจะกระทบต่อองค์ประกอบตัวอื่น ๆ ทั้งหมด จึงเป็นหน้าที่ที่ผู้บริหารจะต้องคำนึงถึงการปรับเปลี่ยนองค์ประกอบทั้งหลายให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงนั้น แนวคิดหลักของวิธีการนี้ก็คือ การพิจารณาปัจจัยที่จะมีผลต่อการสร้างความสำเร็จขององค์การ จากปัจจัยที่เกี่ยวข้อง 7 ประการ ซึ่งประกอบด้วย 1) กลยุทธ์ (Strategy) 2) โครงสร้าง (Structure) 3) ระบบ (System) 4) วิธีปฏิบัติ (Style) 5) บุคลากร (Staff) 6) ทักษะ (Skills) และ 7) ค่านิยมร่วม (Share values) ซึ่งมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ดังภาพที่ 1



ภาพที่ 1 องค์ประกอบแห่งความสำเร็จขององค์กร

จากภาพที่ 1 จะเห็นได้ว่า การนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จ **จะต้องพิจารณาองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องทั้งหมด** เพราะแต่ละองค์ประกอบต่างส่งผลต่อกันและกัน โดยมีค่านิยมร่วมเป็นศูนย์กลางขององค์ประกอบอื่นๆ ความสำเร็จของการดำเนินงานจะไม่เกิดขึ้นจากองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งโดยลำพัง นอกจากจะต้องใช้องค์ประกอบเหล่านี้อย่างเหมาะสมครบถ้วนและสนับสนุนซึ่งกันและกัน จากแนวคิดดังกล่าวนี้ ชี้ให้เห็นว่า ปัจจัยทั้ง 7 ตัว ที่เป็นองค์ประกอบของ **7S Model** ต่างก็มีบทบาทหรือมีอิทธิพลต่อความสำเร็จขององค์กรในลักษณะที่ร่วมกันและเกี่ยวพันกันและกัน จึงอาจกล่าวสรุปได้ว่า **ตัวแบบ 7 S (7S Model)** เป็นองค์ประกอบหรือปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กร ซึ่งรวมถึงองค์การทางการศึกษา (คือสถานศึกษา) ด้วย

อนึ่ง มีข้อสังเกตเกี่ยวกับความสำเร็จใน 3 ประการคือ 1) ความสำเร็จขององค์กร อาจพิจารณาในหลายระดับ เช่น ระดับภาพรวมของทั้งองค์กร และระดับงานหรือแผนงาน เป็นต้น 2) ความสำเร็จอาจประมาณค่าเป็นระดับมากน้อยหรือสูงต่ำเพียงใดได้ ด้วยวิธีการที่เชื่อถือได้ เช่นการวัดด้วยวิธีใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) เป็นต้น 3) การพิจารณาองค์ประกอบของความสำเร็จ อาจพิจารณาจากองค์ประกอบของเป้าหมายของงานที่ต้องการให้เกิดความสำเร็จนั้น ๆ

การพิจารณากำหนดองค์ประกอบของความสำเร็จของสถานศึกษา เพื่อการศึกษา จึงอาจพิจารณากำหนดได้หลายแนวทางและหลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับลักษณะงาน ภารกิจ หรือภาพแห่ง

ความสำเร็จที่ต้องการ ซึ่งในบางกรณี องค์ประกอบกับปัจจัยของความสำเร็จก็เป็นสาระเดียวกับได้ เช่น “นักเรียน” อาจพิจารณาว่าเป็นองค์ประกอบในภาพแห่งความสำเร็จ หรือ เป็นอาจมองเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จก็ได้ ประเด็นความทับซ้อนดังกล่าว จะเสนอเพิ่มเติมในข้อ 4.

มาตรฐานการศึกษา เพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

สถานศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คือ กฎกระทรวงว่าด้วยการประกันคุณภาพ(2561) และประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์ การศึกษาพิเศษ(2561) ที่กำหนดให้สถานศึกษาจัดทำมาตรฐานการศึกษา เพื่อจัดทำเป็นแผนพัฒนา และปฏิบัติตามแผน แล้วทำการประเมินความสำเร็จในแต่ละปี เช่น มาตรฐานการศึกษาของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดไว้เป็น 3 มาตรฐาน ได้แก่

มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน ประกอบด้วย 1) ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน
2) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ

มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

แต่ละมาตรฐานได้กำหนดองค์ประกอบย่อยและตัวชี้วัดไว้ เพื่อเป็นแนวทางพัฒนาและเพื่อการ ประเมินเมื่อครบรอบมาตรฐานการศึกษาดังกล่าวนี มีลักษณะเป็นเป้าหมายความสำเร็จที่คาดหวัง และ ที่ถูกกำหนดไว้ในแผนพัฒนาการศึกษา จึงถือว่า เป็นองค์ประกอบของความสำเร็จของสถานศึกษา ที่ ถูกกำหนดขึ้นอย่างเป็นระบบ โดยต้องปฏิบัติตามระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

โรงเรียนมาตรฐานสากล

โรงเรียนมาตรฐานสากล (World-class standard school) เป็นอีกตัวอย่างหนึ่งที่แสดงถึง องค์ประกอบความสำเร็จของสถานศึกษา กล่าวคือ แนวคิดดังกล่าว เกิดขึ้นจากนโยบายของ กระทรวงศึกษาธิการ ที่ต้องการยกระดับโรงเรียนชั้นนำทั่วประเทศ ให้เป็นโรงเรียนดี มีมาตรฐานสากล โดยมีการกำหนดมาตรฐานความสำเร็จของโรงเรียนที่เป็นสากลขึ้น เพื่อเป็นกรอบแนวทางการพัฒนา โรงเรียน แล้วทำการคัดเลือกโรงเรียนที่มีคุณสมบัติตามมาตรฐานดังกล่าว ซึ่งได้กำหนดมาตรฐานไว้ 3 ด้าน คือ (วิรวรรณ มีมัน และมัทนา วังธนอมคักดี, 2559)

1) ด้านผู้เรียน

2) ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน

3) ด้านการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ

อนึ่ง เกณฑ์ที่กำหนดขึ้น เพื่อการคัดเลือกสถานศึกษา ให้เป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล ตาม วัตถุประสงค์ดังกล่าว มีลักษณะเป็นภาพแห่งความสำเร็จที่กำหนดขึ้น เพื่อให้โรงเรียนใช้เป็นกรอบ

แนวทางในการพัฒนาสู่ความเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล มาตรฐานดังกล่าวนี้จึงถือว่าเป็น องค์ประกอบแห่งความสำเร็จของสถานศึกษาอีกลักษณะหนึ่ง

4. ปัจจัยแห่งความสำเร็จของสถานศึกษา

4.1 ความหมายของปัจจัยแห่งความสำเร็จ

คำว่า **ปัจจัย(Factors)** ตามพจนานุกรมไทย ให้ความหมายไว้เป็น 2 ลักษณะ คือ 1) เหตุอันเป็นเครื่องเกื้อหนุนให้เกิดผลหรือหนทาง 2) ส่วนประกอบ หรือ องค์ประกอบ ดังนั้น ปัจจัยแห่งความสำเร็จของสถานศึกษา จึงอาจพิจารณาได้ 2 นัย คือ **นัยที่ 1** มองในเชิงเหตุอันทำให้เกิดผล ปัจจัยแห่งความสำเร็จ จึงมีลักษณะเป็นตัวแปรที่ส่งผลให้เกิดความสำเร็จ เช่น เงินหรืองบประมาณในการดำเนินงานและสมรรถนะของครูและผู้บริหาร เป็นต้น **นัยที่ 2** มองในเชิงองค์ประกอบของความสำเร็จ เป็นส่วนประกอบของความสำเร็จที่ต้องการให้เกิดขึ้นเมื่อเสร็จสิ้นการดำเนินงาน ปกติมักจะกำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการหรือแผนพัฒนา ซึ่งอาจกำหนดไว้ในรูปแบบของวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย หรือ มาตรฐาน โดยระบุเป็นด้าน ๆ เช่น งานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่กำหนดมาตรฐานการศึกษาไว้ 3 มาตรฐาน ดังเสนอแล้วในข้อ 3.

4.2 การวิเคราะห์ปัจจัยแห่งความสำเร็จของสถานศึกษา

ปัจจัยแห่งความสำเร็จของสถานศึกษา มีหลากหลายปัจจัย อาจพิจารณาจากองค์ประกอบหรือปัจจัยที่จำเป็นต่อการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั่นเอง เช่น **หลักสูตร ครูผู้สอน วิธีสอนงบประมาณ สื่อการเรียนการสอน อาคารสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก ระบบ และโครงสร้างการบริหารจัดการ ผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชน** เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ นับว่าเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ถ้าขาดหรือด้อยศักยภาพในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง อาจทำให้ประสิทธิภาพการจัดการศึกษาลดต่ำลง และส่งผลต่อความสำเร็จของสถานศึกษาได้ ในบรรดาปัจจัยทั้งหลายดังกล่าว จะเห็นว่า ปัจจัยบางอย่างมีขอบข่ายที่เกี่ยวข้องใกล้ชิดกัน สามารถจัดรวมเป็นกลุ่มเดียวกันได้ เพื่อให้กระชับและลดความซ้ำซ้อน ในที่นี้ผู้เขียนจะพิจารณายุบรวม โดยเสนอเป็นปัจจัยความสำเร็จของสถานศึกษา 5 ด้าน คือ ด้านผู้บริหาร ด้านครู ด้านนักเรียน ด้านผู้ปกครอง และชุมชน และด้านการบริหารจัดการซึ่งมีขอบข่ายโดยสรุปดังนี้

1) ปัจจัยด้านผู้บริหาร (Administrator) ในโรงเรียนหรือสถานศึกษาต่างๆจะต้องมีผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งอาจมีชื่อเรียกตำแหน่งแตกต่างกัน เช่น ผู้อำนวยการสถานศึกษา อธิการบดี เป็นต้น ซึ่งผู้บริหารจะต้องทำหน้าที่ผู้นำ หรือหัวหน้า และเป็นผู้บังคับบัญชาของครูและบุคลากรในสถานศึกษานั้น ๆ ด้วย ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาทุกคน ย่อมแสดงบทบาทการนำสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ อย่างมีประสิทธิภาพ นั่นก็คือ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจะต้องมีคุณสมบัติและพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเป็นผู้นำดี เพราะความสำเร็จของงานทุกด้านขององค์การ ขึ้นอยู่กับสมรรถนะ (บทบาท คุณลักษณะ ทักษะ เจตคติ และค่านิยม) ของผู้บริหารเป็นสำคัญ ประสิทธิภาพพละ

ประสิทธิผลของการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกฝ่าย จะเป็นไปตามการผลการตัดสินใจหรือข้อวินิจฉัยสั่งการของผู้บริหารทั้งสิ้น รายละเอียดเกี่ยวกับสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาจะได้เสนอในตอนต่อไป

2) ปัจจัยด้านครู (Teacher) จัดว่าเป็นบุคลากรหลักของสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ.2542 “ครู” หมายความว่า บุคลากรวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียน การสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ ในสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน ครู นับว่าเป็นบุคลากรที่มีความสำคัญมากที่จะช่วยผลักดันให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา หรือประสบความสำเร็จทางการเรียน ซึ่งคุณสมบัติของครูดี มีอยู่มากมายหลาย ประการ โดยเฉพาะครูในศตวรรษที่ 21 ควรมีทักษะต่อไปนี้ (1) ทักษะการคิดวิจารณ์ญาณ (Critical Thinking) (2) ทักษะการทำงานร่วมกัน (Collabo- ration Skill) (3) ทักษะการสื่อสาร (Communication Skill) (4) ทักษะความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) (5) ทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศ (Digital Skill) (6) ทักษะทางอาชีพและการใช้ชีวิต (Career Skill&LifSkill)

3) ปัจจัยด้านนักเรียน (Learners) นักเรียน หรือผู้เรียนเป็นทั้งตัวป้อน(Inputs)และ ผลผลิต (Outputs) ของสถานศึกษา ความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาผู้เรียน นอกจาก ขึ้นอยู่กับหลักสูตร ครู กระบวนการเรียนการสอน และปัจจัยด้านปัจจัยอื่น ๆ แล้ว ยังขึ้นอยู่กับศักยภาพ ของตัวผู้เรียนอีกด้วย ในฐานะเป็นผลผลิตของสถานศึกษา เป้าหมายความสำเร็จจะอยู่ที่คุณภาพของ ผู้เรียนทั้งในแง่ของความเป็นคนดี คนเก่ง และคนมีความสุข ตามแบบที่สังคมพึงประสงค์ นั่นก็คือ ให้ เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 นั้น ผู้เรียนจะต้องมี คุณสมบัติ ดังนี้ (1) ความสามารถในการสื่อสาร (2) ความสามารถในการคิด (3) ความสามารถในการ แก้ปัญหา (4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต (5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ประเด็นเหล่านี้ จึงถือว่าเป็นเป้าหมายหรือเกณฑ์ความสำเร็จด้านผู้เรียน

4) ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน (Parent and Community) ผู้ปกครองและชุมชน เป็นเสมือนลูกค้า (Customers) ของสถานศึกษา เพราะมีบทบาทเป็นผู้ใช้บริการทางการศึกษาจาก สถานศึกษา คุณภาพของผลผลิต(นักเรียนที่สำเร็จการศึกษา) และความสำเร็จของสถานศึกษา จึง ขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของลูกค้า (ชุมชน) เป็นสำคัญ จึงเป็นบทบาทหน้าที่สำคัญของสถานศึกษา ใน การสร้างความสัมพันธ์ ความเข้าใจ และความร่วมมือกับชุมชน ความสำเร็จของสถานศึกษาในด้านนี้จึง ควรพิจารณาทั้งบทบาทของโรงเรียนต่อชุมชนและบทบาทของชุมชนต่อโรงเรียน โดยสถานศึกษาควรมี บทบาทต่อชุมชนดังนี้ (1) เป็นแหล่งอบรมคนในชุมชน (2)เป็นแหล่งวิทยากรและวิทยาการในชุมชน (3)เป็นแหล่งส่งเสริมความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชุมชน และ (4) นำการเปลี่ยนแปลงสู่ชุมชน และ ชุมชนควรมีบทบาทต่อโรงเรียนในเรื่องต่อไปนี้ (1) มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและทิศทางของ โรงเรียน (2) มีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรสถานศึกษา (3) มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ

สถานศึกษา (4) ให้ความร่วมมือในการดำเนินภารกิจและการจัดการศึกษาของโรงเรียน และ 5) สนับสนุนทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้แก่โรงเรียน

5) **ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ(Management)** เป็นปัจจัยที่เกื้อหนุนการดำเนินงานของสถานศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จ โดยพิจารณาในส่วนที่นอกเหนือจากสมรรถนะหรือทักษะและความรู้ความสามารถของบุคคลเช่น งบประมาณ เทคโนโลยี เครื่องมือ อาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ รวมถึงสารสนเทศหรือข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่ผู้บริหารจำเป็นต้องใช้ประกอบในการตัดสินใจ เพื่อดำเนินการต่าง ๆ เป็นต้น นอกจากนี้ ปัจจัยทางด้านการบริหารจัดการ ยังรวมถึง โครงสร้าง รูปแบบ ระบบและกระบวนการ วิธีการโดยเฉพาะในส่วนที่ถูกกำหนดไว้ในระเบียบกฎหมายระดับสูง ซึ่งอยู่นอกเหนืออำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นต้น

จากปัจจัยทั้ง 5 ด้านดังกล่าว ทุกปัจจัยมีความสำคัญในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ หากขาดหรืออ่อนด้อยในปัจจัยด้านใดด้านหนึ่งไปก็จะทำให้บริหารสถานศึกษาด้อยประสิทธิภาพส่งผลกระทบต่อด้านอื่น และเป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จของสถานศึกษา

5. การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

จากแนวคิดเกี่ยวกับความสำเร็จของสถานศึกษา ดังกล่าวมาทั้งหมด ประกอบกับสภาพแวดล้อมของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ชี้ให้เห็นว่า เป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาก็จะต้องปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและความต้องการของสังคมดังกล่าว ซึ่งในสถานการณ์และสภาพแวดล้อมแห่งยุคศตวรรษที่ 21 หรือที่เรียกกันว่า “ยุคดิจิทัล” มีผลกระทบต่อการบริหารจัดการทางการศึกษาอย่างมาก เนื่องจากเป็นยุคสมัยที่ความรู้และข้อมูลข่าวสาร(สารสนเทศ) เกิดขึ้นได้มากและเร็ว สามารถเก็บไว้ได้มากเรียกใช้ได้ง่ายไม่จำกัดเวลาและสถานที่ สามารถแพร่กระจายออกไปสู่จุดหมายได้มาก รวดเร็ว และไม่มีพรมแดน สภาพดังกล่าวได้ส่งผลกระทบให้เกิดการปรับเปลี่ยน **วัตถุประสงค์และเป้าหมายทางการศึกษา รวมทั้งระบบการจัดการเรียนการสอน** เช่น การปรับเปลี่ยนหลักสูตร เทคนิควิธีสอน บทบาทครูผู้สอนและผู้เรียน ตลอดจนบทบาทของผู้ปกครองและชุมชนด้วย มีการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ ขึ้นใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลทางการศึกษามากมาย นับว่าเป็นความก้าวหน้าที่ทำนายสำหรับบุคลากรและผู้เกี่ยวข้องทางการศึกษาทุกฝ่าย ที่จะต้องปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารสถานศึกษา ในฐานะผู้นำที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนการดำเนินงานของสถานศึกษาสู่ความสำเร็จ ตามความคาดหวังของสังคม การบริหารสถานศึกษาในปัจจุบันและอนาคต จึงไม่มเป็นเพียงผู้บริหารมืออาชีพ อย่างที่เคยพูดถึงกันในช่วงที่ผ่านมาเท่านั้น แต่จะต้องเป็นผู้บริหารสถานศึกษาแห่งยุคศตวรรษที่ 21 หรือผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลอีกด้วย

ต่อไปนี้จะได้นำเสนอแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะ ทักษะ และบทบาท สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาที่เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาและเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้สถานศึกษาก้าวไปสู่ความสำเร็จ ในศตวรรษที่ 21 หรือยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.1 บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำทางการศึกษาหรือผู้บริหารสถานศึกษาในยุคใหม่ มีผู้เสนอไว้หลายทัศนะ เช่น สมชาย เทพแสง (2547) เสนอแนวคิดเรื่อง ผู้นำการศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์ ที่เรียกว่า “10 E Leadership” ซึ่งเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ดังนี้

1) Envision ผู้นำต้อง**สร้างวิสัยทัศน์อย่างชัดเจน** โดยเฉพาะมีความคิดสร้างสรรค์จินตนาการที่กว้างไกล เน้นการบูรณาการเทคโนโลยีในการบริหารและการจัดการ รวมทั้งการเรียนการสอน

2) Enable ผู้นำการศึกษาต้อง**มีความสามารถในการบริหารและการจัดการ**โดยบูรณาการเทคโนโลยีในหลักสูตรโรงเรียน ระบบการบริหารและการปฏิบัติงานในโรงเรียน

3) Empowerment ผู้นำการศึกษาต้อง**เข้าใจและหยั่งรู้ความสามารถของบุคลากรในโรงเรียน**ได้เป็นอย่างดีรวมทั้งสามารถกระจายอำนาจให้บุคลากรได้อย่างเหมาะสม

4) Energize ผู้นำการศึกษาต้อง**หมั่นจุดพลังและประกายไฟอยู่ตลอดเวลา** เพื่อให้เกิดพลังในการทำงาน เกิดความกระตือรือร้นขวนขวายตลอดเวลา

5) Engage ผู้นำการศึกษาต้อง**ตั้งใจและจดจ่อต่อการทำงาน** โดยมีความมุ่งมั่นอย่างแรงกล้าเพื่อให้งาน ประสบผลสำเร็จ และต้องตั้งความหวังให้สูง และคอยๆ นำองค์กรไปสู่เป้าหมายที่วางไว้

6) Enhance ผู้นำการศึกษาจะต้อง**ยกระดับผลการปฏิบัติงานให้เกิดความเจริญก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง** โดยมีมาตรฐานเปรียบเทียบ (Bench Marking) ไว้อย่างชัดเจน

7) Encourage ผู้นำในยุคโลกาภิวัตน์ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะ**ใช้แรงจูงใจต่อบุคลากรให้ร่วมมือร่วมใจปฏิบัติหน้าที่อย่างมีความสุข** การสร้างสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เป็นมิตรจะ สนับสนุนงาน ให้ประสบผลสำเร็จ

8) Emotion ผู้นำต้องมี**คุณภาพทางอารมณ์** มีความสามารถหยั่งรู้จิตใจของบุคลากรและอ่านใจคนอื่นได้รวมทั้งเน้นการทำงานที่เกิดจากความพึงพอใจทั้งสองฝ่ายทั้งตนเองและบุคลากรที่ร่วมงาน สร้างทัศนคติทางบวก มีอารมณ์ขัน สุขุมรอบคอบ

9) Embody ผู้นำการศึกษาจะต้อง**เน้นการทำงานที่เป็นรูปธรรม เน้นเป้าหมายหรือผลงานที่สัมผัสได้**ไม่ว่าจะเป็นการวางแผน การปฏิบัติงาน การสื่อสาร การติดตาม และการประเมินผล ควรใช้วิธีการที่เป็นรูปธรรมชัดเจน และ

10) Eagle ผู้นำการศึกษาเปรียบประดุจนกอินทรีที่ **มองไกลและเน้นในภาพรวมกว่าการมองรายละเอียด** ผู้นำควรมองเป้าหมายและผลงานเป็นหลัก ส่วนรายละเอียด เป็นหน้าที่ของเจ้าของงานที่จะทำให้การปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพ

เอกชัย กี่สุขพันธ์(2559) เสนอว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ (ICT) และผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อการใช้ ICT ให้เหมาะสม เกิดประโยชน์สูงสุด อย่างคุ้มค่าแท้จริง ดังนั้นบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลจึงควรเป็นดังต่อไปนี้

1. กำหนดวิสัยทัศน์ด้าน ICT ของสถานศึกษาให้ชัดเจนว่าต้องการไปในทิศทางใด และจะนำมาใช้กับการบริหารสถานศึกษาในเรื่องใดบ้าง

2. การบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานให้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ Hardware, Software, Network และเครือข่ายไร้สายต่างๆของสถานศึกษาให้ครู อาจารย์ บุคลากรและนักเรียนทุกคนสามารถใช้และเข้าถึงได้อย่างรวดเร็ว สะดวกต่อการใช้งาน พร้อมทั้งจัดสรรทรัพยากรต่างๆเพื่อสนับสนุนอย่างเพียงพอ

3. การสร้างวัฒนธรรมการทำงานและบรรยากาศสถานศึกษาให้มีการใช้ ICT อย่างแพร่หลาย ไม่ว่าจะเป็นการจัดการเรียนการสอนของครู การบริหารงานสถานศึกษาในด้านต่างๆ ตลอดจนการให้นักเรียนสามารถใช้และเข้าถึงแหล่งข้อมูลความรู้ต่างๆผ่าน Internet ได้ตลอดเวลา

4. การฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรทุกคนของสถานศึกษาให้มีความรู้ความสามารถด้าน ICT อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

5. ผู้บริหารสถานศึกษาต้องทำตนให้เป็นตัวอย่างที่ดีสามารถใช้ ICT ในการปฏิบัติงานอย่างได้เหมาะสม

6. ส่งเสริมสนับสนุนสร้างแรงจูงใจครูอาจารย์บุคลากรทุกคนของสถานศึกษาให้นำความรู้ความสามารถด้าน ICT และเทคโนโลยีต่างๆที่สถานศึกษาจัดให้ มาสร้างนวัตกรรมใหม่ๆในการจัดการเรียนการสอนหรือการปฏิบัติงาน

7. จัดให้มีระบบการกำกับติดตามและการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยี ICT ของสถานศึกษาทั้งครูอาจารย์ บุคลากรทุกคนและนักเรียนให้สามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามนโยบายอย่างถูกต้องเหมาะสม

อนึ่ง บทบาทของผู้นำและผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ ตามที่นักวิชาการเสนอไว้ ดังกล่าว อาจพิจารณาสรุปให้กระชับเข้า โดยเสนอเป็น 3 ด้านคือ บทบาทต่อตนเอง บทบาทต่อบุคลากรและผู้ร่วมงาน และบทบาทต่องานในหน้าที่ทางการบริหาร ดังนี้

1) **บทบาทต่อตนเอง** ได้แก่ การสร้างวิสัยทัศน์อย่างชัดเจน ตั้งใจและจดจ่อต่อการทำงาน โดยมีความมุ่งมั่นอย่างแรงกล้า มีคุณภาพทางอารมณ์และมีความสามารถหยั่งรู้จิตใจของบุคลากรและอ่านใจคนอื่นได้และการทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้เทคโนโลยี ICT ในการปฏิบัติงาน

2) **บทบาทต่อบุคลากรและผู้ร่วมงาน** ได้แก่ หยั่งรู้และเข้าใจความสามารถของบุคลากรในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี หมั่นจุดประกายเพื่อเพิ่มพลังอยู่ตลอดเวลา สร้างและใช้แรงจูงใจต่อบุคลากรให้ร่วมมือร่วมใจปฏิบัติงานอย่างมีความสุข การฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยี ICT และส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรทุกคนใช้เทคโนโลยี ICT ในการปฏิบัติงานและสร้างนวัตกรรมใหม่

3) **บทบาทต่องานและองค์กร** ได้แก่ การกำหนดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาให้ชัดเจน การบูรณาการเทคโนโลยีในการบริหารและการบริหารจัดการระบบ ICT ให้มีคุณภาพ การสร้างบรรยากาศและส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยี ICT อย่างแพร่หลาย การยกระดับผลการปฏิบัติงานให้เกิดความเจริญก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง การเน้นการทำงานที่เป็นรูปธรรมและเน้นเป้าหมายหรือผลงานที่สัมผัสได้ และการมองไกล เน้นในภาพรวมกว่าการมองรายละเอียด และจัดให้มีระบบ กำกับติดตามอละให้คำปรึกษาเกี่ยวกับ ICT อย่างมีประสิทธิภาพ

5.2 คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

Maxine (2015 : Online) และ George C. (2010 : Online) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ ไว้ในบทความหลายฉบับ สามารถสรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพในศตวรรษที่ 21 ควรมีคุณลักษณะ ดังนี้

1) **นักสร้างสรรค์ (Creative)** ผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพ มีกระบวนการผลักดันให้บุคลากรในโรงเรียนที่มีความสามารถสร้างสรรค์งานให้มีคุณภาพและมาตรฐานมากขึ้น ต้องผลักดันเพื่อประโยชน์ของ นักเรียน และจะต้องหาวิธีจัดการอย่างต่อเนื่อง

2) **นักการสื่อสาร (Communicator)** ผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพ จะต้องมีการสื่อสารโดยการแบ่งปันข้อมูลผ่านหลายสื่อ รวมทั้งเป็นผู้ฟังที่มีประสิทธิภาพกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด

3) **นักคิดวิเคราะห์ (Critical Thinker)** ผู้บริหารต้องให้ความสนใจในความคิดที่ครูหรือบุคลากรอื่น แสดงออกโดยเฉพาะด้านที่เป็นผลกระทบต่อโรงเรียนและนักเรียนในระยะยาว และจะได้รับประโยชน์เหล่านั้นมากที่สุด ต้องถือว่าเป็นเรื่องสำคัญสำหรับผู้บริหาร ที่จะต้องนำเอาข้อมูลและความคิดต่าง ๆ มาใช้ประกอบในการตัดสินใจ

4) **สร้างชุมชน (Builds Community)** หมายถึง การประสานเชื่อมโยงกับกลุ่มคนที่เหมาะสม เพื่อสร้างโอกาสให้บุคลากรได้สัมพันธ์เชื่อมโยงเพื่อเชื่อมโยงกับคนอื่น ๆ ที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้มากขึ้น

5) การมีวิสัยทัศน์ (Visionary) ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ ต้องมีวิสัยทัศน์ในการที่จะทำให้โรงเรียนเตรียมพร้อมสำหรับนักเรียนไปสู่อนาคตที่ต้องการและสามารถแบ่งปันวิสัยทัศน์ไปพัฒนาชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพพร้อมกันได้ด้วย

6) การสร้างความร่วมมือและการติดต่อ (Collaboration and Connection) ผู้บริหารต้องแสวงหาแบ่งปันข้อมูลและความรู้อย่างเปิดเผยชัดเจน มีการค้นหาความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติอย่างเข้าใจกับคนอื่น มีการติดต่อกับโลกภายนอกผ่านทางบล็อกและสื่อทางสังคม และต้องสร้างการร่วมมือกับผู้อื่น

7) สร้างพลังเชิงบวก (Positive Energy) ผู้บริหารต้องสร้างหลักการทั้งเชิงบวก เชิงรุกและวิธีการดูแลเอาใจใส่ ต้องใช้เวลาในการพบปะพูดคุยกับนักเรียน ครูและผู้ปกครอง รับรู้และคุณค่าของพวกเขาโดยการพัฒนาความสัมพันธ์ที่แท้จริงให้เกิดขึ้น นอกจากนี้ผู้บริหารต้องดูแลและสร้างสุขภาพตนเอง สวัสดิการและระดับพลังงาน ให้พร้อมเสมอ

8) ความเชื่อมั่น (Confidence) ผู้บริหารต้องมีลักษณะความมั่นใจ เข้าถึงได้ง่าย มีความโดดเด่น ในฐานะที่เป็นผู้นำต้องมีความกล้าที่จะต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่ยากลำบาก และมีความมั่นใจในการรักษาขวัญ กำลังใจและความเชื่อมั่นในชุมชนของโรงเรียน

9) ความมุ่งมั่นและความพากเพียร (Commitment and Persistence) ผู้บริหารต้องแสดงความมุ่งมั่นและความทุ่มเทอย่างจริงจัง เพื่อผลักดันให้กับครูและนักเรียนเกิดความมุ่งมั่นทุ่มเทในงาน และต้องไม่ยอมแพ้ในการมุ่งสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายการพัฒนาที่กำหนดไว้

10) ความเต็มใจที่จะเรียนรู้ (Willingness to Learn) ผู้บริหารต้องเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ เพราะการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 เป็นที่น่าตื่นเต้นและนำมาใช้เสริมสร้างศักยภาพผู้บริหารและสังคมโรงเรียน ผู้บริหารจึงต้องเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต (be a lifelong learner)

11) ต้องเป็นนักประกอบการ คิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Entrepreneurial, Creative and Innovative) ความสามารถในการคิดนอกกรอบ เป็นพลังที่มีอำนาจของผู้บริหาร การคิดสร้างสรรค์และพัฒนาวัตกรรม เป็นวิธีที่ดีที่สุดในการบริหารจัดการกับความซับซ้อนทางสังคมในศตวรรษที่ 21 และต้องพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรประกอบการ (entrepreneurial organization) ได้ด้วย

12) นักริเริ่มงาน (Intuitive) ผู้บริหารต้องเรียนรู้ถึงความเชื่อมั่นในสัญชาตญาณ (instincts) ของตนเอง ความสามารถในการเป็นนักคิด นักริเริ่มสร้างสรรค์ ผู้บริหารต้องสามารถการแก้ปัญหาให้สำเร็จอย่างไม่คาดฝัน หรือจากการสังหรณ์ใจ (intuitively) ซึ่งเป็นการเกิดขึ้นจากความชาญฉลาด

13) ความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจ (ability to inspire) ผู้บริหารควรสร้างความกระตือรือร้นและความคิดเชิงบวกต่อบุคลากรในการร่วมกันกำหนดทิศทางในอนาคต สิ่งทั้งหมดนี้ต้องเน้นให้เกิดขึ้นในขณะที่ยังดำรงตำแหน่งผู้บริหาร

14) การเจียมเนื้อเจียมตัว (Be Humble) ผู้บริหารมีความสำคัญต่อการทำหน้าที่ในโรงเรียน ซึ่งงานผู้บริหารไม่ใช่เป็นรูปปั้นแต่เป็นงานที่เอื้อต่อทุกคนในโรงเรียน นั่นคือ ต้องมีสัมมาคารวะ การรู้จักบุคคลในชุมชน การเปิดโอกาสกับครูและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

15) ตัวแบบที่ดี (Good Model) การส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 ต้องรู้และฝึกให้ทุกคนมีความคิดสร้างสรรค์และการทำงานร่วมกัน ฝึกการสื่อสารที่ดี และคิดวิเคราะห์เป็น การใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ และการปลูกฝังสร้างสรรค์นวัตกรรม การจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับการเรียนรู้และความเสี่ยง

5.3 ทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

พรทิพย์ มงคลเสถียร, พิมพ์กา ธรรมสิทธิ์ และ ชัชภูมิ สีสมภู (2563) ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ได้ทำการสังเคราะห์ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ผลการศึกษา ได้ทักษะผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 6 ด้าน แต่ละด้านมีตัวบ่งชี้ที่ชัดเจน ดังต่อไปนี้

1) ทักษะด้านวิสัยทัศน์ มีตัวบ่งชี้คือ

- 1.1 ผู้บริหารกำหนดภาพในอนาคตที่พึงประสงค์และชัดเจนให้บรรลุเป้าหมาย
- 1.2 ผู้บริหารเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งภายนอกและภายใน
- 1.3 ผู้บริหารวิเคราะห์ข้อมูลและสังเคราะห์ข้อมูลสภาพการณ์ของโรงเรียนได้
- 1.4 ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมอภิปราย กำหนดเป้าหมาย และวิสัยทัศน์

ขององค์การเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติร่วมกัน

2) ทักษะด้านภาวะผู้นำ มีตัวบ่งชี้คือ

- 2.1 ผู้บริหารสร้างบรรยากาศที่ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วม
- 2.2 ผู้บริหารสามารถแยกแยะและตัดสินใจที่รวดเร็วเพื่อให้ทันกับเหตุการณ์
- 2.3 ผู้บริหารพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานให้บรรลุ

เป้าหมายร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) คิตรีเริ่มสร้างสรรค์ มีตัวบ่งชี้คือ

- 3.1 ผู้บริหารสามารถคิดหาคำตอบอย่างอิสระไม่ตกอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์
- 3.2 ผู้บริหารมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ผลงานใหม่
- 3.3 ผู้บริหารมีความสามารถในการปรับตัวและมีความยืดหยุ่นต่อสถานการณ์ต่างๆ ที่มี

การเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

- 3.4 ผู้บริหารมีความคิดแบบหลายมิติ คิดบวก คิดเชิงกว้างและลึก เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ

4) ทักษะการสื่อสาร มีตัวบ่งชี้คือ

- 4.1 ผู้บริหารสามารถใช้การสื่อสารเป็นเครื่องมือในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่น
- 4.2 ผู้บริหารสามารถสื่อสารทางการพูด การเขียนที่มีประสิทธิภาพ
- 4.3 ผู้บริหารมีความรู้ในการแยกแยะ จำแนกความแตกต่างระหว่างสื่อที่ควรรับ และไม่ควรรับได้

5) เทคโนโลยีสารสนเทศ มีตัวบ่งชี้คือ

- 5.1 ผู้บริหารใช้งานเครื่องคอมพิวเตอร์ได้อย่างถูกต้องวิธี
- 5.2 ผู้บริหารมีความรู้ ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ
- 5.3 ผู้บริหารใช้เทคโนโลยีในการแก้ไขปัญหาในการทำงาน
- 5.4 ผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจเรื่องกระบวนการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

6) การศึกษาและการสอน มีตัวบ่งชี้คือ

- 6.1 ผู้บริหารบริหารหลักสูตรให้สอดคล้องกับภารกิจและนโยบายการศึกษาของรัฐ
- 6.2 ผู้บริหารจัดให้มีการเปลี่ยนแปลงวิธีการต่าง ๆ ในเรื่องการเรียนรู้และการสอนและใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อให้เกิดการเรียนรู้
- 6.3 ความเหมาะสมกับสถานศึกษา
- 6.4 ผู้บริหารเป็นนักวิชาการที่ดี

บทสรุป

ผลการศึกษาดังกล่าวนี้นี้ สรุปได้ว่านอกจากมีคุณค่าในทางวิชาการแล้ว ยังมีคุณค่าต่อการพัฒนาอย่างมากมาย กล่าวคือ ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบัน สามารถใช้เป็นกรอบในการประเมินทักษะทางการบริหารตนเอง และใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของตนเองให้เป็นผู้บริหารที่ทันยุคสมัย ช่วยให้มั่นใจว่าจะสามารถนำสถานศึกษาสู่ความสำเร็จได้

ความสำเร็จของสถานศึกษา เป็นเรื่องที่ยังบอกถึงผลการบริหารและจัดการศึกษา ได้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย นอกจากจะเรียนรู้ เข้าใจและรู้ทันสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 แล้ว ยังจำเป็นต้องรู้และเข้าใจถึงสภาพทางการบริหารจัดการที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ดังกล่าว เช่น ลักษณะ องค์ประกอบและปัจจัยแห่งความสำเร็จ เพื่อการนำสถานศึกษาสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งต้องเรียนรู้และพัฒนาตนในด้านคุณลักษณะทักษะ และบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ ทั้งนี้ เพื่อการนำสถานศึกษาสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้สถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ดังกล่าวแล้ว

เอกสารอ้างอิง

- กฎกระทรวง การประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2561. (2561, 21 กุมภาพันธ์). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 135. ตอนที่ 11ก หน้า 3.
- กรรณิกา เรตมอนด์. (2559). *ตัวบ่งชี้ทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน* [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- นิตย สัมมาพันธ์. (2542). *ความหมายของการวัดความสำเร็จของธุรกิจ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ. (2561, 24 กันยายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 135. ตอนพิเศษ 235 ง หน้า 4.
- พรทิพย์ มงคลเสถียร, พิมพ์กา ธรรมสิทธิ์, และ ชัชภูมิ สีชมภู. (2563). การพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3. *วารสารบัณฑิตวิจัย*, 11(1), 121-134.
- พวงรัตน์ เกสรแพทย์ และดุษฎิ โยเหลา. (2546). การศึกษาเชา์อารมณ์ในฐานะตัวกำหนดความสำเร็จของผู้บริหาร. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์*, 9(1), 17-35.
- ภาวดี อนันต์นาวิ. (2551). *หลักการแนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 4). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มนตรี บุญธรรม. (2544). *ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียน* สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ [ปริญญาานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554* (พิมพ์ครั้งที่ 2). นาน มีบุคส์พับลิเคชั่นส์.
- วีรวรรณ มีมัน และมัทนา วังถนอมศักดิ์. (2559). ความสำเร็จของโรงเรียนมาตรฐานสากล. *วารสาร บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 6(2), 112-121.
- สมชาย เทพแสง. (2547). E-Leadership: ผู้นำการศึกษาในยุคดิจิทัล. *วารสารวิชาการ*, 7(1), 55-62.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2559). *การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล*.
<http://www.truelookpanya.com/knowledge/>
- George, C. (2010). *The 21st Century Principal*. Prentice-Hall.
- Gibson, J. L., Ivancevich, J. M., & Donnelly, J. H. (1994). *Organizations Structure, Process, Behavior*. Business Publications.
- Lyne, M. (2016). *The Five Attributes of schools*. <https://edweek.org/leadership>

กระบวนการตัดสินใจที่ปรากฏในพระไตรปิฎก

Decision Making Process in The Tripitaka

พระครูสุมนธรรมนาถ

Phrakrusumonthammanad

โรงเรียนพระปริยัติธรรมธรรมนิเทศ

Phrapariyattitham Thammanit School

วุฒิชัย ดานะ

Wuttichai Dana

โรงเรียนเจียรนนท์อุทิศ 3

Chearavanon Utit 3 School



*Corresponding author, e-mail: Wuttichaidana@gmail.com

Received: January 16, 2023; Revivsed: Febuary 18, 2023; Accepted: March 18, 2023

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งศึกษาและวิเคราะห์กระบวนการตัดสินใจที่ปรากฏในพระไตรปิฎก และการประยุกต์ใช้ในบริบทการบริหารสถานศึกษาปัจจุบัน โดยนำเสนอหลักการตัดสินใจสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ โยนิโสมนสิการ กาลามสูตร และอริยสัจ 4 พร้อมทั้งวิเคราะห์กรณีศึกษาจากพระไตรปิฎกที่แสดงถึงการใช้หลักการเหล่านี้ ผลการศึกษาพบว่า หลักการตัดสินใจจากพระไตรปิฎกสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในด้านการวางแผนกลยุทธ์ การประเมินนโยบายและโครงการ การแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวมถึงการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล บทความนี้แสดงให้เห็นว่าแนวคิดจากพระไตรปิฎกยังคงมีความทันสมัยและสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาการศึกษาในยุคปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การตัดสินใจ พระไตรปิฎก โยนิโสมนสิการ กาลามสูตร อริยสัจ 4

Abstract

This article aims to study and analyze the decision-making processes found in the Tripitaka and their application in the context of contemporary educational administration. It presents three key decision-making principles: Yonisomanasikara (systematic thinking), Kalama Sutta (critical thinking), and the Four Noble Truths (systematic problem-solving). The study also examines case studies from

the Tripitaka that demonstrate the application of these principles. The findings reveal that the decision-making principles from the Tripitaka can be effectively applied to educational administration, particularly in strategic planning, policy and project evaluation, problem-solving and educational quality improvement, and creating an organizational culture that emphasizes rational decision-making. This article demonstrates that the concepts from the Tripitaka remain relevant and can be effectively utilized in developing education in the modern era.

Keywords: Decision-making, Tripitaka, Kalama Sutta, Yonisomanasikara, Four Noble Truths

บทนำ

พระไตรปิฎกเป็นคัมภีร์สำคัญในพระพุทธศาสนา ซึ่งบรรจุคำสอนของพระพุทธเจ้าและหลักปฏิบัติต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิต (พระพรหมคุณาภรณ์, 2559) คัมภีร์นี้ประกอบด้วยหมวดหมู่หลัก 3 ส่วน ได้แก่ พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก และพระอภิธรรมปิฎก ซึ่งแต่ละส่วนมีเนื้อหาที่ครอบคลุมทั้งหลักธรรม วินัย และปรัชญาทางพุทธศาสนา (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

ในบรรดาคำสอนที่ปรากฏในพระไตรปิฎก มีหลักการและแนวทางมากมายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจ ซึ่งไม่เพียงแต่มีความสำคัญในบริบททางศาสนาเท่านั้น แต่ยังสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและการบริหารองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ (พระธรรมโกศาจารย์, 2553) กระบวนการตัดสินใจเหล่านี้มีพื้นฐานมาจากหลักการคิดอย่างมีเหตุผล การพิจารณาอย่างรอบด้าน และการคำนึงถึงผลกระทบในระยะยาว

การศึกษากระบวนการตัดสินใจที่ปรากฏในพระไตรปิฎกมีความสำคัญในหลายมิติ ประการแรก ช่วยให้เราเข้าใจถึงรากฐานทางปรัชญาและจริยธรรมของพุทธศาสนาที่มีต่อการตัดสินใจ ประการที่สอง สามารถนำแนวคิดเหล่านี้มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนากระบวนการตัดสินใจในยุคปัจจุบันให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และประการที่สาม ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจในการบูรณาการหลักธรรมทางพุทธศาสนาเข้ากับศาสตร์สมัยใหม่ เช่น การบริหารจัดการ จิตวิทยา และการพัฒนาองค์กร

บทความนี้จะนำเสนอการวิเคราะห์กระบวนการตัดสินใจที่ปรากฏในพระไตรปิฎก โดยจะพิจารณาจากหลักธรรมสำคัญ เช่น โยนิโสมนสิการ กาลามสูตร และอริยสัจ 4 รวมถึงการยกตัวอย่างกรณีศึกษาจากเรื่องราวที่บันทึกไว้ในคัมภีร์ นอกจากนี้ จะมีการอภิปรายถึงการประยุกต์ใช้หลักการเหล่านี้ในบริบทของสังคมปัจจุบัน เพื่อแสดงให้เห็นถึงความเกี่ยวข้องและประโยชน์ของแนวคิดโบราณเหล่านี้ในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจในยุคสมัยใหม่ผ่านการศึกษาและวิเคราะห์นี้ เราจะเห็นว่ากระบวนการตัดสินใจที่ปรากฏในพระไตรปิฎกไม่เพียงแต่เป็นแนวทางสำหรับการปฏิบัติทางศาสนา

เท่านั้น แต่ยังเป็นเครื่องมือที่มีคุณค่าสำหรับการพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์และการตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณในทุกแง่มุมของชีวิต

ความหมายของการตัดสินใจ

ความหมายของการตัดสินใจในบริบททั่วไปก่อน

การตัดสินใจ (Decision Making) หมายถึง กระบวนการเลือกทางเลือกใดทางเลือกหนึ่งจากหลายๆ ทางเลือกที่มีอยู่ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ (Simon, 1960) โดยทั่วไป กระบวนการตัดสินใจประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ ได้แก่ การระบุปัญหา การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ทางเลือก การประเมินทางเลือก และการเลือกทางเลือกที่เหมาะสมที่สุด (Robbins & Coulter, 2017)

ในบริบททางพุทธศาสนา การตัดสินใจมีความหมายที่ลึกซึ้งมากขึ้น โดยเชื่อมโยงกับหลักธรรมและการพัฒนาปัญญา พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) (2551) อธิบายว่า การตัดสินใจในทางพุทธศาสนาเกี่ยวข้องกับการใช้ปัญญาพิจารณาเหตุปัจจัยต่างๆ อย่างรอบด้าน โดยคำนึงถึงความถูกต้องตามหลักศีลธรรมและผลกระทบในระยะยาว

การตัดสินใจในพุทธศาสนามีลักษณะสำคัญดังนี้

1. อาศัยปัญญาและเหตุผล การตัดสินใจไม่ได้อาศัยเพียงอารมณ์หรือความรู้สึก แต่ต้องผ่านการไตร่ตรองด้วยปัญญา
2. พิจารณาผลกระทบ คำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นทั้งต่อตนเองและผู้อื่น รวมถึงสังคมโดยรวม
3. ยึดหลักกุศลกรรม การตัดสินใจควรนำไปสู่การกระทำที่เป็นกุศล ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น
4. มุ่งสู่การพัฒนาตน การตัดสินใจที่ดีควรนำไปสู่การพัฒนาตนเองทั้งทางด้านจิตใจและปัญญา
5. สอดคล้องกับความเป็นจริง การตัดสินใจควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง ไม่หลงไปกับอคติหรือความเข้าใจผิด

ความเข้าใจในความหมายของการตัดสินใจทั้งในบริบททั่วไปและในทางพุทธศาสนาจะช่วยให้เราสามารถวิเคราะห์และเข้าใจกระบวนการตัดสินใจที่ปรากฏในพระไตรปิฎกได้อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น

หลักการตัดสินใจในพระไตรปิฎก

พระไตรปิฎกได้นำเสนอหลักการและแนวทางในการตัดสินใจที่มีความลึกซึ้งและสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวัน ในส่วนนี้ เราจะพิจารณาหลักการสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ โยนิโสมนสิการ กาลามสูตร และอริยสัจ 4

1. โยนิโสมนสิการ

โยนิโสมนสิการ หมายถึง การใช้ความคิดอย่างถูกต้อง หรือการคิดอย่างมีระบบ (พระพรหมคุณาภรณ์, 2551) ซึ่งเป็นหลักการพื้นฐานสำคัญในกระบวนการตัดสินใจตามแนวพุทธ โดยประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

1. การสืบสาวเหตุปัจจัย พิจารณาที่มาและความสัมพันธ์ของเหตุและผลที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ที่ต้องตัดสินใจ
2. การแยกแยะองค์ประกอบ วิเคราะห์แยกแยะสถานการณ์ออกเป็นส่วนๆ เพื่อทำความเข้าใจอย่างละเอียด
3. การสืบค้นตามแนวความสัมพันธ์ พิจารณาความเชื่อมโยงระหว่างองค์ประกอบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
4. การจัดลำดับความสำคัญและความเร่งด่วน กำหนดลำดับความสำคัญของปัญหาและทางเลือกต่างๆ

การใช้โยนิโสมนสิการในการตัดสินใจช่วยให้เราพิจารณาปัญหาอย่างรอบด้าน ไม่ด่วนสรุปหรือตัดสินใจโดยขาดการไตร่ตรองที่เพียงพอ (พระธรรมปิฎก, 2546)

2. กาลามสูตร

กาลามสูตรเป็นหลักคำสอนที่ส่งเสริมการคิดอย่างมีเหตุผลและการตัดสินใจบนพื้นฐานของการพิจารณาอย่างรอบคอบ (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) โดยมีหลัก 10 ประการที่ไม่ควรเชื่อถือโดยปราศจากการพิสูจน์ ได้แก่

1. อย่าเชื่อเพราะฟังตามกันมา
2. อย่าเชื่อเพราะถือว่าเป็นประเพณี
3. อย่าเชื่อเพราะเล่าสืบกันมา
4. อย่าเชื่อเพราะอ้างตำราหรือคัมภีร์
5. อย่าเชื่อเพราะตรรกะ (การคิดเอาเอง)
6. อย่าเชื่อเพราะการอนุมาน
7. อย่าเชื่อเพราะคิดตรองตามแนวเหตุผล
8. อย่าเชื่อเพราะเข้าได้กับทฤษฎีที่คิดไว้แล้ว
9. อย่าเชื่อเพราะมองเห็นรูปลักษณ์น่าเชื่อ
10. อย่าเชื่อเพราะนับถือว่าท่านเป็นครูของเรา

แทนที่จะเชื่อโดยไม่ไตร่ตรอง กาลามสูตรแนะนำให้พิจารณาด้วยตนเองว่าสิ่งนั้นเป็นกุศลหรืออกุศล มีโทษหรือไม่มีโทษ และวิญญูชนติเตียนหรือสรรเสริญ ก่อนที่จะตัดสินใจเชื่อหรือปฏิบัติตาม (พระพรหมคุณาภรณ์, 2559)

3. อริยสัจ 4

อริยสัจ 4 เป็นหลักธรรมที่แสดงถึงกระบวนการแก้ปัญหาและตัดสินใจอย่างเป็นระบบ (พระธรรมปิฎก, 2546) ประกอบด้วย

1. ทุกข์ (การระบุปัญหา) ทำความเข้าใจและระบุปัญหาหรือสถานการณ์ที่ต้องตัดสินใจให้ชัดเจน
2. สมุทัย (การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา) ค้นหาและวิเคราะห์สาเหตุที่แท้จริงของปัญหาหรือสถานการณ์นั้นๆ
3. นิโรธ (การกำหนดเป้าหมายหรือสถานะที่ปัญหาได้รับการแก้ไข) กำหนดเป้าหมายหรือผลลัพธ์ที่ต้องการให้ชัดเจน
4. มรรค (การกำหนดวิธีการหรือแนวทางในการแก้ปัญหา) วางแผนและดำเนินการตามแนวทางที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหาหรือบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

การประยุกต์ใช้อริยสัจ 4 ในการตัดสินใจช่วยให้เรามีกรอบการคิดที่เป็นระบบ เริ่มจากการทำความเข้าใจปัญหาอย่างถ่องแท้ วิเคราะห์สาเหตุ กำหนดเป้าหมาย และวางแผนการแก้ไขอย่างเป็นขั้นตอน (พระธรรมโกศาจารย์, 2553)

การนำหลักการทั้งสามนี้มาใช้ร่วมกันในกระบวนการตัดสินใจจะช่วยให้เราสามารถพิจารณาปัญหาและทางเลือกต่างๆ ได้อย่างรอบด้าน มีเหตุผล และนำไปสู่การตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับแนวคิดการตัดสินใจสมัยใหม่ที่เน้นการวิเคราะห์ข้อมูล การพิจารณาทางเลือก และการประเมินผลลัพธ์อย่างเป็นระบบ

กรณีศึกษาการตัดสินใจในพระไตรปิฎก

พระไตรปิฎกได้บันทึกเรื่องราวและเหตุการณ์มากมายที่แสดงให้เห็นถึงกระบวนการตัดสินใจทั้งของพระพุทธเจ้า พระสาวก และบุคคลสำคัญอื่นๆ ในสมัยพุทธกาล ในส่วนนี้ เราจะพิจารณากรณีศึกษาที่น่าสนใจ 4 กรณี และวิเคราะห์กระบวนการตัดสินใจที่ปรากฏในแต่ละกรณี

1. การตัดสินใจของพระพุทธเจ้าในการออกบวช

เจ้าชายสิทธัตถะทรงตัดสินใจออกบวชหลังจากได้พบเห็นเทวทูตทั้ง 4 คือ คนแก่ คนเจ็บ คนตาย และสมณะ (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) กระบวนการตัดสินใจในกรณีนี้สอดคล้องกับหลักอริยสัจ 4 ดังนี้

1. ทุกข์: ทรงตระหนักถึงความทุกข์ที่มีอยู่ในชีวิตมนุษย์ (ชรา พยาธิ มรณะ)
2. สมุทัย: ทรงพิจารณาถึงสาเหตุของความทุกข์ คือ การเวียนว่ายตายเกิดในสังสารวัฏ
3. นิโรธ: ทรงมุ่งหมายที่จะค้นหาหนทางดับทุกข์
4. มรรค: ทรงตัดสินใจออกบวชเพื่อแสวงหาหนทางพ้นทุกข์

การตัดสินใจครั้งนี้แสดงให้เห็นถึงการใช้โยนิโสมนสิการในการพิจารณาชีวิตและความทุกข์อย่างลึกซึ้ง นำไปสู่การตัดสินใจที่เด็ดเดี่ยวและเปลี่ยนแปลงชีวิตอย่างสิ้นเชิง

2. การตัดสินใจของพระเจ้าปเสนทิโกศลในคดีความ

ในพระสูตรต้นตปิฎก มัชฌิมนิกาย มัชฌิมปัณณาสก์ มีเรื่องราวของพระเจ้าปเสนทิโกศลที่ทรงใช้วิธีการสืบสวนอย่างรอบคอบในการตัดสินคดีความ (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) กระบวนการตัดสินใจในกรณีนี้แสดงให้เห็นถึงการใช้โยนิโสมนสิการและหลักกาลามสูตร ดังนี้

1. ไม่เชื่อเพียงเพราะมีผู้กล่าวหา แต่ทรงสืบสวนหาข้อเท็จจริง
2. รับฟังพยานหลักฐานจากทุกฝ่าย
3. วิเคราะห์และแยกแยะข้อมูลที่ได้รับอย่างละเอียด
4. ตัดสินคดีด้วยความยุติธรรม โดยอาศัยข้อเท็จจริงที่ได้จากการสืบสวน

การตัดสินใจของพระเจ้าปเสนทิโกศลแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการไม่ด่วนสรุปหรือเชื่อข้อมูลเพียงด้านเดียว แต่ต้องพิจารณาอย่างรอบด้านก่อนตัดสินใจ

3. การตัดสินใจของพระสารีบุตรในการบวชให้ราธพราหมณ์

ในวินัยปิฎก มหาวรรค มีเรื่องราวของพระสารีบุตรที่ตัดสินใจบวชให้ราธพราหมณ์ หลังจาก ที่พราหมณ์ถูกปฏิเสธจากภิกษุอื่น (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) กระบวนการตัดสินใจในกรณีนี้แสดงให้เห็นถึงการใช้โยนิโสมนสิการและความเมตตา

1. พิจารณาเหตุผลที่ภิกษุอื่นปฏิเสธการบวชให้ราธพราหมณ์
2. ใช้ปัญญาพิจารณาวารามพราหมณ์มีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะบวชหรือไม่
3. ตัดสินใจบวชให้ด้วยความเมตตา โดยไม่ยึดติดกับความคิดเห็นของผู้อื่น

การตัดสินใจของพระสารีบุตรแสดงให้เห็นถึงการใช้ปัญญาพิจารณาอย่างอิสระ ไม่ตกอยู่ภายใต้อคติหรือความคิดเห็นของผู้อื่น

4. การตัดสินใจของพระพุทธเจ้าในการบัญญัติพระวินัย

การบัญญัติพระวินัยของพระพุทธเจ้าเป็นตัวอย่างที่ดีของกระบวนการตัดสินใจที่คำนึงถึงปัจจัยรอบด้าน (พระพรหมคุณาภรณ์, 2559) โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. พิจารณาเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและผลกระทบต่อพระศาสนาและสังคม
2. วิเคราะห์สาเหตุและปัจจัยที่นำไปสู่การกระทำผิด
3. ประชุมสงฆ์เพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
4. บัญญัติพระวินัยที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงประโยชน์ของพระศาสนาและสังคมในระยะยาว

ยาว

การตัดสินใจในการบัญญัติพระวินัยแสดงให้เห็นถึงการใช้ปัญญาพิจารณาอย่างรอบคอบ คำนึงถึงผลกระทบในระยะยาว และการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง

กรณีศึกษาเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าหลักการตัดสินใจที่ปรากฏในพระไตรปิฎกสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ในการสถานการณ์ที่หลากหลาย โดยเน้นการใช้ปัญญาพิจารณาอย่างรอบด้าน การไม่ด่วนสรุปหรือตัดสินใจโดยปราศจากข้อมูลที่เพียงพอ และการคำนึงถึงผลกระทบในระยะยาว

การประยุกต์ใช้ในปัจจุบันกับการบริหารสถานศึกษา

กระบวนการตัดสินใจที่ปรากฏในพระไตรปิฎกสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในยุคปัจจุบันที่การศึกษามีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและมีความท้าทายหลายด้าน (สุทธิพงศ์ ยงค์มกล, 2553) การนำหลักการตัดสินใจตามแนวพุทธมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาสามารถช่วยให้ผู้บริหารตัดสินใจได้อย่างรอบคอบและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนี้

1. การใช้โยนิโสมนสิการในการวางแผนกลยุทธ์

ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำหลักโยนิโสมนสิการมาใช้ในการวางแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนโดย

- วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ
- แยกแยะองค์ประกอบของปัญหาและโอกาสที่สถานศึกษาเผชิญ
- พิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการดำเนินงานของสถานศึกษา
- จัดลำดับความสำคัญของเป้าหมายและกลยุทธ์ในการพัฒนาสถานศึกษา

การใช้โยนิโสมนสิการจะช่วยให้ผู้บริหารสามารถวางแผนกลยุทธ์ที่ครอบคลุมและตอบสนองต่อความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ (พระมหาสุทิตย์ อาภากร, 2558)

2. การประยุกต์ใช้กาลามสูตรในการประเมินนโยบายและโครงการ

หลักกาลามสูตรสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการประเมินนโยบายและโครงการต่างๆ ของสถานศึกษา โดย

- ไม่รับนโยบายหรือแนวปฏิบัติใหม่ๆ มาใช้เพียงเพราะเป็นกระแสนิยม แต่ต้องพิจารณาความเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา
- รวบรวมข้อมูลและหลักฐานเชิงประจักษ์เกี่ยวกับผลลัพธ์ของนโยบายหรือโครงการ
- เปิดโอกาสให้ครู นักเรียน และผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและประเมินผล
- พิจารณาผลกระทบทั้งระยะสั้นและระยะยาวของนโยบายหรือโครงการต่อการพัฒนาผู้เรียนและสถานศึกษา

การใช้หลักกาลามสูตรจะช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษาตัดสินใจเลือกใช้นโยบายและโครงการที่เหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนและสถานศึกษา (วิโรจน์ สารรัตนะ, 2556)

3. การใช้วิธีสัง 4 ในการแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำหลักอริยสัจ 4 มาใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังนี้

1. ทุกข์ ระบุปัญหาหรือความท้าทายที่สถานศึกษากำลังเผชิญ เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ หรือปัญหาพฤติกรรมของนักเรียน
 2. สมุทัย วิเคราะห์สาเหตุของปัญหาอย่างละเอียด โดยพิจารณาปัจจัยทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา
 3. นิโรธ กำหนดเป้าหมายหรือสถานะที่ต้องการให้เกิดขึ้นหลังจากแก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพการศึกษา
 4. มรรค วางแผนและดำเนินการตามแนวทางที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยกำหนดกิจกรรม ทรัพยากร และระยะเวลาที่ชัดเจน
- การใช้หลักอริยสัจ 4 จะช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษามีกรอบการคิดที่เป็นระบบในการแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ (ธีระ รุญเจริญ, 2550)

4. การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล

ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำหลักการตัดสินใจตามแนวพุทธมาสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล โดย

- ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรใช้โยนิโสมนสิการในการวิเคราะห์ปัญหาและหาแนวทางแก้ไข
- จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการใช้หลักการตัดสินใจตามแนวพุทธในการทำงาน
- สร้างระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานที่เน้นการใช้เหตุผลและหลักฐานเชิงประจักษ์
- เปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและอภิปรายอย่างสร้างสรรค์ในการประชุมและการทำงานร่วมกัน

การสร้างวัฒนธรรมองค์กรเช่นนี้จะช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการตัดสินใจของบุคลากรทุกระดับในสถานศึกษา ส่งผลให้การบริหารและการจัดการเรียนการสอนมีคุณภาพมากขึ้น (สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, 2554)

การนำกระบวนการตัดสินใจที่ปรากฏในพระไตรปิฎกมาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษา จะช่วยให้ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาสามารถรับมือกับความท้าทายในยุคปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยการคิดอย่างเป็นระบบ การพิจารณาอย่างรอบด้าน และการตัดสินใจบนพื้นฐานของเหตุผลและหลักฐานเชิงประจักษ์ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน

บทสรุป

บทความนี้ได้นำเสนอการวิเคราะห์กระบวนการตัดสินใจที่ปรากฏในพระไตรปิฎก ซึ่งเป็นคัมภีร์สำคัญในพระพุทธศาสนา โดยมีประเด็นสำคัญดังนี้

1. ความหมายของการตัดสินใจ บทความได้อธิบายความหมายทั่วไปของการตัดสินใจและความหมายในบริบทของพระพุทธศาสนา ซึ่งเน้นการใช้ปัญญาพิจารณาเหตุปัจจัยอย่างรอบด้าน
2. หลักการตัดสินใจในพระไตรปิฎก ได้นำเสนอหลักการสำคัญ 3 ประการ ได้แก่
 - โยนิโสมนสิการ การคิดอย่างเป็นระบบและมีเหตุผล
 - กาลามสูตร การไม่เชื่อโดยปราศจากการพิสูจน์
 - อริยสัจ 4 กระบวนการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ
3. กรณีศึกษาการตัดสินใจในพระไตรปิฎก บทความได้ยกตัวอย่างกรณีศึกษา 4 กรณี ที่แสดงให้เห็นถึงการประยุกต์ใช้หลักการตัดสินใจในสถานการณ์ต่างๆ
4. การประยุกต์ใช้ในปัจจุบัน โดยเฉพาะในด้านการบริหารสถานศึกษา บทความได้นำเสนอวิธีการนำหลักการตัดสินใจจากพระไตรปิฎกมาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษานี้ พบว่ากระบวนการตัดสินใจที่ปรากฏในพระไตรปิฎกมีความลึกซึ้งและสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในบริบทปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในด้านการบริหารสถานศึกษา หลักการเหล่านี้ช่วยส่งเสริมการคิดอย่างเป็นระบบ การพิจารณาอย่างรอบด้าน และการตัดสินใจบนพื้นฐานของเหตุผลและหลักฐานเชิงประจักษ์

การนำหลักการตัดสินใจจากพระไตรปิฎกมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาสามารถช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษา พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของบุคลากร และสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาการศึกษาอย่างยั่งยืนในระยะยาว

ท้ายที่สุด บทความนี้แสดงให้เห็นว่าแม้พระไตรปิฎกจะเป็นคัมภีร์โบราณ แต่หลักการและแนวคิดที่ปรากฏในนั้นยังคงมีความทันสมัยและสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาสังคมในยุคปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- ธีระ รุณเจริญ. (2550). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา*. ขำฟ้าง.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2553). *พุทธวิธีบริหาร*. โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2546). *พุทธธรรม (ฉบับปรับปรุงและขยายความ)*. โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2559). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาสุทิตย์ อาภากรโร. (2558). การบริหารจัดการองค์กรเชิงพุทธบูรณาการ. *วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์*, 11(2), 1-16.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วิโรจน์ สารัตนะ. (2556). การบริหารการศึกษา: หลักการ ทฤษฎี หน้าที่ ประเด็น และบทวิเคราะห์. *ทิพย์วิสุทธิ*.
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2554). *ภาวะผู้นำ: ทฤษฎีและปฏิบัติ*. บุคลิงค์.
- สุทธิพงศ์ ยงค์มกล. (2553). *การบริหารสถานศึกษาในยุคปฏิรูปการศึกษา*. เอ็มทีเพรส.
- Robbins, S. P., & Coulter, M. (2017). *Management* (14th ed.). Pearson.
- Simon, H. A. (1960). *The new science of management decision*. Harper & Row.

สังคหัตถ์ 4: ธรรมแห่งความโอบอ้อมอารีสำหรับการบริหารในยุคโควิด-19

Sangahavatthu 4: Thamma of Generosity for Managing in covid-19 situation

สุรินทร์ แก้วบุตรดี

Surin Keawbootdee

โรงเรียนบ้านโนนสวรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2

Bannonsawan School Loei Primary Educational Service Area Office 2

*Corresponding author, e-mail: surin2520phakwannn@gmail.com



Received: January 15, 2023; Revivsed: February 18, 2023; Accepted: March 18, 2023

บทคัดย่อ

บทความนี้นำเสนอการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาในช่วงวิกฤตโควิด-19 โดยมีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1) ศึกษาการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในภาวะวิกฤตโควิด-19 และ 2) นำหลักธรรมมาใช้เป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักสังคหัตถ์ 4

ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารควรพัฒนาทักษะใน 3 ด้านหลัก 1. ทักษะทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล: ผู้บริหารควรสามารถใช้เครื่องมือ สื่อ และเทคโนโลยีได้อย่างคล่องแคล่ว เพื่อการสื่อสาร เผยแพร่ข้อมูล และสร้างชุมชนการเรียนรู้ออนไลน์ 2. ทักษะการสื่อสาร: ผู้บริหารควรสามารถถ่ายทอดข้อมูล ความรู้ และความคิดเห็นได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างความร่วมมือและความชัดเจนในการมอบหมายงาน 3. ทักษะการบริหารจัดการองค์การ: ผู้บริหารควรสามารถจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ บริหารโครงการและกิจกรรมต่างๆ รวมถึงส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครอง

การพัฒนาทักษะเหล่านี้จะช่วยให้ผู้บริหารสามารถรับมือกับสถานการณ์วิกฤตได้อย่างมีประสิทธิภาพและนำพาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

คำสำคัญ: การบริหารในยุคโควิด-19, ธรรมแห่งความโอบอ้อมอารี, สังคหัตถ์ 4

Abstract

This academic article aims to 1) study school administration by executives during the COVID-19 crisis and 2) apply Buddhist principles as guidelines for basic education management according to the four Sangahavatthu principles.

The study found that administrators during the COVID-19 crisis should develop skills in three main areas 1. Technology and digital skills: Administrators should be proficient in using tools, media,

and technology for communication, information dissemination, and creating online learning communities. 2. Communication skills: Administrators should be able to effectively convey information, knowledge, and opinions to foster cooperation and clarity in task delegation. 3. Organizational management skills: Administrators should be able to manage resources efficiently, oversee projects and activities, and promote community and parental involvement.

Developing these skills will help administrators effectively handle crisis situations and lead educational institutions to achieve their set goals.

Keywords: Management in the COVID-19 Era, Principles of Benevolence, The Four Sangahavattthu (The four bases of social solidarity)

บทนำ

องค์การต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นภาคธุรกิจเอกชน หรือภาคราชการ การบริหารงานมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ทรัพยากรพื้นฐานในการบริหารงาน มีองค์ประกอบหลัก 4 อย่าง ได้แก่ บุคลากร เงิน วัสดุ อุปกรณ์ สิ่งของ และการจัดการ บุคลากรถือเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุด เพราะบุคลากรเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหาร และถือว่าเป็นทรัพยากรที่มีประโยชน์อย่างมหาศาล ในกระบวนการผลิตตัวป้อนทั้ง 4 อย่างนั้น ปัจจัยทุกตัวต้องมีบุคลากร เป็นผู้ใช้ทรัพยากรอื่นเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่องค์กรต้องพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานซึ่งจะส่งผลให้การปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (รุ่ง แก้วแดง, 2553)

การศึกษาเป็นรากฐานอันสำคัญยิ่งในการสร้างความมั่นคงและความเจริญก้าวหน้าของชาติ ถ้าการจัดการศึกษาของชาติมีคุณภาพก็หมายถึงประชาชนในชาติมีคุณภาพตามไปด้วย ดังนั้น โรงเรียนจึงนับเป็นสถาบันทางการศึกษาที่สำคัญที่สุด และผู้บริหารโรงเรียนก็มีความสำคัญอย่างยิ่ง การที่ผู้บริหารจะบริหารงานบุคคลในโรงเรียนให้ดี และมีประสิทธิภาพนั้น ผู้บริหารจะต้องมีความสามารถในการบริหารงานให้โรงเรียนมีการดำเนินงานในการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ การที่ผู้บริหารโรงเรียนจะบริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพได้นั้น ผู้บริหารจะต้องเป็นบุคคลที่มีศักยภาพ โดยเฉพาะต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ มีทักษะ วิสัยทัศน์ จึงจะทำให้การบริหารงานบุคคลในโรงเรียนเกิดความสำเร็จ ตลอดจนมีผลสัมฤทธิ์สูง (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2555) เหตุฉะนั้นภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษ ที่ 21 ในทัศนะของพระพุทธศาสนา ผู้นำต้องเป็นคนดี และเก่งในสายตาประชาคมแล้วต้องอาศัยหลักพุทธธรรมในการสร้างคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาให้เป็นคนที่เป็นแบบอย่างของผู้ใต้บังคับบัญชา และชุมชน สังคม โดยมีหลักธรรม

สำหรับผู้ผู้นำในสถานศึกษา ต้องเก่งสองอย่างพร้อมๆ กันคือ การเก่งคน ประยุกต์ใช้กับภาวะผู้นำและการติดต่อสื่อสาร เพื่อเกื้อกูลกัน ผู้บริหารการศึกษาควรยึดหลักธรรมนี้เพื่อการครองใจคนด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 (พระครูโสภาสนนทกิตติ์ (ศักดา แสงทอง), กัมยธร สัจจา, 2557)

การบริหารงานตามทฤษฎีตะวันตกในอดีตมีหลักคือ หาวิธีให้บุคลากรปฏิบัติงานตามต้องการ จึงสร้างเงื่อนไขหรือสิ่งตอบแทนขึ้นมาในรูปแบบต่างๆ เช่น ค่าตอบแทน เงินเดือน สวัสดิการ การศึกษา การท่องเที่ยว การยอมรับนับถือในสังคม เพื่อตอบสนองความต้องการตามกระแสสังคม เป็นเหตุให้บุคคลปฏิบัติงานเพราะต้องการเงื่อนไขหรือสิ่งตอบแทน มากกว่าต้องการปฏิบัติงานเพราะผลที่เกิดประโยชน์กับสังคมอย่างแท้จริง ต่อมาจึงหันมาหาแนวคิดอื่นอันจะทำให้บุคลากรทำงานด้วยความตั้งใจ เต็มใจ รักดีต่อองค์กรและยั่งยืน แนวคิดที่ได้รับความนิยมมากคือหลักธรรมขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะพระพุทธศาสนาซึ่งอาจเรียกได้ว่า เป็นองค์การของพระพุทธเจ้าที่ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน หลักธรรมที่นำมาบูรณาการเข้ากับการบริหารเพื่อให้บุคลากรทำงานร่วมกันได้เป็นอย่างดี เช่น สาราณียธรรม (ที.ปา. 11/273/218) ส่วนหลักธรรมที่เป็นเรื่องของการประสานโดยตรง ได้แก่ สังคหวัตถุ (ที.ปา.11/257/281) เป็นการบำเพ็ญการสงเคราะห์ คือ ปฏิบัติตามหลักการสงเคราะห์ หรือ ธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวใจคน และประสานหมู่ชนไว้ในสามัคคี ประกอบด้วย 4 ข้อ ดังต่อไปนี้ ทาน คือ ให้ปัน อธิเพื่อเพื่อแผ้วถางวัตรุทาน ธรรมทาน และอภัย ปิยวาจา คือ กล่าวคำสุภาพ มีประโยชน์เพื่อให้เกิดไมตรี ความสามัคคี อัตถจริยา คือ ทำประโยชน์แก่เขาแก่ส่วนรวม และสมานัตตตา คือ เอาตัวเข้าสมานวางตน เสมอภาค ร่วมกันแก้ไขปัญหาเพื่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกัน (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2550)

วิกฤตโควิด-19 ชี้ให้เห็นว่าทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีความสำคัญมาก ทั้งการปรับตัวให้เข้ากับ สถานการณ์ ความเข้าอกเข้าใจผู้อื่น มองตัวเองเป็นพลเมืองโลก และมองผู้อื่นด้วยความเชื่อมโยงกัน ในระดับโลก มีความสามารถในการแก้ไขสถานการณ์เวลาเจอเหตุการณ์ไม่คาดฝัน รวมถึงเรื่องความรู้ใหม่ ๆ เช่น ทักษะด้านดิจิทัล หรือการเงิน และทักษะการจัดการตัวเอง ภาวะผู้นำการทำงานร่วมกับผู้อื่น โลกในศตวรรษที่ 21 มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นอย่างมาก ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตของคนในยุคปัจจุบัน ความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจำเป็นต้องมีการวางแผนการบริหารจัดการศึกษาที่ดี (ภูมิศรัณย์ ทองเลี่ยมนาค, 2563)

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาปรับปรุงสถานศึกษา มีบทบาทและอิทธิพลต่อการ ดำเนินงานที่จะนำพาสถานศึกษาไปสู่ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาศักยภาพสูงสุด ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องมียุทธศาสตร์การเรียนรู้ในภาวะวิกฤต เพื่อหน่วยงานให้มีมาตรฐานสูงขึ้น

สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 หมายถึง การน้อมนำเอาหลักธรรมไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักสังคหวัตถุ 4 ประกอบด้วย **ทาน คือ การ**

ให้ การแบ่งปันอย่างมีน้ำใจ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ **ปิยวาจา คือ วาจาเป็นที่รัก** ปราศร้ายด้วยถ้อยคำสุภาพอ่อนหวาน พูดด้วยถ้อยคำที่น่าฟัง ชี้แจงในสิ่งที่เป็นประโยชน์ให้กำลังใจ **อัตถจริยา คือ การกระทำประโยชน์ให้แก่ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้อื่น** เป็นการปฏิบัติสิ่งที่เป็นประโยชน์และช่วยเหลือซึ่งกันและกันส่งเสริมในทางคุณธรรมจริยธรรมอันดีงาม **สมานัตตตา คือ การปฏิบัติตนสม่ำเสมอ เสมอต้น เสมอปลาย** ทำตัวให้เข้ากันได้ เป็นเพื่อนร่วมทุกข์ ร่วมสุขกัน ไม่เอาเปรียบซึ่งกันและกัน ร่วมเผชิญและร่วมแก้ปัญหาเพื่อประโยชน์โดยให้การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปเป็นไปอย่างสุจริตและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

การบริหารสถานศึกษาตามหลักทาน หมายถึง การให้ การเสียสละ เอื้อเฟื้อ แบ่งปันสิ่งของของตน เพื่อประโยชน์แก่บุคคลอื่นด้วยความเต็มใจ รวมถึงให้ความรู้ความเข้าใจแนะนำส่งเสริมให้ความช่วยเหลือเพื่อแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงานด้านงานวิชาการ ด้านงานงบประมาณ ด้านงานบุคลากร และด้านการบริหารงานทั่วไปให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

การบริหารสถานศึกษาตามหลักปิยวาจา หมายถึง การเจรจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวาน พูดด้วยความจริงใจ ไม่พูดหยาบคายก้าวร้าวมีประโยชน์เหมาะกับกาลเทศะส่งผลให้การบริหารจัดการเกิดผลดี ทำให้งานประสบผลสำเร็จ มีการใช้วาทศิลป์ในการขอความร่วมมือในการทำงาน สามารถให้คำปรึกษาแนะนำ และช่วยแก้ไขปัญหาแก่เพื่อนร่วมงานและผู้เกี่ยวข้องได้อย่างเหมาะสมโดยส่งผลให้การปฏิบัติงาน การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

การบริหารสถานศึกษาตามหลักอัตถจริยา หมายถึง การประพฤติปฏิบัติที่ดีเป็นประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่น ความเป็นผู้มีน้ำใจ ไม่เห็นด้วย รุ้จักสงเคราะห์และช่วยเหลือกิจกรรมของผู้อื่นให้สำเร็จ รู้จักช่วยกระทำกิจอันเป็นประโยชน์แก่บุคคลอื่นและสังคมส่วนรวมทุ่มเทแรงกายในการช่วยเหลือผู้อื่น ตามความเหมาะสมแก่ฐานะและโอกาส เป็นแบบอย่างในการรักษาระเบียบวินัย และส่งเสริมสนับสนุนในการปฏิบัติงาน การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

การบริหารสถานศึกษาตามหลักสมานัตตตา หมายถึง ความเป็นผู้สม่ำเสมอไม่ถือตัวประพฤติปฏิบัติดีต่อผู้อื่นอย่างเสมอต้นเสมอปลาย ไม่ถือตัวหรือทำตัวเย่อหยิ่งกับญาติพี่น้อง หรือมิตรสหายเดิมที่เคยคบค้าหรือปฏิบัติดีต่อกัน เคยเคารพนับถือกันมาอย่างไร ก็ทำอยู่อย่างนั้น เป็นผู้มีระเบียบวินัย ปฏิบัติตามระเบียบกฎเกณฑ์ มีความขยันหมั่นเพียรอย่างสม่ำเสมอ ให้ความเสมอภาคกับทุกคนเท่าเทียมกัน ร่วมทุกข์ ร่วมสุขช่วยเหลือเกื้อกูลกันในการปฏิบัติงาน การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไปให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ปัจจุบันผู้บริหารหรือผู้มีอำนาจในการตัดสินใจต่อการปฏิบัติงานในองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ไม่เว้นแม้กระทั่งในสถานศึกษาที่มีปัญหาด้านคุณธรรม เช่น ประพฤติตนผิดศีล 5 แสวงหา

ผลประโยชน์ส่วนตน ขาดการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขาดความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อนมนุษย์ทำลายทรัพยากรธรรมชาติลุ่มหลงในอบายมุขยาเสพติด โสยศาสตร์และกามารมณ์ พฤติกรรมเหล่านี้นับวันจะทวีจำนวนมากขึ้นพร้อมกับความเสื่อมโทรมของสังคมที่เพิ่มขึ้น และยังพบว่าสถิติเกี่ยวกับพฤติกรรมการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการส่วนหนึ่งเป็นการกระทำของข้าราชการกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ, 2541) อีกทั้งในสภาพที่เป็นจริงผู้บริหารจำนวนไม่น้อยมีข้อบกพร่องในการปฏิบัติงาน ขาดการนำคุณธรรมมาใช้ในการบริหารงาน โดยเฉพาะการนำหลักสังคหัตถ์ 4 มาใช้ในการบริหารงาน ซึ่งเป็นหลักธรรมที่จำเป็นต่อการบริหารงานให้ประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย ทาน คือการให้หรือการเสียสละ ปิยวาจา คือการกล่าวคำที่ไพเราะเสนาะโสต อัธยาศัย คือการประพฤติตนให้เป็นประโยชน์แก่เพื่อนบ้านไปจนกระทั่งถึงสังคม สมานัตตตา หมายถึง ความเป็นผู้มีตนเสมอไม่อื้อตัว (พระเทพวรมณี (ประยุทธ์ ปยุตโต), 2539)

การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหัตถ์ 4 ได้แก่

1. **ทาน** การให้ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือแบ่งปัน 1) ควรให้ความช่วยเหลือแก่เพื่อนร่วมงานที่เดือดร้อนด้วยคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ 2) ควรให้อภัยอยู่เสมอ เมื่อเกิดความผิดพลาดในการทำงานร่วมกัน 3) ควรมีวิจารณ์ญาณ สังเกตและเข้าใจพฤติกรรมของผู้ใต้บังคับบัญชาได้ดี 4) ควรส่งเสริมบุคลากรให้มีสวัสดิการด้วยความเหมาะสม 5) ควรให้ความช่วยเหลือและแบ่งปันแก่บุคลากรการปฏิบัติงานอย่างเสมอภาค

2. **ปิยวาจา** การพูดอย่างรักกัน วาจาสุภาพอ่อนหวานน่าฟัง 1) ควรเป็นบุคคลที่พูดจริง ทำจริง พูดอย่างไรทำอย่างนั้น มีสัจจะต่อคำสัญญา 2) ควรทำตนให้เป็นคนที่น่าเชื่อถือได้ โดยการพูดจริง ทำจริงตามสัญญาประชาคม 3) ควรมีความเป็นกัลยาณมิตรพูดจาทักทายด้วยน้ำเสียงที่จริงใจ 4) ควรพูดอธิบาย ข้อมูลข่าวสารด้วยความสุภาพ ถึงแม้จะประสบกับภาวะเครียดหรือสับสน 5) ควรรู้จักกาลเทศะในการพูดและการกระทำสิ่งต่างๆ

3. **อัธยาศัย** การทำประโยชน์ชวนช่วยช่วยเหลือ 1) ควรสำนึกในการปฏิบัติงานตามนโยบายที่ได้วางไว้อย่างมีความรับผิดชอบ ไม่ก้าวร้าวแทรกแซงหน้าที่ของผู้อื่น 2) ควรปรับตัวเข้ากับได้ดีกับทั้งผู้ใหญ่กว่าและผู้ใต้บังคับบัญชา สามารถปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ทศนคติของสังคม และภูมิศาสตร์ดินฟ้าอากาศได้ 3) ควรสร้างความสัมพันธ์ให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน 4) ควรคำนึงถึงผลประโยชน์ขององค์การเป็นหลัก 5) ควรมีบรรทัดฐาน หรือกฎเกณฑ์ที่ทุกคนยอมรับและส่งเสริมให้ทุกคนปฏิบัติตาม

4. **สมานัตตตา** การเอาตัวเข้าสมานปฏิบัติต่อคนทั้งหลายอย่างเท่าเทียมกัน 1) ควรจะมีการวางตัวให้เหมาะสมแก่สถานะของตนเองไม่เลือกปฏิบัติกับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เป็นกลางไม่ลำเอียง ให้มี

ความน่าเคารพ น่าเลื่อมใส น่าศรัทธาของผู้ร่วมงาน 2) ควรมีการบริหารการวางแผนด้วยความเที่ยงธรรม ปราศจากอคติ 3) ควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตน และในการปฏิบัติงาน ให้เกียรติผู้อื่น ควรเป็นผู้ที่มีความสุขุมรอบคอบ กล้าตัดสินใจในเรื่องต่างๆ อย่างรอบคอบ เป็นผู้ที่มีความเที่ยงตรง และโปร่งใสเป็นกลาง 4) ควรรู้จักยืดหยุ่นตามเหตุการณ์ และอ่อนตัวตามเหตุการณ์นั้นๆ ไม่ตึงเกินไป หรือไม่หย่อนเกินไป 5) ควรยึดมั่นในปรัชญาของการศึกษาด้วยการปฏิบัติและวางตนอย่างนักการศึกษา

กระบวนการดำเนินการ กระบวนการดำเนินการการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 เป็นการบูรณาการหลักสังคหวัตถุ 4 กับคุณลักษณะผู้บริหารโรงเรียน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ด้านที่ 1 ด้านมีภาวะผู้นำ ด้านทาน การให้ 1) มีการให้ความช่วยเหลือ จัดสรรวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม 2) มีการส่งเสริมบุคลากรในด้านสวัสดิการต่างๆ (3) เปิดโอกาสให้บุคลากรได้รับการอบรม เข้าร่วมสัมมนาวิชาการเนื่องในโอกาสต่างๆ ด้านปิยวาจา วาจาไพเราะ 1) พูดจาถ้อยคำและชมเชยครูที่ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงาน 2) พูดด้วยวาจาที่ไพเราะ อ่อนหวานชวนฟัง 3) พูดด้วยความจริงใจ ไม่เสแสร้ง ต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ด้านอัตถจริยา ประพฤติตนเป็นประโยชน์ 1) มองโลกในแง่ดีและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 2) มีความกล้าคิดนอกกรอบเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติได้ 3) มีวิสัยทัศน์กว้างไกล และ ด้านสมานัตตตา วางตนเหมาะสม 1) ได้รับการยอมรับและความเชื่อมั่นจากผู้ร่วมงาน 2) วางตัวอย่างเหมาะสม น่าเชื่อถือ ศรัทธาของผู้อื่น 3) มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี พร้อมที่จะช่วยเหลือผู้อื่นตามโอกาส

ด้านที่ 2 ด้านมีคุณธรรมจริยธรรม ด้านทาน การให้ 1) เปิดโอกาสให้บุคลากรได้ปรับปรุงวิธีทำงานให้มีประสิทธิภาพอย่างยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์ 2) สร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานอยู่เสมอ 3) ให้แรงจูงใจในการปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี ด้านปิยวาจา วาจาไพเราะ 1) ใช้ถ้อยคำที่สุภาพ ไม่กล่าววาจาล่วงเกิน หรือดูถูกผู้ใต้บังคับบัญชา 2) มีความจริงใจ รักษาคำพูดที่ตนได้พูดไว้ 3) ไม่หวั่นไหวในคำติชม นินทาและไม่ตอบโต้ด้วยถ้อยคำที่ไม่สุภาพ ด้านอัตถจริยา ประพฤติตนเป็นประโยชน์ 1) มีน้ำใจ ไม่เห็นแก่ตัว เมื่อเห็นผู้ใต้บังคับบัญชาขอความช่วยเหลือ 2) มีความเต็มใจที่จะช่วยเหลือผู้ใต้บังคับบัญชาเมื่อมีปัญหา 3) ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในการรักษาระเบียบวินัย โดยไม่มีการเลือกที่รักมักที่ชัง และ ด้านสมานัตตตา วางตนเหมาะสม 1) เปิดใจกว้างยอมรับและรับรู้ประสบการณ์ของผู้อื่นได้เสมอ 2) มีการยกย่องผู้ที่ประพฤติดนเป็นคนดี และมีบทลงโทษผู้ที่กระทำผิดตามความเหมาะสม 3) ทำตนเสมอต้นเสมอปลายกับผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคน

ด้านที่ 3 ด้านมีความรู้ความสามารถ ด้านทาน การให้ 1) สามารถให้คำปรึกษาแก่บุคลากรได้ตรงความรู้ความสามารถ 2) สามารถพิจารณาผู้ทำคุณประโยชน์ให้เจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน 3) ให้ความดีความชอบอย่างสมเหตุสมผล ด้านปิยวาจา วาจาไพเราะ 1) สามารถลำดับการพูดเกี่ยวกับ

การศึกษาได้เป็นอย่างดี 2) ชี้แจงนโยบายในเรื่องต่างๆ แก่บุคลากรโดยใช้คำพูดที่นุ่มนวลสละสลวย 3) สามารถพูดโน้มน้าว จูงใจให้ผู้อื่นคล้อยตามได้ ด้านอัตถจริยา ประพฤติตนเป็นประโยชน์ 1) มีความสามารถในการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ 2) สามารถคิด วิเคราะห์ เพื่อการวางแผน และแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ 3) มีความรู้ความสามารถในการแก้ไขสถานการณ์ต่างๆ ได้ทันท่วงที ด้านสมานัตตตา วางตนเหมาะสม 1) มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ของตนเป็นอย่างดี 2) มีความสามารถในการวางตัวได้อย่างเหมาะสม 3) สามารถปรับตัวเข้าหาผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

สถานการณ์การแพร่ระบาดของ Covid-19 ทำให้ทั่วโลกต่างหามาตรการรับมือที่ดีที่สุด ก่อนมาลงเอยด้วยมาตรการเว้นระยะห่างทางสังคมหรือ Social Distancing จนนำไปสู่การปิดเมือง ปิดเศรษฐกิจ และปิดสถาบันการศึกษาในเวลาต่อมา นั่นกลายเป็นสาเหตุให้นักเรียนจำนวนกว่า 1.5 พันล้านคน หรือมากกว่าร้อยละ 90 ของนักเรียนทั้งหมดในโลกได้รับผลกระทบ ถูกบั่นป่วนกระบวนการเรียนรู้ และบางส่วนยังประสบปัญหาเรื่องการเข้าถึงเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทในโลกการศึกษาแบบปัจจุบันทันด่วน ซึ่งให้เห็นถึงประเด็นด้านความเหลื่อมล้ำที่อาจรุนแรง สาหัสมากขึ้นเป็นทวีคูณ การมาเยือนของวิกฤตโรคระบาดทำให้เกิดคำถามเกี่ยวกับระบบการศึกษาหลากหลายด้าน เป็นต้นว่า เราจะออกแบบการเรียนรู้ในยุคโควิด-19 ให้มีประสิทธิภาพได้อย่างไร ทักษะและหลักสูตรโลกการศึกษา รูปแบบใหม่หลังจากนี้ควรมีหน้าตาแบบไหน เทคโนโลยีจะเข้ามามีบทบาทด้านการเรียนรู้หรือทำให้ความเหลื่อมล้ำ ย่ำแย่กว่าเดิม ด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด19 (COVID-19) มีการระบาดในวงกว้างอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวโน้มที่จะเกิดการแพร่ระบาดในสถานศึกษากระทรวงศึกษาธิการ มีความตระหนักถึงสถานการณ์ดังกล่าว และคำนึงถึงความปลอดภัยและสุขภาพของนักเรียน นักศึกษา ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษา โดยตระหนักอยู่เสมอ ไม่ว่าสถานการณ์แวดล้อม จะเลวร้ายและรุนแรงแค่ไหน การเรียนรู้ ที่เข้าถึงและมีคุณภาพสำหรับเด็กไทยทุกคนเป็นเป้าหมายสูงสุด ตามแนวคิด “การเรียนรู้นำการศึกษา โรงเรียนอาจหยุดได้แต่การเรียนรู้หยุดไม่ได้” (ประเสริฐ บุญเรือง, 2563)

วิกฤตโควิด-19 ซึ่งให้เห็นว่าทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีความสำคัญมาก ทั้งการปรับตัวให้ เข้ากับสถานการณ์ความเข้าใจผู้อื่น มองตัวเองเป็นพลเมืองโลก และมองผู้อื่นด้วยความเชื่อมโยงกัน ในระดับโลก มีความสามารถในการแก้ไขสถานการณ์เวลาเจอเหตุการณ์ไม่คาดฝัน รวมถึงเรื่องความรู้ใหม่ ๆ เช่น ทักษะด้านดิจิทัล หรือการเงิน และทักษะการจัดการตัวเอง ภาวะผู้นำการทำงานร่วมกับผู้อื่น ถ้าพูดให้ ชัดขึ้น คือ เมื่อเกิดโควิด 19 ตอนแรกเราเห็นว่ามันเป็นเรื่องสุขภาพ เป็นโรคระบาด เราคิดว่าเราต้องพึ่งแพทย์เป็นหลัก แต่พอเหตุการณ์เริ่มบานปลาย และเหมือนว่าเราต้องอยู่กับมันไปอีกระยะหนึ่ง ทีนี้โควิด 19 จึงไม่ใช่แค่เรื่องสุขภาพ แต่เป็นประเด็นที่ต้องอาศัยความเชี่ยวชาญทางด้านสังคมศาสตร์หลายศาสตร์ รวมถึงศาสตร์ด้านมานุษยวิทยา มีความเข้าใจมองเห็นความต้องการที่แตกต่างกันของคนที่แตกต่างกัน ในวิกฤต อีกทั้งวิธีการที่พยายามใช้

แก้ปัญหาในยุคโควิด 19 ทั้งกระบวนการทางวิทยาศาสตร์การแพทย์ หรือทางสังคม รวมถึงนโยบายสาธารณะต่าง ๆ ก็ล้วนเกี่ยวข้องกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ทั้งสิ้น ทักษะดังกล่าวจึงสำคัญมากในการเอาตัวรอด

โลกในศตวรรษที่ 21 มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นอย่างมาก ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตของคนในยุคปัจจุบัน ความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้อง มีการวางแผนการบริหารจัดการศึกษาที่ดี เพราะการก้าวข้ามที่ช้าจะทำให้เสียโอกาสอีกมากมาย การจัดการศึกษาเป็นอีกประเด็นสำคัญซึ่งนอกจากจะต้องก้าวทันความเปลี่ยนแปลงแล้วยังจะต้องเป็นกลไกสำคัญ เพื่อการขับเคลื่อนภาคส่วนอื่น ๆ ให้มีความพร้อมในการเข้าสู่ความเปลี่ยนแปลงด้วยทักษะการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 จะทวีความสำคัญมากขึ้น ความท้าทายจึงเป็นเรื่องการปรับตัวของระบบการศึกษา ซึ่งอาจจะยังติดกับวิธีคิดหรือรูปแบบการเรียนการสอนแบบเดิม ให้สอดคล้องกับทักษะที่จำเป็น แต่เชื่อว่า ไม่มีใครที่มองว่าโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยไม่สำคัญ เพราะต่อให้เราทุกคนเข้า google ได้หมด ก็ไม่ใช่ที่เราต้องฉลาดเหมือนกันหมดหรือรู้เรื่องทุกอย่าง แต่เราอาจจะต้องดูเรื่องการเรียน การสอนที่มีโครงสร้างชัดเจน หรือ active learning รูปแบบต่าง ๆ เพิ่มขึ้นด้วย (ภูมิ ศรัณย์ ทองเลี่ยมนาถ, 2563)

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาปรับปรุงสถานศึกษา มีบทบาทและอิทธิพลต่อการ ดำเนินงานที่จะนำพาสถานศึกษาไปสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ให้ผู้เรียน ได้รับการพัฒนาศักยภาพสูงสุด มีความรู้และทักษะที่แข็งแกร่งและเหมาะสม เป็นพื้นฐานสำคัญในการเรียนรู้ระดับสูง และการดำรงชีวิตในอนาคต ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะหน่วยงานหลัก ในภาคการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพคน ของประเทศ ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการมุ่งสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีสำหรับคนไทย พัฒนาค้นหาให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์ มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม มีคุณธรรมและจริยธรรม ภายใต้วิสัยทัศน์ที่ว่ามุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้คู่คุณธรรม มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขในสังคม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดนโยบายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 โดยยึดหลักของการพัฒนาที่ยั่งยืน และการสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศในอนาคต เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ(พ.ศ. 2561 – 2580) แผนปฏิรูปประเทศ ด้านการศึกษา แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2565) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 และมุ่งสู่ Thailand 4.0 ดังนี้ นโยบายที่ 1 ด้านการจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของมนุษย์และของชาติ นโยบายที่ 2 ด้านการจัดการศึกษาเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ นโยบายที่ 3 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ นโยบายที่ 4 ด้านการสร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการการศึกษาที่มีคุณภาพ มีมาตรฐานและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา นโยบายที่ 5 ด้านการจัด

การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม นโยบายที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563)

สรุป

ในทัศนะของผู้เขียนเห็นว่า สังคหัตถ์ 4 เป็นหลักธรรมแห่งความโอบอ้อมอารีสำหรับการบริหาร ในยุคโควิด-19 เนื่องด้วยการบริหารโรงเรียนตามหลักสังคหัตถ์ 4 เป็นกระบวนการในการดำเนินการและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยการนำหลักสังคหัตถ์ 4 ประกอบด้วย ทาน คือ การให้ การแบ่งปัน อย่างมีน้ำใจ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ปิยวาจา คือ วาจาเป็นที่รัก ปราศร้ายด้วยถ้อยคำสุภาพอ่อนหวาน พูดด้วยคำ ที่น่าฟัง ชี้แจงในสิ่งที่ เป็นประโยชน์ให้ กำลังใจ อัถตจริยา คือ การกระทำประโยชน์ให้แก่ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้อื่น เป็นการปฏิบัติสิ่งที่เป็นประโยชน์ และช่วยเหลือซึ่งกันและกันส่งเสริมในทางคุณธรรมจริยธรรมอันดีงาม สมานัตตตา คือ การปฏิบัติตน สม่ำเสมอ เสมอต้นเสมอปลาย ทำตัวให้เข้ากันได้ เป็นเพื่อร่วมทุกข์ร่วมสุขกัน ไม่เอาเปรียบ ร่วมเผชิญ และแก้ปัญหาเพื่อประโยชน์โดยให้การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงาน บุคคล และการบริหารทั่วไปเป็นไปอย่างลุล่วงและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ผู้บริหารในภาวะวิกฤตโควิด-19 ควรศึกษาและพัฒนาทักษะทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัลความสามารถของผู้บริหารในการใช้ เครื่องมือ สื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีได้อย่างคล่องแคล่ว สามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีอยู่ใน ปัจจุบันมาใช้อย่างสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการสื่อสาร การเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร ประชาสัมพันธ์กิจกรรมสู่ชุมชน มีการบริหารจัดการข้อมูลอย่างเป็นระบบ และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ในการสร้างชุมชนการเรียนรู้ออนไลน์ในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เพื่อการพัฒนาองค์การให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารในภาวะวิกฤตโควิด-19 ควรศึกษาและพัฒนาทักษะการ สื่อสาร ความสามารถของผู้บริหารในการถ่ายทอดข่าวสาร ข้อมูล ความรู้ประสบการณ์ ความรู้สึก ความคิดเห็น ซึ่งอาจจะใช้วิธีการที่แตกต่างกันไปตามความเหมาะสมของสถานการณ์เพื่อให้เกิดการ รับรู้ร่วมกันและมีปฏิริยาตอบสนองต่อกัน ทำให้เกิดความร่วมมือ มีความชัดเจนในคำสั่งมอบหมาย งาน สามารถเจรจาต่อรองโน้มน้าว และสร้างความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน รวมไปถึงการให้คำแนะนำ หรือแนะให้บุคลากรปฏิบัติตามได้อย่างโดดเด่น เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา ผู้บริหารในภาวะวิกฤตโควิด-19 ควรศึกษาและพัฒนาทักษะการบริหารจัดการองค์การ ความสามารถ ของผู้บริหารในการกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากร และกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา เพื่อที่จะก่อให้เกิดการใช้ ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด เป็นการจัดระเบียบกิจกรรมต่าง ๆ มี การบริหารโครงการ กิจกรรมทรัพยากรและสามารถประยุกต์ การบริหารจัดการให้สอดคล้องกับการ เปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต จัดให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการมีส่วนร่วมของ ผู้ปกครอง และมอบหมายงานให้บุคลากรปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

เอกสารอ้างอิง

- โชษิตา ศิริมัน. (2564). ทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในภาวะวิกฤตโควิด-19 ของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31. *วารสารการประชุมวิชาการนานาชาติ วิทยาลัยนครราชสีมา ครั้งที่ 8 ประจำปี 2564 "สู่ชีวิตวิถีใหม่ ด้วยงานวิจัยทางสุขภาพและการบริการ"*
- ประเสริฐ บุญเรือง. (2563). *การจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019*.
- พระครูโสภาสนนทกิตติ (ศักดิ์ แสงทอง) และกัมัยธร สัจจา. (2557). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์*, 10(3), 1-16.
- พระครูไพโรจน์กิจจาทร (สกุล สุภทโท), สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย และสมศักดิ์ บุญปู. (2563). การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. *วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์*, 7(2), 7-9.
- พระครูประกาศธรรมมารักษ์ (จันเชียด). (2561). *การบริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต ๑ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระเทพวรมุณี (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2539). *พุทธธรรม*. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2550). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระวาทีน กนตสีโล (บัวบุญ). (2558). *การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่ม อำเภอบ้านดง จังหวัดมหาสารคาม [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ภูมิศรัณย์ ทองเลี่ยมณาค. (2563). *ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 กับการศึกษาไทยหลังโควิด-19*.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2555). *การบริหารสถานศึกษาปฐมวัย*.
- รุ่ง แก้วแดง. (2553). *การบริหารเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้*. ขาวฟ้า.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). *นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563*.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ. (2541). *รายงานประจำปี 2541*.
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2554). *ภาวะผู้นำ: ทฤษฎีและปฏิบัติ*. วิรัตน์ เอ็ดดุกะชัย.

วิเคราะห์ปรัชญาการเมืองของนิโคโล มาเคียแวลลี ว่าด้วยความขัดแย้งทาง
การเมืองและวิธีแก้ไข

Analyze Niccolò Machiavelli's Political Philosophy Regarding Political
Conflicts and Methods of Resolution

พระมหาธีรวิทย์ ธีรวัฒนเมธี (พันธ์ศรี)

Phramaha Teerawee Punsri

สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาเขต 4

Office of the Buddhist Studies Area, General Education Division, Area 4

ละอองดาว ชาทองยศ

Laongdao Chatongyots

โรงเรียนหทัยคริสเตียน

Hathai Cristian School



*Corresponding author, e-mail: laongdao1717@gmail.com

Received: February 10, 2023; Revivsed: February 18, 2023; Accepted: March 18, 2023

บทคัดย่อ

บทความนี้นำเสนอแนวคิดของนิโคโล มาเคียแวลลีเกี่ยวกับการแก้ไขความขัดแย้งในสังคม โดยมองว่าธรรมชาติของมนุษย์นั้นเห็นแก่ตัวและชั่วร้าย จึงต้องใช้อำนาจรัฐที่เข้มแข็งในการควบคุม มาเคียแวลลีเสนอว่าผู้ปกครองควรมุ่งสร้างความมั่นคงให้รัฐ แม้ต้องใช้วิธีการที่ขัดต่อศีลธรรม เพื่อรักษาความสงบของบ้านเมือง อำนาจอรัฐต้องเหนือสิ่งอื่นใด รวมถึงศาสนา ผู้ปกครองต้องเด็ดขาดและฉลาดในการใช้ทั้งความเมตตาและความรุนแรงตามสถานการณ์ แนวคิดนี้อาจเหมาะสมในภาวะวิกฤติระยะสั้น แต่การใช้ในระยะยาวอาจนำไปสู่การต่อต้านจากประชาชน จึงต้องระมัดระวังในการนำไปประยุกต์ใช้และควรผสมผสานกับแนวคิดอื่นเพื่อความสมดุล

คำสำคัญ: มาเคียแวลลี ความขัดแย้งทางสังคม อำนาจอรัฐ การปกครองแบบเผด็จการ

Abstract

This article presents Niccolò Machiavelli's concept of resolving social conflicts, viewing human nature as selfish and evil, thus requiring strong state power for control. Machiavelli proposes that rulers should focus on establishing state security, even if it means using methods that contradict morality, to maintain social order. State power must be above all else, including religion. Rulers must be decisive and wise in using both mercy and force as situations demand. This concept may be suitable for short-term crises, but long-term application could lead to public resistance. Therefore, caution is needed when applying this concept, and it should be balanced with other approaches for equilibrium.

Keywords: Machiavelli, Social conflict, State power, Authoritarian rule

บทนำ

ธรรมชาติของมนุษย์นั้นเป็นสัตว์สังคม (Social Animals) จำเป็นต้องอยู่ร่วมกันอย่างหนีไม่พ้น (Aristotle, trans. 1992) ซึ่งต่างก็มีบทบาทหน้าที่ ทัศนคติ และความเชื่อที่แตกต่างกัน และได้ก่อรูปเป็นสัญลักษณ์ของความแตกต่างอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ มิติของความแตกต่างจะมากหรือน้อยก็ตามเป็นเหตุหนึ่งที่นำไปสู่แนวคิดและความเข้าใจว่านั่นเป็นพวกเขาพวกเรา เป็นมิติตามการจัดกลุ่มแบ่งประเภทแบ่งชนชั้นเผ่าพันธุ์ของสังคม (Tajfel & Turner, 1979) ความแตกต่างจะเป็นไปเองโดยธรรมชาติหรือจงใจเป็นเหตุให้พัฒนาไปสู่การปกป้องผลประโยชน์ของชนชั้นสังคมของตน และพร้อมที่จะต่อต้านหรือกำจัดทำลายผลประโยชน์ของชนชั้นเผ่าพันธุ์สังคมอื่น ๆ (Marx & Engels, 1848/2010)

ระบบการเมืองการปกครองเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะช่วยแก้ปัญหาความยุ่งยาก และช่วยจัดระบบทำสังคมให้น่าอยู่ (Hobbes, 1651/1991) ระบบการเมืองการปกครองเป็นระบบที่นำไปสู่การบริหารจัดการผู้คนในสังคมให้เป็นระเบียบ ไม่วุ่นวายสับสน คำถามก็คือ แนวคิดหรือระบบปรัชญาการเมืองการปกครองแบบไหนอย่างไร ถึงจะเป็นระบบที่ดีเหมาะสมสำหรับสังคม เพื่อแก้ไขและป้องกันความวุ่นวายหรือเดือดร้อน พร้อมทั้งสร้างประโยชน์สุขและการยอมรับเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน (Rawls, 1971) นอกจากนี้ยังมีแนวคิดที่เชื่อว่า รัฐ คือ ผู้ที่มีบทบาทที่สำคัญที่สุดในการแก้ไขความขัดแย้งของสังคม

มาเคียเวลลีจึงเสนอแนวคิดว่า สภาพสังคมที่ไม่ขัดแย้งกันย่อมได้รับอิทธิพลจากผู้นำ กล่าวคือ ผู้นำหรือนักปกครองที่ดีต้องมุ่งไปที่การสร้างความมั่นคงของรัฐ และรัฐจะต้องสร้างความมั่นคงให้กับประชาชน (Machiavelli, 1532/2008) เพราะฉะนั้น วิธีการดำเนินการของรัฐจึงแตกต่างจากความคิด



ตามหลักการทางศาสนา ผู้ปกครองควรมองไปที่เป้าหมายเป็นหลัก เพราะธรรมชาติมนุษย์เป็นคนบาปชั่วร้าย โลกมากและเห็นแก่ตัว มีทั้งเล่ห์เหลี่ยม ตัณหาและความทะเยอทะยาน พร้อมทั้งจะทำร้ายทั้งมิตรและศัตรู ดังนั้น บทสรุปของผู้นำจึงต้องมีอำนาจสูงสุด ต้องยอมเสียสละเพื่อส่วนรวม ถึงแม้จะขัดศีลธรรมก็ตาม ผู้นำจะต้องเป็นผู้ฉลาด มีสติปัญญาเป็นเลิศ (Machiavelli, 1532/2008)

พัฒนาการแนวคิดมาเคียแวลลี

นิโคโล มาเคียแวลลี (Nicolo Machiavelli) เป็นนักปราชญ์ชาวอิตาลี (ปานทิพย์ ศุภนคร. พศ., และคณะ, 2545) ได้สังเกตเห็นถึงการแก้ไขความขัดแย้งของสังคมต้องเริ่มต้นที่ผู้นำการปกครองหรือรัฐเนื่องด้วยสถานการณ์ประเทศอิตาลีขณะนั้นมีการต่อสู้แย่งชิงอำนาจภายในและภัยจากนครรัฐเล็ก ๆ และศาสนจักร (สมบัติ จันทรวงศ์, 2526) และการมีการแทรกแซงของประเทศมหาอำนาจภายนอกอย่างคึกเคียด

มาเคียแวลลีจึงมีแนวความคิดที่จะทำให้สังคมมีความเป็นระเบียบมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันโดยมาเคียแวลลีมองไปถึงผู้ปกครองนครรัฐนั้นๆ ว่าควรจะต้องมีความเด็ดขาด ผู้ปกครองจะต้องไม่ใช้วิธีข่มขู่ แต่ต้องกำจัดผู้เป็นพินัยแก่ตนอย่างเด็ดขาด (สมบัติ จันทรวงศ์, 2526) จะต้องเป็นผู้ที่สามารถตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วและต้องไม่ปล่อยปัญหาหรือเหตุอันใด ๆ ไปโดยไม่รีบร้อน

มาเคียแวลลีได้แต่งหนังสือขึ้นชื่อว่า เจ้า (The Prince) เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการหรือเพื่อสร้างความเรียบร้อยในสังคม (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2534) โดยแนวคิดได้ตั้งอยู่บนสมมุติฐานที่ว่า "มนุษย์มีความเห็นแก่ตัวเป็นคนชั่วโดยปกติ" (สมบัติ จันทรวงศ์, 2526)

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น ทำให้มาเคียแวลลีได้กลายเป็นนักปรัชญาการเมืองที่สำคัญคนหนึ่งในหน้าประวัติศาสตร์ เพราะเหตุว่าแนวคิดของเขาได้ไปส่งเสริมหรือสอดคล้องกับหลักการปกครองของผู้นำแบบเผด็จการหรือการปกครองแบบกษัตริย์ (Machiavelli, 1532/2008) และยังได้กลายมาเป็นคู่มือสำคัญของผู้นำที่จำเป็นจะต้องบริหารประเทศในสถานการณ์ที่วิกฤติ จึงจัดได้ว่าเป็นแนวคิดที่ยังถูกนำมาใช้ได้อยู่จนถึงยุคปัจจุบัน (Benner, 2013)

มูลเหตุของความขัดแย้ง

การสร้างสังคมให้เป็นระเบียบและสงบสุขนั้น ผู้ปกครองต้องมุ่งเน้นการรักษารัฐให้มีความมั่นคงเป็นเอกภาพเป็นเป้าหมายหลัก (Machiavelli, 1532/2008) ดังนั้นผู้ปกครองจึงสามารถทำได้ทุกอย่าง แม้แต่การล่วงเกินพระเจ้า ถ้าผู้ปกครองต้องการรักษามหาอำนาจการปกครอง เขาจะต้องเรียนรู้ว่าการเป็นผู้ไร้คุณธรรมนั้นเป็นอย่างไร และต้องรู้จักไม่ใช้หรือใช้คุณธรรมตามความจำเป็นเท่านั้น โดยรวมมาเคียแวลลีมีสมมุติฐานที่ว่า

1. มนุษย์ชั่วร้ายโดยสันดาน คือ มนุษย์เราโดยธรรมชาติแล้วเป็นสัตว์ที่ชั่วร้าย เห็นแก่ตัว ออกตัญญู เปลี่ยนใจง่าย โกหกหลอกลวง แข่งขันและแย่งชิงกันตลอดเวลา ไม่มีทางเปลี่ยนแปลง เต็มไปด้วยคตินิยม และความทะเยอทะยาน เหตุผลนี้เองที่ทำให้สังคมมีความขัดแย้งวุ่นวาย (Benner, 2013)

2. มนุษย์โลกมากและเห็นแก่ตัว คือ โดยธรรมชาติมนุษย์ส่วนมากมีความเห็นแก่ตัว (Selfish) เสาะแสวงหาตัวเอง (Self Seeking) เห็นแก่ประโยชน์ตน (Self Interested) และรักตัวเอง (Self Loving Creatures) (Angeles, 1981) เป็นคนบาปหนา โลกมากและเห็นแก่ตัว (ประยงค์ สุวรรณบุพผา, 2541) อยากได้สิ่งต่าง ๆ เป็นของตัวเอง เพื่อหวังผลประโยชน์ส่วนตัวเท่านั้นที่เป็นแรงจูงใจให้บุคคลกระทำการต่าง ๆ และเป็นเหตุให้มนุษย์แสวงหา กล่าวคือ มนุษย์ทุกคนชอบแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว (Edwards, 1968)

ดังนั้น อำนาจอธิปไตยที่เข้มแข็งเท่านั้นจึงจะควบคุมความชั่วร้ายของมนุษย์ได้ ความมั่นคงของรัฐจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อรัฐมีอำนาจเด็ดขาด (กวี อิศริวรรณ, 2530) การใช้อำนาจบังคับ การใช้กลอุบาย การข่มขู่กดดัน และการประจานรื้อราวแห่งกฎศีลธรรม เป็นเหตุผลที่จำเป็นจะต้องนำมาใช้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายอันยิ่งใหญ่ คือความสงบสันติของบ้านเมือง (ประยงค์ สุวรรณบุพผา, 2541) ไม่มีสิ่งใดที่สามารถสร้างความพึงพอใจให้กับคนได้ เพราะความกระหายของมนุษย์เป็นสิ่งที่ไม่รู้จักอิ่ม (สุขุม นวลสกุล และคณะ, 2539) มนุษย์เมื่อได้โอกาสสมมุติจะใช้เล่ห์เหลี่ยมทุกวิถีทางที่จะเอาชนะให้ได้มาในสิ่งที่ตนปรารถนา

จากสมมุติฐานความเชื่อดังกล่าว มาเคียเวลลีจึงเห็นว่าอำนาจของรัฐเท่านั้นที่จะหยุดยั้งและกำจัดหรือควบคุมขอบเขตความชั่วร้ายของมนุษย์ได้ การแสวงหาอำนาจ การใช้อำนาจ และการรักษาอำนาจจึงเป็นสิ่งที่ผู้นำจะต้องรู้และศึกษาเป็นอย่างดี มิเช่นนั้นอำนาจอธิปไตยก็จะไม่ยั่งยืนหรือถูกแย่งชิงไป เมื่ออำนาจอธิปไตยไม่มีหรือไม่มั่นคง สุดท้ายรัฐนั้นแหละจะถูกกำจัดหรือถูกครอบงำเสียเอง (Machiavelli, 1532/2008)

แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งด้วยความเข้มแข็งเด็ดขาด

ผลงานที่สำคัญของมาเคียเวลลี มีผลงานที่สำคัญและโดดเด่นคืองานเขียน The Prince “เจ้า” (ทินพันธ์ นาคะตะ, 2541) ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการกับระบบการเมืองหรือวางระบบสังคมในรูปแบบต่าง ๆ โดยเน้นการปกครองบ้านเมืองแบบผู้นำเผด็จการ เพื่อต้องการที่จะทำให้สังคมที่วุ่นวายมีความสงบเป็นระเบียบเรียบร้อย มาเคียเวลลีพูดถึงประสบการณ์แห่งอำนาจแบบตรงในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกำลัอำนาจของชาติ มีความห่วงใยกับชาติที่พึ่งพิงอยู่กับอำนาจภายนอกที่ตนควบคุมไม่ได้ ดังนั้น จึงแนะนำเจ้าปกครองที่ชาญฉลาดควรปฏิเสธความช่วยเหลือ เขาแนะนำให้ผู้นำพยายามใช้กำลังความสามารถของตนเอง เขายังได้เทียบเคียงว่า “เลื้อยเกาะที่เป็นของผู้อื่นนั้น หากไม่หลวมหลุดไป ก็หนักเกินไปหรือดับเกินไปสำหรับตัวท่าน” (Machiavelli, 1979) เขามองเห็นว่าสังคมนั้น ถ้าปกครอง



แบบถ้อยที่ถ้อยอาศัยหรือแบบพ้อปกครองลูกจะทำให้สังคมขัดแย้งและวุ่นวาย ถ้าผู้ปกครองต้องการให้สังคมมีความสงบสุขให้บ้านเมืองมีชื่อมีแปรรหรือมีความปลอดภัย จึงจำเป็นต้องทำอะไรที่ตัวเองจะต้องทำไม่มีวิธีอื่นใดยิ่งไปกว่านี้ (สุลักษณ์ ศิวรักษ์, 2520)

ดังนั้น การเสนอให้ผู้ปกครองเป็นรูปแบบรัฐที่เชื่อฟังผู้นำแต่เพียงผู้เดียว เพราะมนุษย์มีความปรารถนาไม่มีที่สิ้นสุดเป็นเหตุให้สังคมวุ่นวาย ผู้นำต้องเด็ดขาดและยอมเสียสละทำทุกอย่างเพื่อให้สังคมส่วนใหญ่เป็นสุขและได้ประโยชน์ แม้จะถูกประณามว่าเป็นคนโหดเหี้ยมไร้ศาสนาก็ตามในมุมมองของมาเคียเวลลี มองว่า ผู้ปกครองต้องสร้างความมั่นคงให้กับรัฐและประชาชน เพราะฉะนั้น วิธีการดำเนินการของรัฐจึงแตกต่างจากความคิดตามหลักการทางศาสนา ผู้ปกครองต้องมองไปที่เป้าหมายเป็นหลัก เพราะธรรมชาติของมนุษย์นั้นเป็นคนชั่วร้ายอยู่แล้ว ดังนั้น นักปกครองจะต้องมีความเฉลียวฉลาด ไหวพริบปัญญาให้เหนือกว่าคนเหล่านั้น ต้องใช้อำนาจที่เด็ดขาดเป็นเผด็จการเหมือนสิงโต และใช้ไหวพริบปัญญาให้รู้เท่าทันกับสภาพตามความเป็นจริงเหมือนสุนัขจิ้งจอก ส่วนคุณธรรมนั้นถ้าไม่จำเป็นก็อย่าพยายามนำมาใช้ในระบบของการปกครอง มาเคียเวลลีนั้นไม่ค่อยยอมรับการมีคุณธรรมของนักปกครอง เพราะทำให้การปกครองนั้นลำบาก เพราะมนุษย์มีความเห็นแก่ตัว หลักคุณธรรมของผู้ปกครองนั้น ผู้ปกครองต้องแยกไว้ส่วนหนึ่ง ถ้าไม่จำเป็นก็อย่านำมาใช้ในระบบของการปกครอง เพราะว่าคุณธรรมของนักปกครองนั้น เป็นเรื่องที่จะเสียก่อนและยากต่อการควบคุมบุคคลภายในรัฐได้

อำนาจคือเครื่องมือแก้ไขความขัดแย้งของสังคม

มาเคียเวลลีปฏิเสธไม่ยอมรับหลักนิยมของศาสนาที่ว่า “อำนาจทำให้คุณธรรมความดีเสื่อมเสีย” หรือ “อำนาจเป็นสิ่งที่ขัดต่อคุณธรรมความดี” (ประยงค์ สุวรรณบุพผา, ม.ป.ป.) มาเคียเวลลีกลับมองต่าง กล่าวคือ เขาให้ความสนใจที่เป้าหมายเป็นหลัก ซึ่งจำเป็นต้องใช้อำนาจและต้องใช้อำนาจอย่างมีศิลปะ คือ รู้ว่าใช้อย่างไรจึงจะเป็นผลดีแก่ตัวเองและสังคมส่วนรวม วิธีใช้ที่ถูกหลักคือ ใช้อย่างรุนแรงอย่างไรความปราชัยใด ๆ แต่ต้องน้อยครั้งที่สุด ประเด็นการปกครองที่ต้องใช้อำนาจ มาเคียเวลลีมองว่าอำนาจและเสถียรภาพของผู้ปกครองจะต้องไม่ถูกแทรกแซงจากอำนาจใด ๆ ในแผ่นดิน (Sun Tzu, No year: 83) แนวคิดนี้หมายความว่า รัฐจะต้องมีระบบกองทัพประชาชน (Citizen Army) ที่เข้มแข็งขึ้นภายในรัฐของตน กองทัพประชาชนนั้นก็เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงรากฐานของประชาสังคมรวมทั้งเป็นเครื่องทดสอบความเข้มแข็งของสถาบันทางการเมืองภายในรัฐนั้นอีกด้วย (Nicolo Machiavelli, 1979)

มาเคียเวลลีเสนอว่า การที่บุคคลจะได้อะไรมาแต่ละอย่างจะต้องแสดงพลังความเห็นแก่ตัวของตนออกมาด้วยการใช้ทั้งพลังและอำนาจ บางครั้งก็ได้มาด้วยความสุจริตหรือทุจริต อำนาจจึงเป็นความสามารถของบุคคล ในการสร้างผลกระทบอย่างหนึ่งอย่างใดให้เกิดขึ้นในโลกหรือกับสิ่งอื่น ๆ ที่อยู่

ล้อมรอบตัวเรา(ประมวล รุจนเสรี, 2547) โดยธรรมชาติผู้ที่ปรารถนาจะครอบครองอำนาจจะพยายามทุกวิถีทางเพื่อจะได้มาซึ่งสิ่งนั้นและความพยายามนั้นจะต้องมีเพิ่มมากขึ้น และเป็นทวิคูณ มาเคียเวลลีเชื่อว่าการเมืองไม่ใช่เรื่องอื่นใดแต่เป็นเรื่องของอำนาจเท่านั้น เบื้องหลังของสถาบันต่าง ๆ ในสังคม ล้วนแต่มีอำนาจเป็นฐานทั้งสิ้น ดังนั้น หัวใจของการเมือง ก็คือ อำนาจนั่นเอง อำนาจ คือ ความเคารพนับถือ ความนิยมชมชอบ ความยุติธรรม ความอยู่ดีกินดี ความมั่งคั่ง ความชำนาญ และความรอบรู้ได้มากที่สุด (จุมพล หนีมพานิช, 2536) ผู้ปกครองจะต้องมีอำนาจที่เหนือกว่าบุคคลอื่น จะต้องรักษาอำนาจเด็ดขาดไว้ให้ได้ (กวี อิศริวรรณ, 2530) จึงทำให้คนอื่นเคารพนับถือนิยมชมชอบ ธรรมชาติมนุษย์แสวงหาอำนาจอยู่ตลอดเวลา เพราะอำนาจคือสิ่งที่จะทำให้มนุษย์ได้มาในสิ่งที่ตัวเองชอบ อำนาจเป็นเครื่องมือที่จะทำให้มนุษย์บรรลุถึงสิ่งที่เขาปรารถนา และคุ้มกันสิ่งที่เขามีอยู่ไม่ให้คนอื่นแย่งไป(ถาวร สุชากันยา, 2532)

ผู้เขียนเห็นว่า อำนาจมีทั้งคุณและโทษ อำนาจถ้าอยู่ในมือของผู้นำที่ดีย่อมก่อให้เกิดประโยชน์สุขต่อสังคมส่วนรวม ในขณะเดียวกันถ้าผู้นำที่ไม่ดีแล้วมีอำนาจอยู่ในมือย่อมอาจนำความเดือดร้อนมาสู่ประชาชนได้ ดังนั้น คงไม่มีใครปฏิเสธคุณค่าหรือความสำคัญของอำนาจว่ามีประโยชน์หรือไม่ แต่มันสำคัญอยู่ที่ว่าอำนาจนั้นรับใช้ใคร หรือใครเป็นผู้ใช้อำนาจ หรือกล่าวอีกนัยยะหนึ่ง อำนาจนั้นเป็นไปเพื่อสร้างประโยชน์แก่คนส่วนใหญ่หรือไม่

ปัญหาและอุปสรรคของศีลธรรม

ความคิดของมาเคียเวลลี มองว่า “ศีลธรรมไม่มีความหมายในตัวของมันเอง มนุษย์เรากระทำสิ่งที่ดีและเลวโดยแรงผลักดันของความจำเป็นเหมือน ๆ กันทั้งสิ้น(Nicolo Machiavelli, 1979) โลกของความเป็นจริงเขาเชื่อว่าก่อนที่จะบอกรว่า “การเมืองที่ควรจะเป็น” ต้องรู้เสียก่อนว่า “สภาพการเมืองที่เป็นจริง” นั้นเป็นอย่างไร ดังนั้น อำนาจศาสนจักรจะต้องเป็นรองอำนาจอาณาจักร ศาสนาเป็นเรื่องของศรัทธาส่วนบุคคล ไม่เกี่ยวกับกฎเกณฑ์สำคัญแห่งนโยบายของรัฐ ศีลธรรมของบุคคลแตกต่างจากศีลธรรมของรัฐหรือนักปกครอง โดยเขาเชื่อว่าศีลธรรมของปัจเจกบุคคลมีความสำคัญน้อย เพราะผลประโยชน์ของรัฐย่อมสำคัญกว่าผลประโยชน์ของส่วนบุคคล บุคคลต้องยอมเสียสละบางส่วนเพื่อรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวมเอาไว้ นั่นแหละคือความดี

ดังนั้น มาเคียเวลลีจึงมีความเห็นว่า เพื่อที่จะได้รับความยินยอมจากคนส่วนใหญ่ และเพื่อความสำเร็จของผู้ปกครองที่ต้องการอำนาจ ผู้นำรัฐหรือผู้ปกครองจะต้องทำให้พวกเขาสถาบันบรรลุนิยามความต้องการในขั้นพื้นฐานในเรื่องปากท้องหรือการอยู่ดีกินดี และมีความมั่นคงปลอดภัย และนี่เองคือการแสดงตนเองให้เห็นว่าผู้นำเป็นคนมีศีลธรรม มีศาสนา มีความสงสาร มีความเมตตากรุณา และยุติธรรม ฯลฯ

มาเคียวเวลลี ให้ทัศนะว่า ศีลธรรมบางอย่างสอนให้คนอ่อนแอ ความเชื่อในศาสนาถ้าเป็นความเชื่อที่ยังไม่ได้พิสูจน์ ทำให้คนเชื่อนั้นกลายเป็นคนโง่ ถ้านับถือศาสนาอย่างไม่ได้อาศัยเหตุผลและข้อเท็จจริงตามคำสอนแล้ว ผู้ที่เชื่อและศรัทธาจะกลายเป็นคนโง่ บางครั้งศาสนาต้องการให้คนเชื่อโดยพิสูจน์ไม่ได้ (กวี อิศริวรรธ, 2530) ฉะนั้น มาเคียวเวลลีจึงได้สร้างศีลธรรมแบบใหม่ขึ้นมา โดยอาศัยหลักความจริงที่พิสูจน์ได้ ถ้าพิสูจน์ไม่ได้มาเคียวเวลลีจะปฏิเสธและไม่ยอมเชื่อในสิ่งนั้น เขาเชื่อว่าทุกคนในโลกนี้โดยปกติแล้ว เป็นคนชั่วมากกว่าคนดี มนุษย์เป็นคนเห็นแก่ตัวโดยธรรมชาติ ศีลธรรมได้ถูกสร้างขึ้นมารับใช้สังคม ความดีหรือศีลธรรมจึงไม่มีความหมาย การกระทำของมนุษย์จึงถูกกำหนดโดยผู้ปกครอง ได้แก่ รัฐบาลหรือผู้นำด้านการปกครอง(กวี อิศริวรรธ, ม.ป.ป.) ผู้ปกครองนั้นถ้าไม่จำเป็น ก็ย่นำศีลธรรมมาเป็นส่วนช่วยในการปกครอง เนื่องจากจะทำให้ล้าหลังต่อการปกครองแล้วยังให้เสียรูปแบบวิธีการปกครองอีกด้วย ความดีความชั่วเป็นเรื่องที่ไม่ตายตัว หากขึ้นอยู่กับตัวบุคคลและสภาพสังคม กล่าวคือ

1. ผู้ปกครองมีความโอบอ้อมอารีกับคนบางคน หากมีมากเกินไป ก็อาจนำความเสียหายมาสู่ตัวเราได้ ทำให้มีการใช้ทรัพยากรไปอย่างฟุ่มเฟือย ก็จำเป็นต้องขูดรีดจากประชาชน
2. ความเมตตาปราณีที่เกินขอบเขต เกิดการไร้ระเบียบ ทำให้บ้านเมืองถูกทำลายไป หากจำเป็นต้องใช้ความโหดร้ายทารุณกันบ้าง ทั้งนี้ก็เพื่อก่อให้เกิดความมีเอกภาพ และความสงบเรียบร้อย (Max Lerner, 1950, ทินพันธุ์ นาคะตะ, 2541)
3. ความซื่อสัตย์และการรักษาข้อตกลง ผู้ปกครองยอมให้ความสนใจต่อข้อตกลงของตนเองน้อย และควรรู้วิธีที่จะจัดการกับผู้คนอย่างฉลาดแกมโกงได้ด้วย (Max Lerner, 1950, ทินพันธุ์ นาคะตะ, 2541)
4. หลีกเลี่ยงการดูถูกเหยียดหยามและความเกลียดชัง แสดงให้เห็นความยิ่งใหญ่ ความกล้าหาญ และความจริงจังของตน คนเราจะมีชีวิตอยู่อย่างพอใจ トラบเท่าที่ทรัพย์สินและเกียรติยศของเขาจะไม่ถูกช่วงชิงไป (Max Lerner, 1950, ทินพันธุ์ นาคะตะ, 2541)
5. การมั่นคงของรัฐขึ้นอยู่กับดีดอาวุธ ควรให้มีการแบ่งแยกแล้วปกครอง ส่วนบรรดาผู้ที่เป็นศัตรูควรนำเอาเขามาเป็นพวก โดยให้ความช่วยเหลือบางอย่างแก่เขา
6. ทำในสิ่งที่ได้รับชื่อเสียงและความรุ่งโรจน์ เช่น ทำตนเป็นตัวอย่างในด้านต่างๆ เป็นผู้มีความคุณธรรม ยกย่องงานศิลปะ รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนมีการประกอบอาชีพ มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีการรื่นเริงตามเทศกาลที่เหมาะสม และออกพบปะกลุ่มชนต่าง ๆ เป็นครั้งคราว แต่ก็ต้องรักษาคำดีศรีของตนไว้ให้มั่นคงด้วย (Max Lerner, 1950, ทินพันธุ์ นาคะตะ, 2541)
7. รู้จักปรับตัวและปรับปรุงวิธีการของตนอยู่ตลอดเวลา โดยไม่ยึดติดอยู่กับวิธีที่ตนใช้อยู่เดิมและโชครชะตา (Max Lerner, 1950, ทินพันธุ์ นาคะตะ, 2541)

8. การยึดถือหลักการและวิธีการโดยคุณธรรม คือ การที่ยึดมั่นในผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง ย่อมทำให้ผู้มีอำนาจเป็นผู้มีความมั่นคงและเข้มแข็ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำให้ตนเป็นตัวอย่างที่ดี รวมทั้ง มีกฎหมาย กองทัพ และมีมิตรที่ดีด้วย การใช้ความสามารถของตัวเองเท่านั้นที่ถือได้ว่าเป็นการป้องกันตนเองที่ดี แน่นนอน และยั่งยืน (Max Lerner, 1950, ทินพันธุ์ นาคะตะ, 2541) บางครั้งถึงคราวใช้ความโหดเหี้ยม ก็ต้องยอมลงมือกระทำ เพื่อความสงบสุข

ด้วยเหตุผลหรือความเชื่อดังกล่าว มาเคียวเวลลีจึงมีความคิดที่จะใช้ความรุนแรงเข้าแก้ปัญหาความขัดแย้งหรือวุ่นวายทางสังคมหรือการเมือง ความเข้มงวดกวดขันของกฎหมายต่างหากที่จะทำให้มนุษย์มีศีลธรรม ผู้นำจำเป็นต้องใช้ลัทธิเด็ดขาดทางการเมือง ก็เพราะเขาเห็นว่าไม่มีทางอื่นใดที่จะรักษารัฐไว้ให้ปลอดภัยจากความพินาศล่มจมได้นอกจากความเด็ดขาด กฎหมายต้องเป็นกฎหมาย กฎหมายคืออำนาจอธิปไตยของรัฐ หากผู้บัญญัติกฎหมายเป็นคนฉลาด มีศีลธรรมจรรยาและชีวิตทางสังคมที่ดี รัฐก็จะพัฒนาไปในทางที่ถูกต้องชอบธรรมได้ ศีลธรรมจรรยา ศาสนา เศรษฐกิจ และสถาบันอื่นๆ จะพัฒนาไปด้วยดี

วิธีป้องกันและการจัดการความขัดแย้งของสังคม

มาเคียวเวลลี เชื่อว่า ความสงบสุขและความวุ่นวายในสังคมเป็นผลที่เกิดจากประสิทธิภาพการปกครองของผู้นำ กล่าวคือ สภาพของสังคมจะสงบหรือวุ่นวายขึ้นอยู่กับผู้นำที่ปกครองประเทศ โดยพื้นฐานผู้นำที่จะขึ้นมาเป็นผู้ปกครองนั้นจะต้องประกอบไปเมตตา และความโหดร้ายด้วย เมื่อถึงคราวที่จะใช้ความโหดร้าย ถ้าใช้ไปแล้วเกิดประโยชน์แก่สังคมก็ต้องใช้ โดยรวมแนวคิดของมาเคียวเวลลีในการบริหารจัดการความขัดแย้งของสังคมภายใต้การปกครองของผู้นำ สามารถนำเสนอให้เห็นได้ ดังนี้

ประเด็นแนวคิด	มาเคียวเวลลี
รัฐในอุดมคติ	รัฐที่เชื่อฟังผู้นำแต่เพียงผู้เดียว, ระบบการเมืองที่คนส่วนน้อยจะเป็นฝ่ายปกครอง, เป็นระบบรัฐเผด็จการ
คุณสมบัติของผู้ปกครอง	ความตระหนี่ ความเมตตา ความโหดร้าย รักษาคำพูดความซื่อสัตย์ ระวังตัวไม่ให้อีกคนดูหมิ่นและเกลียดชัง สร้างเกียรติยศและชื่อเสียง มีความโหดร้าย สร้างความน่ากลัวดีกว่าความน่ารัก เป็นคนรอบคอบ คุงคุณสมบัติของสิงโตและสุนัขจิ้งจอก
ลักษณะการปกครอง	แบ่งแยกแล้วปกครอง ลูกน้องสามัคคีเจ้านายต้องระวัง ต้องคอยตรวจสอบความเป็นมิตร บางช่วงต้องเมตตา บางช่วงเด็ดขาด อย่าไว้วางใจผู้ใต้บังคับบัญชา การใช้ความโหดร้ายทารุณต้องเป็นเรื่องจำเป็น ผู้ปกครองต้องไม่ทำตัวให้เป็นที่น่ารัก ต้องทำตัวให้เป็นที่น่า



	กลัวนาเกรงขาม คำสรรเสริญเยินยอเป็นอันตราย รักษาคำพูด ไม่พุ่มเพื่อย ควรมีภาพลักษณ์ของผู้มีคุณธรรม ควรเลือกคนรอบข้างที่จงรักภักดี มีความเด็ดขาดในการปกครอง และมีไหวพริบปัญญาที่เฉียบแหลมให้เหมือนสุนัขจิ้งจอก เน้นรูปแบบการปกครองไปที่ตัวของผู้ปกครองเป็นหลักสำคัญ ต้องมีความเก่ง ฉลาด ไหวพริบปัญญาเฉียบแหลม
ธรรมชาติมนุษย์	เป็นคนบาป ชั่วร้าย โลกมากและเห็นแก่ตัว มีทั้งเล่ห์เหลี่ยม ตัณหา และความทะเยอทะยาน พร้อมที่จะทำร้ายทั้งมิตรและศัตรู
จริยธรรม	ศาสนจักรจะต้องเป็นรองอาณาจักร ศาสนาเป็นเรื่องของศรัทธาส่วนบุคคล นักปกครองก็ต้องแสดงภาพตนว่าเป็นผู้ที่นับถือศาสนา ประโยชน์ของรัฐย่อมสำคัญกว่าผลประโยชน์ส่วนบุคคล อย่างนำศีลธรรมมาเป็นส่วนช่วยในการปกครอง ความคิดความชั่วเป็นสิ่งที่ไม่ตายตัว หากขึ้นอยู่กับตัวบุคคลและสภาพสังคม กฎหมายคือศีลธรรมเมตตาปราณี ทำให้หย่อนยานอ่อนแอ ศาสนามีจุดหมายคือวิญญาน เป้าหมายของรัฐมุ่งไปที่การสร้างความมั่นคงให้กับรัฐและประชาชน
อำนาจ	อำนาจทำให้คุณธรรมความดีเสื่อมเสีย สนใจเป้าหมายเป็นหลัก การใช้อำนาจอย่างรุนแรงประชาชนมีแต่จะกลัวไม่ใช้เกลียดชัง เพื่อให้รัฐมั่นคงปลอดภัยและประชาชนได้ประโยชน์ประชาชนจะไม่ว่าอะไร อำนาจได้มาด้วยความสุจริตหรือทุจริตก็ได้ การเมืองเป็นเรื่องของอำนาจ หัวใจของการเมือง ก็คือ อำนาจ ผู้ปกครองจะต้องมีอำนาจที่เหนือกว่าบุคคลอื่น จะต้องรักษาอำนาจเด็ดขาดไว้ให้ได้จึงทำให้คนอื่นเคารพนับถือ
การแสวงหาและใช้อำนาจ	อำนาจถ้าไม่เกิดจากความสามารถก็เกิดจากการใช้กำลัง วิธีใช้ที่ถูกหลักคือใช้อย่างรุนแรงอย่างไร้ความปราณีใดๆ แต่ต้องน้อยครั้งที่สุด นางและเสถียรภาพของผู้ปกครอง จะต้องไม่ถูกแทรกแซงผู้ที่มีอำนาจสูงสุดในแผ่นดิน

จากตาราง มาเคียเวลลีเชื่อมั่นและฝากความหวังการแก้ไขความขัดแย้งของสังคมไว้ที่ผู้ปกครองที่มีความรู้ ความสามารถ โดยผู้ปกครองจะต้องรู้จักสร้างภาพลักษณ์ของผู้มีคุณธรรม และเลือกปฏิบัติอย่างชาญฉลาด แต่ทั้งหมดถ้าเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉินหรือยุคสมัยที่บ้านเมืองระส่ำระสาย ลักษณะการจัดการจะต้องปกครองแบบเด็ดขาด (Absolute Despotism) เพียงอย่างเดียวเท่านั้นจะเป็น

ระบบที่ดีที่สุดในการจัดการเช่นนี้ อีกอย่างหนึ่งการรักษาอำนาจรัฐหรือผู้ปกครองให้มั่นคงเป็นสิ่งที่ผู้ปกครองจะต้องเรียนรู้ ดังนั้นการปกครองจึงต้องใช้หลายแนวทาง คือ เมื่อถึงคราวลงโทษก็ต้องลงโทษ เมื่อถึงคราวยกย่องให้บำเหน็จรางวัลก็พึงกระทำการใช้อำนาจบังคับ การใช้กลอุบาย การเข้มงวดกวดขัน และการประยุกต์ใช้หรือยกเว้นกฎศีลธรรมบางกรณีก็เป็นสิ่งที่ต้องทำถ้าการกระทำนั้นจะเป็นช่องทางให้บรรลุเป้าหมาย

ประโยชน์และคุณค่าของแนวคิดเพื่อแก้ไขความขัดแย้ง

ผู้เขียนได้ศึกษาแนวคิดของมาเคียเวลลี พบว่า เขาได้ใช้ชุดแนวคิดการจัดการความขัดแย้งของสังคมด้วยวิธีการที่เด็ดขาดหรือเข้มงวดโดยรัฐหรือผู้นำประเทศ ซึ่งก็ต้องยอมรับว่าเป็นชุดแนวคิดทางเลือกหรือเป็นช่องทางหนึ่งช่วยแก้ปัญหาความขัดแย้งในสังคมได้รวดเร็วขึ้น เพราะถ้าปล่อยให้ผู้คนอิสระตามใจปรารถนาก็จะมีแต่ความวุ่นวาย เพราะทุกคนจะไม่ยอมฟังซึ่งกันและกัน อีกทั้งความต้องการของมนุษย์นั้นไม่มีที่สิ้นสุดและไม่มีเหตุผล จะเบียดเบียนเอาเปรียบกัน และที่สำคัญคนที่กำลังมากกว่าก็จะได้เปรียบในฐานะที่ส่งเสียงดังมากกว่า ทำให้คนด้อยโอกาสเสียเปรียบและไม่ได้รับการเหลียวแล ในสังคมที่เป็นประชาธิปไตยหรือมีระบบกฎหมายที่สมบูรณ์แล้วอาจไม่จำเป็นที่จะใช้แนวคิดที่เด็ดขาด ชุดแนวคิดของมาเคียเวลลีอาจเหมาะสมที่จะนำไปใช้ ในประเทศที่กำลังปรับปรุงหรือพัฒนา ดังจะเห็นได้จากรูปแบบการแก้ไขความขัดแย้งในประเทศไทยในปัจจุบันนี้ แต่แน่นอนว่า ในระยะยาวการใช้อำนาจเด็ดขาดรุนแรงไม่สามารถนำไปใช้ได้ตลอดไป ก็ต้องปรับใช้ให้สอดคล้องผสมผสานกับแนวคิดหรือวิธีการอื่น ๆ เช่น การผ่อนปรนเข้าหากันหรือการผสมผสานประนีประนอมค่อยเป็นค่อยไป การขอความร่วมมือ (co-operation) แม้กระทั่งการลดความไม่เสมอภาคอาจใช้วิธีหลีกเลี่ยงการแข่งขันหรือการจัดสรรผลประโยชน์หรือการกระจายรายได้ให้ทั่วถึง เป็นต้น

ในความเป็นจริงของสังคมโลก ผู้เขียนเห็นว่า ยังมีความต้องการหรือความโลภของมนุษย์ การเอารัดเอาเปรียบ หรือการฉกฉวยผลประโยชน์ของมนุษย์ปรากฏให้เห็นในทุก ๆ ระบบการปกครอง และมีมาทุกยุคทุกสมัย ธรรมชาติของมนุษย์ตามที่มาเคียเวลลีมีสมมุติฐานนั้นไม่อาจหายไปไหนไม่ว่าจะใช้ระบบรูปแบบการปกครองใด ๆ ก็ตาม ดังนั้น การกล่าวอ้างมูลเหตุของความขัดแย้งอาจเป็นข้ออ้างเพื่อการก้าวขึ้นสู่อำนาจของกลุ่มคนบางกลุ่มเพื่อการแสวงหาผลประโยชน์ ด้วยเหตุนี้ปัญหาความขัดแย้งของสังคมหรือบ้านเมืองไม่อาจมอบให้ผู้อื่นผู้ใดเพียงคนเดียวรับผิดชอบได้ ต้องช่วยกันทุกฝ่าย ไม่ประเมินสติปัญญาของคนอื่นว่าต่ำต้อยไร้ความหมาย ต้องรับผิดชอบร่วมกันเพื่อการแก้ไขความขัดแย้งของสังคม กล่าวคือ จำเป็นจะต้องอาศัยวิธีการหรือแนวทางที่หลากหลายมาเป็นเครื่องมือผสมผสาน จึงจะทำให้ปัญหาหรือความขัดแย้งวุ่นวายเอารัดเอาเปรียบในสังคมนั้นสูญสลายไปได้หรือปรากฏน้อยที่สุด

แต่ถึงอย่างไรก็ต้องยอมรับว่า แนวคิดการจัดการความขัดแย้งทางสังคมของมาเคียวเวลลีก็ใช้ว่าจะไร้ประโยชน์เสียทีเดียว เพราะในบางสถานการณ์ก็ยังจำเป็นต้องใช้แนวคิดดังกล่าวมาใช้โดยรวมแล้วผู้วิจัยเห็นว่า ชุดแนวคิดการจัดการความขัดแย้งของมาเคียวเวลลีเป็นแนวคิดที่สนับสนุนชนชั้นปกครองให้มีอำนาจเด็ดขาด ดังสรุปใจความหลักได้ดังนี้

1. ผลประโยชน์ของชาติสำคัญกว่าผลประโยชน์ของปัจเจกชน
2. ชาติคือรัฐ รัฐคือผู้นำ การเชื่อฟังผู้นำคือความสงบสุข
3. ผู้นำอยู่เหนืออำนาจทั้งปวง เกณฑ์ความถูกต้องดีงามขึ้นอยู่กับผู้นำ
4. ศาสนาคือเครื่องมือของรัฐ
5. เพื่อส่วนรวม ผู้นำต้องเสียสละ ฉลาดและมีกุศโลบาย
6. ผู้นำหรือรัฐต้องใช้อำนาจอย่างเด็ดขาด เข้มงวดในกฎระเบียบต่อประชาชน
7. ประชาชนจะลืมความชั่วของผู้นำ เมื่อเขาได้ประโยชน์
8. ผู้นำจะต้องเป็นผู้ฉลาด มีสติปัญญาเป็นเลิศและมีเล่ห์เหลี่ยม
9. สิทธิและเสรีภาพที่เกินขอบเขตเป็นสาเหตุของความขัดแย้ง

จากแนวคิดโดยสรุป ได้มองเห็นภาพว่าแนวคิดดังกล่าวเป็นเครื่องมือเพื่อลดความขัดแย้งภายใต้การปกครองของผู้นำ กล่าวคือ เป็นภาวะของสังคมที่สงบที่ซ่อนความหวาดกลัวและรอคอยโอกาสในการตอบโต้รัฐ หรือมองในอีกด้านหนึ่ง แนวคิดของมาเคียวเวลลีเป็นแนวคิดเพื่อการกำจัดคนที่เห็นต่างไปจากรัฐหรือมาต่อต้านอำนาจรัฐนั่นเอง แต่อย่างไรก็ตาม ข้อดีของการจัดการความขัดแย้งทางสังคมตามแนวคิดทางการเมืองของมาเคียวเวลลี ก็คือ ผู้นำตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาได้รวดเร็ว เพราะผู้นำมีอำนาจสูงสุดเด็ดขาดโดยไม่มีอำนาจใด ๆ มาเบียดบังขัดขวางหรือทำให้ผู้นำหวาดหวั่น

การพิสูจน์แนวคิดนี้ว่าจะสามารถนำไปใช้ได้จริงหรือไม่ ผู้เขียนขอชี้ให้เห็นว่า รัฐบาลของไทยในยุคปัจจุบันนี้กำลังนำแนวคิดของมาเคียวเวลลีมาปฏิบัติใช้ ซึ่งบางคนก็กันดารรัฐบาลว่าแก้ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมแบบไร้ทิศทางบ้าง ไร้ทฤษฎีบ้าง หรือไร้ภูมิภาวะบ้าง แต่ถ้ามองให้ละเอียดแล้วจะเห็นว่ารัฐบาลเกิดขึ้นบนภารกิจเพื่อป้องกันและแก้ไขความขัดแย้งทางสังคม ซึ่งประเทศชาติกำลังอยู่ในภาวะวิกฤติ คือ ภาวะที่อาจจะเกิดสงครามกลางเมืองระหว่างสีของประชาชน การใช้แนวคิดที่รัฐมีอำนาจเด็ดขาด รัฐคือผู้นำสังคมทั้งปวง ไม่ว่าจะเป็นกฎหมาย ความเชื่อแม้กระทั่งความถูกต้องดีงาม ดังนั้น ถ้าเอาทฤษฎีของมาเคียวเวลลีมาวางแผ่แล้ว และทำการเปรียบเทียบกับแนวปฏิบัติของรัฐบาลไทยปัจจุบัน เราจะเห็นว่ารัฐบาลไม่ได้บริหารประเทศแบบไร้ทฤษฎี ตรงกันข้ามรัฐบาลได้ประยุกต์ใช้ทฤษฎีของมาเคียวเวลลีเพื่อเป็นทิศทาง และเป้าหมายในการดำเนินกิจกรรมและนโยบาย ดังนั้น จึงไม่ควรดูแคลนแนวคิดทฤษฎีของมาเคียวเวลลีว่าไม่สามารถนำมาปฏิบัติได้ อย่างน้อยรัฐบาลไทยก็ได้พิสูจน์ให้เห็นว่า แนวคิดการแก้ไขความขัดแย้งของสังคมในบางสถานการณ์นั้นจำเป็นต้องใช้อำนาจที่เด็ดขาดและรุนแรง มิเช่นนั้นความไม่สงบจะลุกลามกลายเป็นสงครามกลางเมืองที่ยากต่อการ

แก้ไข แต่ก็ต้องยืนยันอีกครั้งหนึ่งว่า ผู้เขียนยอมรับความจริงอยู่อย่างหนึ่งว่า แนวคิดของมาเคียแวลลีดังกล่าวไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้ในระยะยาว กล่าวคือ เป็นชุดแนวคิดที่ควรนำไปใช้ในสถานการณ์ที่วิกฤติและจำเป็นในระยะสั้นเท่านั้น เพราะถ้าวัดนำแนวคิดไปใช้ในระยะยาว ก็ย่อมเกิดการขัดแย้งในมิติใหม่ คือ การต่อต้านรัฐจากประชาชนส่วนใหญ่อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

สิ่งที่ต้องพึงระวังในการใช้ชุดแนวคิดของมาเคียแวลลี

ผู้เขียนเห็นว่า เป็นความจริงโดยธรรมชาติ ไม่ว่าชุดแนวคิดใด ๆ ก็ตามเมื่อนำไปใช้ย่อมก่อให้เกิดทั้งคุณและโทษ จึงต้องอาศัยการประยุกต์และปรับใช้ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ เช่น ถ้าเกิดเหตุการณ์วิกฤติภัยธรรมชาติ หรือสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดการสงครามการเมือง เป็นต้น รัฐจำเป็นต้องใช้อำนาจเด็ดขาดกับคนหรือองค์กรอย่างไม่มีข้อยกเว้น แต่ถ้าในสถานการณ์ปกติ การนำแนวคิดของมาเคียแวลลีมาใช้ต้องพิจารณาด้วยความรอบคอบ กล่าวคือ

๑. **การเชื่อมั่นผู้นำ** แนวคิดการเชื่อมั่นหรือยกอำนาจทั้งหมดให้ผู้นำเพียงคนเดียว ถ้าผู้นำที่ดีและเก่งฉลาด ถือว่าเป็นความโชคดีของประชาชน แต่ถ้าเกิดได้ผู้นำที่ไม่ฉลาดและเชื่อง่าย ถูกชักจูงจากคนรอบข้างได้ง่าย ก็จะนำความวิบัติเดือดร้อนมาสู่ประเทศชาติ

๒. **ผู้นำกับคุณธรรม** ผู้นำที่ไม่มีคุณธรรมทำให้ง่ายต่อการตัดสินใจ แต่ในทางกลับกันผู้นำที่ไร้คุณธรรมได้กลับกลายเป็นภาวะที่น่ากลัวหวาดหวั่นของประชาชน เพราะต่างคนต่างไม่รู้ว่าภัยอันตรายจะมาถึงตนเมื่อใด ซึ่งก็ไม่ต่างอะไรจากคนตาบอดที่ยิงปืนขึ้นฟ้าเล่นตามอำเภอใจ

ดังนั้น ผู้เขียนเห็นว่า ปัญหาหลักสำหรับแนวคิดของมาเคียแวลลี ไม่ใช่อยู่ที่เป้าหมาย แต่อยู่ที่วิธีการปฏิบัติหรือการดำเนินการ เพราะใช้อำนาจเผด็จการรุนแรง มีการละเมิดสิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคลสูง ความเป็นผู้มีอิสรเสรีทางด้านสติปัญญาความสามารถค่อนข้างมีอย่างชัดเจนจำกัด อีกทั้งยังละเลยไม่เห็นคุณค่าทางศีลธรรมอีกด้วย มีการตีค่าความรัก ความดีงาม ความซื่อสัตย์สุจริตว่าเป็นแค่มายาหวังผลประโยชน์เท่านั้น จึงจัดได้ว่าเป็นระบบที่ไม่ส่งเสริมสายใยของความผูกพันของคนในสังคม ถึงแม้จะอ้างเพื่อความอยู่รอดของชาติบ้านเมืองหรือเพื่อส่วนรวมก็ตามที่

โดยพื้นฐานของแนวคิดแล้ว ผู้เขียนพบว่า แนวคิดมุ่งเป้าไปที่การสร้างความสุขแก่สังคมด้วยระบบการปกครองที่ผูกโยงกับความมั่นคงทางอำนาจของรัฐ ซึ่งบทบาทหน้าที่ของรัฐนั้นมีวิธีการดำเนินการที่แตกต่างจากความคิดตามหลักการทางศาสนา ดังนั้น การแก้ปัญหาความขัดแย้งของสังคมจึงปรากฏรูปแบบของความเด็ดขาด มีการใช้ความรุนแรงเพื่อให้รัฐมั่นคงปลอดภัย ผู้เขียนเห็นว่าแนวคิดเช่นนี้อาจดูผิดธรรมชาติของมนุษย์ เพราะการที่จะให้คนเป็นจำนวนมากคิดและกระทำหรือให้ชอบเหมือน ๆ กันเป็นการยากยิ่ง อาจจะกระทำหรือบงการผู้คนได้ระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น แต่ในระยะยาวผู้คนจะต่อสู้หรือโยนหาอิสรภาพ ความเป็นจริงมนุษย์มีความต้องการที่หลากหลาย ไม่มีความเสมอภาคกันหรือเท่าเทียมกันได้โดยธรรมชาติเป็นพื้นฐาน ไม่อาจทำให้ทุกคนมีเท่ากันหรือพอใจเหมือน ๆ

กันได้ ทางออกที่ดีที่สุดคือทางสายกลาง เพื่อรองรับให้เป็นไปตามธรรมชาติของมนุษย์จึงไม่ควรบริหารสุดโต่งหรือเลือกเน้นปกครองหนักไปทางใดทางหนึ่ง ถ้าเน้นคุณธรรมสุดโต่งบ้านเมืองก็อ่อนแอในสายตาข้าศึก แต่ถ้าปกครองแบบเด็ดขาดโหดเหี้ยม วิธีชีวิตของสังคมก็จะมีคามตึงเครียดกดดันอัดอั้นในสายตาประชาชน

ดังนั้น ผู้นำจะต้องเป็นคณะผู้บริหารที่คอยถ่วงดุลอำนาจ มีคุณธรรมจริยธรรมประกอบเป็น การบริหารที่ต้องอาศัยทั้งหลักนิติศาสตร์ รัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์ ปรับใช้เพื่อให้เป็นไปและ สอดคล้องกับวิถีชีวิตในโลกของความเป็นจริงที่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

สรุปวิธีแก้ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมตามแนวคิดของมาเคียเวลลี

การแก้ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมตามแนวคิดของมาเคียเวลลี คือ การแก้ไขด้วยระบบ การเมืองการปกครองเท่านั้น คือ เน้นการปฏิบัติตามกฎหมายกฎระเบียบภายใต้การชี้นำของผู้นำ ประเทศ ด้วยมีสมมติฐานที่เชื่อว่า คนเราโดยธรรมชาติเป็นคนเลว คือเต็มไปด้วยตัณหาและความ ทะเยอทะยาน มีการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว ซึ่งเป็นเหตุให้สังคมนำไปสู่ความขัดแย้ง เมื่อมนุษย์มี ความต้องการที่หลากหลายก็ย่อมขัดแย้งกันไม่จบไม่สิ้น เขาจึงเห็นว่า อำนาจการปกครอง จึงเป็นกลไก สำคัญในการบริหารจัดการหรือควบคุมสังคมไม่ให้เกิดความวุ่นวาย มาเคียเวลลีจึงเน้นแยกแยะและ ออกแบบมนุษย์ที่ควรจะเป็นหรือควรมีชีวิตในสังคม เขาแยกแยะระหว่างอุดมคติกับเงื่อนไขทางการเมือง การปฏิบัติทางการเมือง การมีศีลธรรมส่วนบุคคลย่อมขึ้นอยู่กับความมั่นคงปลอดภัยของรัฐ รัฐจึงเป็น เครื่องมือที่ทำให้มนุษย์บรรลุความมั่นคงปลอดภัยและการกินดีอยู่ดี รัฐจึงต้องรู้จักวิธีที่จะทำอะไรโดย ปราศจากศีลธรรมได้เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม เนื่องจากเป้าหมายสูงสุดของการเมืองย่อมได้แก่สิ่งที่ กล่าวมานั่นเอง แต่อย่างไรก็ตาม แนวคิดดังกล่าวทำให้เกิดภาพลักษณ์ของความเป็นชาติหรือชาตินิยม หรือความเป็นสังคมที่เป็นหนึ่งเดียว ทั้งนี้เพราะระบบอำนาจได้รวมศูนย์เด็ดขาดสุดโต่งไว้ที่ส่วนบน โดย มองผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ คือ ชาติเป็นหลัก ไม่สนใจกระบวนการขั้นตอนการปฏิบัติว่าจะ ถูกต้องชอบธรรมหรือไม่ ขอให้เป้าหมายคือความมั่นคงของชาติหรือรัฐสำเร็จผลเป็นใช้ได้ แนวคิด ดังกล่าวได้ทำให้เกิดนโยบายรวดเร็ว รัฐมีอำนาจสูงสุดและไม่อยู่ภายใต้อำนาจอิทธิพลใด ๆ แม้แต่ ศาสนากับการเมืองก็ต้องแยกจากกัน เพราะมีเป้าหมายคนละเป้าหมาย

แนวคิดของมาเคียเวลลีเกิดจากสมมติฐานที่ว่า มนุษย์เราตามธรรมชาติแล้วเป็นคนเลว มี ตัณหา และความทะเยอทะยานไม่จบสิ้น อีกทั้งสิทธิและเสรีภาพของคนจำนวนมากนำมาซึ่งปัญหา ความยุ่งยากวุ่นวายในสังคม ดังนั้น ผู้นำต้องรู้จักใช้ทั้งความเด็ดขาดโหดเหี้ยม และต้องรู้จักใช้ความ เมตตาโอบอ้อมอารี กล่าวคือ ต้องรู้จักปรับตัวไปตามสถานการณ์ดุจสิงโตและสุนัขจิ้งจอก ดังนั้น แนว ปฏิบัติทางการเมืองของผู้นำไม่จำเป็นต้องมีสาระทางด้านศีลธรรมเข้ามาเกี่ยวข้อง ทฤษฎีการเมืองเป็น หลักการและวิธีการใดๆ ก็ได้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายความสำเร็จทางสังคม เมื่อรัฐมีอำนาจที่เด็ดขาด

เช่นนี้ก็ย่อมควบคุมสังคมไม่ให้ทะเลาะหรือขัดแย้งกันได้ ย่อมสามารถที่จะชี้นำสังคมให้ไปในทิศทางเดียวกัน

บทสรุป คือ ความขัดแย้งของสังคมเกิดจากการขาดประสิทธิภาพในการปกครองของผู้นำ สังคมจะวุ่นวาย ขัดแย้ง สงบสุข หรือเป็นระเบียบเรียบร้อยขึ้นอยู่กับวิธีการปกครองของผู้นำประเทศ มาเคียเวลลีมีสมมุติฐานว่าสาเหตุของความขัดแย้งมาจากมนุษย์ชั่วร้าย เป็นคนบาปหนา โลภมากและเห็นแก่ตัวโดยธรรมชาติ เป็นคนอกตัญญู เปลี่ยนใจง่าย โกหกหลอกลวง แข่งขันและแย่งชิงกัน ตลอดเวลา เต็มไปด้วยคตินิยม ความทะเยอทะยาน และยังเชื่อว่าเมื่อมนุษย์สนใจแต่เรื่องผลประโยชน์ส่วนตัว จะไม่มีสิ่งใดที่สามารถสร้างความพึงพอใจให้กับคนได้ เพราะความกระหายของมนุษย์เป็นสิ่งที่ไม่รู้จักอิ่ม อำนาจรัฐที่เข้มแข็งเท่านั้นจึงจะควบคุมความชั่วร้ายของมนุษย์ได้ ความมั่นคงของรัฐจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อรัฐมีอำนาจที่เด็ดขาด การใช้อำนาจบังคับ การใช้กลอุบาย การเข้มงวดกวดขัน เป็นสิ่งที่จำเป็นจะต้องนำมาใช้เพื่อเป็นเครื่องมือให้บรรลุเป้าหมายอันยิ่งใหญ่ คือความสงบสันติของบ้านเมือง มาเคียเวลลีจึงเสนอแนวคิดการทำให้สังคมสงบสุขว่าต้องเริ่มต้นที่ระบบปกครองบ้านเมืองที่เข้มแข็ง คือ การมุ่งไปที่การสร้าง ความมั่นคงให้กับรัฐและประชาชน ชาติก็คือรัฐ รัฐคือเป้าหมายหลัก ดังนั้นจะต้องไม่มีอำนาจใดอยู่เหนือรัฐ รัฐมีอำนาจเหนือสิ่งทั้งปวง อำนาจและเสถียรภาพของผู้ปกครองจะต้องไม่ถูกแทรกแซง ผู้ปกครองต้องไม่ทำตัวให้เป็นที่น่ารัก ต้องทำตัวให้เป็นที่น่ากลัวน่าเกรงขามดุจราชาสิทธิ์ และต้องรู้จักเลือกใช้ความเมตตากับความเด็ดขาดดุจสุนัขจิ้งจอกที่ฉลาดว่องไว

เอกสารอ้างอิง

กวี ศิริวรรณ. (2530). 20 ความคิดทางการเมือง. บริษัทสยามบรรณ.

จุมพล หนีพานิข. (2536). ความหมาย ขอบข่าย และความสัมพันธ์ระหว่างรัฐศาสตร์กับศาสตร์อื่น.

ใน เอกสารการสอนชุดวิชาหลักและวิธีการศึกษาทางรัฐศาสตร์. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

ถาวร สุขากันยา. (2532). องค์อธิปัตย์กับสังคมการเมือง. ใน เอกสารการสอนชุดวิชา ปรัชญาการเมือง หน้าที่ 6 – 11. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

ทินพันธ์ นาคะตะ. (2541). นักคิดผู้ยิ่งใหญ่ ปรัชญาและทฤษฎีการเมือง. สหายบลิ๊ก.

ประมวล รุจนเสรี. (2547). การใช้อำนาจเป็นธรรมชาติของมนุษย์. มูลนิธิพัฒนาพลังแผ่นดิน.

ประยงค์ สุวรรณบุพผา. (2541). รัฐปรัชญา แนวคิดตะวันออก-ตะวันตก Political Philosophy Eastern and Western thought. โอ.เอส. พรินติ้ง เฮาส์.

ปานทิพย์ ศุภนคร และคณะ. (2545). ปรัชญาเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 14). สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.



มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2534). *ปรัชญาการเมือง* (พิมพ์ครั้งที่ 6). สำนักพิมพ์สุโขทัยธรรมมาธิราช.

สมบัติ จันทรวงศ์ (บ.ก.). (2526). *ปรัชญาการเมืองสมัยใหม่* (พิมพ์ครั้งที่ 3). สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุขุม นวลสกุล และคณะ. (2539). *ทฤษฎีการเมืองและจริยธรรม*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สุลักษณ์ ศิวรักษ์ (เรียบเรียง). (2520). *นักปรัชญาการเมืองฝรั่ง* (พิมพ์ครั้งที่ 2). สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

Angeles, P. A. (1981). *Dictionary of Philosophy*. Harper Row.

Lerner, M. (Ed.). (1950). *The Prince and the Discourses by Niccolo Machiavelli* (L. Ricci, Trans.; E.R.P. Vincent, Rev.). London House.

Machiavelli, N. (1979a). *The Art of War* (P. Bondanella & M. Musa, Trans.). In *The Portable Machiavelli*. Penguin.

Machiavelli, N. (1979b). *The Prince* (G. Bull, Trans.). Penguin Book.

Sun Tzu. (n.d.). *The Art of War* (S. B. Griffith, Trans.).

Taylor, P. W. (Ed.). (1968). *Problem of Moral Philosophy*. Dickenson.

ภาคผนวก

หลักเกณฑ์การเสนอบทความและคำแนะนำสำหรับผู้เขียน เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาการจินตาสิต

สถานที่ติดต่อ

วารสารวิชาการจินตาสิต (ออนไลน์)

เลขที่ 31/17 ถนนร่วมใจ ตำบลกุดป่อง

อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย 42000

E-mail: Chintasit.journal@gmail.com

โทรศัพท์ 089 622 4068

<https://so19.tci-thaijo.org/index.php/Chintasit>

ISSN XXXX-XXXX (Online)

นโยบายและขอบเขตการตีพิมพ์เผยแพร่ (Scope and Publication Policies)

วารสารมีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนให้นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปได้มีโอกาสเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ ด้านพระพุทธศาสนา ปรัชญา ศีลศาสตร์ มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ ศิลปศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ และสหวิทยาการด้านสังคมศาสตร์โดยเริ่มดำเนินการตีพิมพ์เผยแพร่มาตั้งแต่ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2566 เป็นต้นมา ซึ่งมีกำหนดเผยแพร่ปีละ 4 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 (มกราคม-มีนาคม), ฉบับที่ 2 (เมษายน - มิถุนายน), ฉบับที่ 3 (กรกฎาคม - กันยายน) และฉบับที่ 4 (ตุลาคม - ธันวาคม) สำหรับประเภทของบทความ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ บทความวิจัย และบทความวิชาการ รับผิดชอบบทความทั้งบทความภาษาไทยและบทความภาษาอังกฤษ และมีกระบวนการพิจารณาคุณภาพบทความตามหลักเกณฑ์การพิจารณาของวารสาร และคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบบทความวารสาร (Peer Review) อย่างเข้มข้นเช่นเดียวกันทุกฉบับ ทั้งนี้ วารสารไม่มีค่าธรรมเนียมในการตีพิมพ์เผยแพร่

การพิจารณาและคัดเลือกบทความ (Consideration and selection of articles)

บทความแต่ละบทความจะได้รับพิจารณาจากคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบบทความ (Peer Reviewer) จากผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อยสองท่าน โดยบทความจะได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีใช้หน่วยงานเดียวกันกับผู้พิมพ์และมีความเชี่ยวชาญตรงตามสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องจากหลากหลายสถาบัน และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์เผยแพร่ ทั้งนี้ จะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อผู้พิมพ์บทความและผู้พิมพ์บทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณา

บทความเช่นเดียวกัน (Double-Blind Peer Review) และทางกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่พิจารณาบทความจนกว่าจะได้แก้ไขให้ถูกต้อง ตามข้อกำหนดของวารสาร ทั้งนี้ บทความต้นฉบับที่ส่งมาตีพิมพ์จะต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารหรือ สิ่งพิมพ์ใดมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างพิจารณาเสนอขอตีพิมพ์ในวารสารหรือสิ่งพิมพ์อื่น ๆ หากมีการใช้ภาพหรือตารางของผู้นิพนธ์อื่นที่ปรากฏในสิ่งตีพิมพ์อื่นมาแล้ว ผู้นิพนธ์ต้องขออนุญาตเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อน พร้อมทั้งแสดงหนังสือที่ได้รับการยินยอมต่อกองบรรณาธิการก่อนที่บทความจะได้รับการตีพิมพ์ สำหรับ ทศนะและข้อคิดเห็นของบทความในวารสารฉบับนี้ เป็นของผู้นิพนธ์แต่ละท่าน ไม่ถือเป็นทศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

สวณประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

วารสารวิชาการจินตาสิต ตีพิมพ์เผยแพร่บทความประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. บทความวิจัย

รายงานผลวิจัยที่น่าเสนอผลลัพธ์จากการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบ มีองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ เป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจทันต่อเหตุการณ์และยุคสมัย ซึ่งไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารใด ๆ มาก่อน ควรมีองค์ประกอบดังนี้

1.1 ชื่อเรื่อง (Title) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยและตามด้วยภาษาอังกฤษ

1.2 ผู้เขียน (Author) ชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

1.3 สังกัดผู้เขียน (Author Affiliation) ให้ระบุสังกัดผู้นิพนธ์ทั้งภาษาไทยและแปลเป็นภาษาอังกฤษ

1.4 อีเมล ให้พิมพ์อีเมลของผู้เขียนหลักหรือผู้ประสานงานบทความ หลังข้อความ
*Corresponding author, e-mail: “ผู้เขียนหลัก”

1.5 บทคัดย่อ (Abstract) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ลักษณะของบทคัดย่อควรประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ (Objective) วิธีการศึกษา (Methods) ผลการศึกษา (Results) และคุณค่าหรือการนำไปใช้ประโยชน์ ทั้งนี้ ควรมีความยาวไม่เกิน 750 คำ

1.6 คำสำคัญ (Keywords) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำเป็นคำสำคัญของเนื้อหา ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา เหมาะสมสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นหาข้อมูล โดยคำสำคัญแต่ละคำคั่นด้วย เครื่องหมายจุลภาค (,) ทั้งนี้ ควรมีคำสำคัญ 3-5 คำ

1.7 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนของเนื้อหาที่อธิบายถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา และเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย ทั้งนี้ ควรอ้างอิงเอกสารและงานวิจัยที่มีความทันสมัยและความถูกต้องที่เกี่ยวข้องด้วยเพื่อให้มีน้ำหนักและเกิดความน่าเชื่อถือ โดยเป็นการอ้างอิงแทรกในเนื้อหา (In-text Citation) แบบนามปีที่ใช้ระบบ APA Style version 7th Edition (American Psychological Association Citation Style) คือ การอ้างอิงเอกสารไว้ส่วนหน้าหรือส่วนหลังของข้อความนั้น ๆ ให้ใช้ได้

ทั้งภาษาไทยและหรือภาษาอังกฤษ ทั้งนี้หากการอ้างอิงเอกสารเป็นภาษาอังกฤษให้ระบุเฉพาะนามสกุลผู้พิมพ์ด้วย จุลภาค (,) ปีที่พิมพ์ (ค.ศ.) ตามรูปแบบดังนี้ Author/(Year of Publication) หรือ (Author, /Year of Publication) หรือ (Author & Author/Year of Publication) เช่น Bunkhrong (2022 หรือ (Bunkhrong, 2022) หรือ (Bunkhrong & Supsin, 2022) เป็นต้น หากผู้พิมพ์มีมากกว่า 3 คน ให้ใส่ชื่อคนที่ 1 แล้วตาม ด้วยคำว่า และคณะ หรือ et al. ตามรูปแบบดังนี้ Author/et al.,/(Year of Publication) หรือ (Author/et al.,/Year of Publication) เช่น Bunkhrong et al. (2022) หรือ (Bunkhrong et al., 2022)

1.8 วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives) ระบุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการวิจัย

1.9 กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) (ถ้ามี) เป็นการบอกทิศทางในการศึกษาค้นคว้า เป็นโครงสร้างที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิด ตัวแปร และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อวิจัย ช่วยให้เห็นภาพรวมของงานวิจัยได้อย่างชัดเจน และเป็นประโยชน์ในการวางแผนการวิจัยและการนิพนธ์บทความ

1.10 วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods) อธิบายถึงกระบวนการดำเนินการวิจัยอย่างละเอียด และชัดเจน กล่าวถึงรายละเอียดของวิธีการศึกษา เช่น ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา ขอบเขตการศึกษา วิธีการศึกษา เครื่องมือที่ใช้และการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ หรือสัตว์ (ถ้ามี) วิธีการเก็บข้อมูลในการวิจัยมีความเหมาะสมและคุณภาพ รวมทั้งสถิติที่นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูล เป็นต้น

1.11 ผลการวิจัย (Research Results) เสนอผลการวิจัยที่ตรงประเด็นตามลำดับขั้นของการวิจัย ควรจำแนกผลออกเป็นหมวดหมู่และสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยการบรรยายในเนื้อเรื่อง หรือแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยภาพประกอบ ตาราง กราฟ หรือแผนภูมิตามความเหมาะสม

1.12 อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion) อภิปรายผลโดยวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการวิจัยให้เข้ากับหลักทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งนำข้อค้นพบของงานวิจัยมาอภิปรายเพื่อเชื่อมโยงผลการวิจัยให้สอดคล้องกับประเด็นปัญหาการวิจัย เพื่อให้มีความเข้าใจหรือเกิดความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนั้น รวมทั้งข้อดี ข้อเสียของวิธีการศึกษา เสนอแนะความคิดเห็นใหม่ ๆ ปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์

1.13 ความรู้ใหม่ (New Knowledge) (ถ้ามี) นำเสนอข้อค้นพบที่ก่อให้เกิดความรู้ใหม่จากงานวิจัย เสนอแนะความคิดเห็นใหม่ ๆ สำหรับเป็นแนวทางที่มีคุณค่าและสามารถนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์ โดยแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยผังความคิด หรือแผนภาพ และมีการบรรยายในเนื้อเรื่อง ตามความเหมาะสม

1.14 ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions) ระบุข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1.15 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารและงานวิจัยที่มีความทันสมัยและความถูกต้องที่เกี่ยวข้องด้วยเพื่อให้มีน้ำหนักและเกิดความน่าเชื่อถือ โดยเป็นการอ้างอิงแบบนามปีที่ใช้ระบบ APA Style version 7th Edition (American Psychological Association Citation Style) ให้ใช้ได้ทั้งภาษาไทยและหรือภาษาอังกฤษ ทั้งนี้รูปแบบการอ้างอิงให้ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในหัวข้อการเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

2. บทความวิชาการ

หัวข้อและเนื้อหาควรชี้ประเด็นที่ต้องการนำเสนอให้ชัดเจนและมีลำดับเนื้อหาที่เหมาะสมเพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ชัดเจน รวมถึงใช้ทฤษฎีวิเคราะห์และเสนอแนะประเด็นอย่างสมบูรณ์ เป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจทันต่อเหตุการณ์และยุคสมัย ซึ่งไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารใด ๆ มาก่อน ควรมีองค์ประกอบดังนี้

2.1 ชื่อเรื่อง (Title) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยและตามด้วยภาษาอังกฤษ

2.2 ผู้เขียน (Author) ชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.3 สังกัดผู้เขียน (Author Affiliation) ให้ระบุสังกัดผู้เขียนทั้งภาษาไทยและแปลเป็นภาษาอังกฤษ

2.4 อีเมล ให้พิมพ์อีเมลของผู้เขียนหลักหรือผู้ประสานงานบทความ หลังข้อความ *Corresponding author, e-mail: “ผู้เขียนหลัก”

2.5 บทคัดย่อ (Abstract) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ลักษณะของบทคัดย่อควรประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ (Objective) วิธีการศึกษา (Methods) ผลการศึกษา (Results) และคุณค่าหรือการนำไปใช้ประโยชน์ ทั้งนี้ ควรมีความยาวไม่เกิน 750 คำ

2.6 คำสำคัญ (Keywords) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำเป็นคำสำคัญของเนื้อหา ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา เหมาะสมสำหรับนำไปใช้เป็นการค้นหาข้อมูล โดยคำสำคัญแต่ละคำคั่นด้วย เครื่องหมายจุลภาค (,) ทั้งนี้ ควรมีคำสำคัญ 3-5 คำ

2.7 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนของเนื้อหาที่อธิบายถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา และเหตุผลนำไปสู่การศึกษา ทั้งนี้ ควรอ้างอิงเอกสารและงานวิจัยที่มีความทันสมัยและความถูกต้อง ที่เกี่ยวข้องด้วยเพื่อให้มีน้ำหนักและเกิดความน่าเชื่อถือ โดยเป็นการอ้างอิงแทรกในเนื้อหา (In-text Citation) แบบนามปีที่ใช้ระบบ APA Style version 7th Edition (American Psychological Association Citation Style) คือ การอ้างอิงเอกสารไว้ส่วนหน้าหรือส่วนหลังของข้อความนั้น ๆ ให้ใช้ได้ทั้งภาษาไทยและหรือภาษาอังกฤษ ทั้งนี้หากการอ้างอิงเอกสารเป็นภาษาอังกฤษให้ระบุเฉพาะนามสกุล

ผู้พิมพ์ด้วย จุลภาค (,) ปีที่พิมพ์ (ค.ศ.) ตามรูปแบบดังนี้ Author/(Year of Publication) หรือ (Author,/Year of Publication) หรือ (Author & Author/Year of Publication) เช่น Bunkhrong (2022 หรือ (Bunkhrong, 2022) หรือ (Bunkhrong & Supsin, 2022) เป็นต้น หากผู้พิมพ์มีมากกว่า 3 คน ให้ใส่ชื่อคนที่ 1 แล้วตาม ด้วยคำว่า และคณะ หรือ et al. ตามรูปแบบดังนี้ Author/et al.,/(Year of Publication) หรือ (Author/et al.,/Year of Publication) เช่น Bunkhrong et al. (2022) หรือ (Bunkhrong et al., 2022)

2.8 เนื้อหา (Content) เนื้อหาบทความ มีการแบ่งประเด็นเรื่องย่อย ๆ และการจัดเรียงลำดับ เป็นไปตามรายละเอียดของเนื้อหา เสนอผลการศึกษาที่ตรงประเด็นตามลำดับขั้นของการศึกษา ควรจำแนกผลออกเป็นหมวดหมู่และสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยการบรรยายในเนื้อเรื่อง หรือแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยภาพประกอบ ตาราง กราฟ หรือแผนภูมิ ตามความเหมาะสม มีนำเสนอข้อค้นพบที่ก่อให้เกิดความรู้ใหม่จากงานวิจัย เสนอแนะความคิดเห็นใหม่ ๆ สำหรับเป็นแนวทางที่มีคุณค่าและสามารถนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์ โดยแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยผังความคิด หรือแผนภาพ และมีการบรรยายในเนื้อเรื่อง ตามความเหมาะสม

2.9 บทสรุป (Conclusion) การสรุปเนื้อหาในบทความทั้งหมดออกมาอย่างชัดเจน กระชับ โดยมีการสรุปปิดท้ายเนื้อหาที่นำเสนอให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ที่ศึกษา หากมีข้อเสนอแนะการนำผลการศึกษาไปใช้ และข้อเสนอแนะการศึกษาครั้งต่อไป จะเกิดประโยชน์ต่อผู้ศึกษา

2.10 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารและงานวิจัยที่มีความทันสมัยและความถูกต้องที่เกี่ยวข้องด้วยเพื่อให้มีน้ำหนักและเกิดความน่าเชื่อถือ โดยเป็นการอ้างอิงแบบนามปีที่ใช้ระบบ APA Style version 7th Edition (American Psychological Association Citation Style) ให้ใช้ได้ทั้งภาษาไทยและหรือภาษาอังกฤษ ทั้งนี้รูปแบบการอ้างอิงให้ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในหัวข้อการเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

การส่งบทความ

บทความที่จะตีพิมพ์ในวารสารวิชาการจินตาสิตต้องส่งบทความผ่านระบบออนไลน์ได้ที่ <https://so19.tci-thaijo.org/index.php/Chintasit> ตามรูปแบบของบทความที่วารสารกำหนดเป็นไฟล์เวิร์ด (Word file) เท่านั้น

รูปแบบบทความและการพิมพ์เนื้อหาบทความ

1. การเตรียมต้นฉบับบทความ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ขนาดต้นฉบับ ขนาดหน้ากระดาษ A4 โดยให้ใช้ไฟล์ดาวน์โหลดจากรูปแบบบทความ (Article Format) ที่วารสารกำหนดเท่านั้น

1.2 รูปแบบการพิมพ์ เนื้อหาบทความในทุกส่วนจัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์เท่านั้น

1.3 ใช้รูปแบบตัวอักษร TH Niramit AS พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟต์เวิร์ด

1.4 หัวกระดาษ เป็นส่วนของรายละเอียดตามที่วารสารกำหนดเพื่อความชัดเจนของการศึกษา และอ้างอิงสำหรับผู้สนใจ

1.5 ชื่อเรื่อง ทั้งชื่อบทความภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 18 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ

1.6 ชื่อผู้เขียนทั้งชื่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุเฉพาะชื่อและนามสกุล ไม่ต้องมีคำนำหน้า เว้น 1 เคาะระหว่างชื่อและนามสกุล ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ชื่อผู้เขียนแต่ละคนคั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) ตำแหน่งชิดขอบด้านขวากระดาษได้ชื่อเรื่อง

1.7 สังกัดผู้เขียนและผู้เขียนหลัก ให้เขียนไว้ด้านใต้ชื่อผู้เขียน ให้ระบุสังกัดคณะ หน่วยงานของผู้เขียน ขนาดตัวอักษร 14 ชนิดตัวธรรมดา ทั้งนี้ การระบุสังกัดคณะ หน่วยงานของผู้เขียนนั้น ผู้เขียนต้องระบุทั้งภาษาไทยและแปลเป็นภาษาอังกฤษ ด้วย รวมถึงระบุผู้เขียนหลัก (Corresponding Author) มีเครื่องหมาย * กำกับไว้บนนามสกุลผู้เขียน เพื่อระบุอีเมลสำหรับติดต่อประสานงาน ตำแหน่งชิดขอบขวากระดาษโดยระบุได้ชื่อผู้เขียน

1.8 หัวข้อของบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.9 เนื้อหาบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ให้จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ บรรทัดแรกเว้น 7 ตัวอักษรจากขอบกระดาษด้านซ้ายและพิมพ์ให้ชิดขอบทั้งสองด้าน ส่วนเนื้อหาบทความที่อยู่หน้าที่สองเป็นต้นไปให้จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์เช่นกัน ทั้งนี้ ควรมีความยาวไม่เกิน 750 คำ และลักษณะของบทคัดย่อควรประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ (Objective) วิธีการศึกษา (Methods) ผลการศึกษา (Results) และคุณค่าหรือการนำไปใช้ประโยชน์

1.10 หัวข้อคำสำคัญภาษาไทยและอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 14 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย ระบุดำสำคัญที่นำไปใช้เป็นคำค้น คำสำคัญแต่ละคำคั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) ทั้งนี้ ควรมีคำสำคัญ 3-5 คำ โดยต้องจัดเรียงคำสำคัญตามตัวอักษร

1.11 หัวข้อเรื่อง ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.12 หัวข้อย่อ ย่อ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ระบุหมายเลขหน้าหัวข้อย่อโดยเรียงตามลำดับหมายเลข

1.13 จำนวนต้นฉบับ ควรมีความยาวอยู่ระหว่าง 10-15 หน้า โดยนับรวมตาราง รูปภาพ แผนภูมิ และเอกสารอ้างอิง (กรณีที่เกิดขึ้น อยู่ในดุลยพินิจของบรรณาธิการ เป็นกรณีๆไป)

1.14 การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา (In-text Citation) และการระบุแหล่งที่มา โดยเป็นการอ้างอิง แบบนามปีที่ใช้ระบบ APA Style version 7th Edition (American Psychological Association Citation Style) คือ การอ้างอิงเอกสารไว้ส่วนหน้าหรือส่วนหลังของข้อความนั้น ๆ ให้ใช้ได้ทั้งภาษาไทยและหรือภาษาอังกฤษ ทั้งนี้หากการอ้างอิงเอกสารเป็นภาษาอังกฤษให้ระบุเฉพาะนามสกุลผู้พิมพ์ด้วยจุลภาค (,) ปีที่พิมพ์ (ค.ศ.) ตามรูปแบบดังนี้ Author/(Year of Publication) หรือ (Author,Year of

Publication) หรือ (Author & Author/Year of Publication) เช่น Bunkhrong (2022 หรือ (Bunkhrong, 2022) หรือ (Bunkhrong & Supsin, 2022) เป็นต้น หากผู้นิพนธ์มีมากกว่า 3 คน ให้ใส่ชื่อคนที่ 1 แล้วตามด้วยคำว่า และคณะ หรือ et al. ตามรูปแบบดังนี้ Author/et al./ (Year of Publication) หรือ (Author/et al./Year of Publication) เช่น Bunkhrong et al. (2022) หรือ (Bunkhrong et al., 2022)

1.15 ตาราง รูปภาพ และแผนภูมิ กรณีเป็นตารางให้ชื่อตารางอยู่ด้านบน กรณีที่เป็นรูปภาพหรือ แผนภูมิ ให้ระบุชื่อรูปภาพหรือแผนภูมิอยู่ด้านล่าง ตำแหน่งขีดขอบกระดาษด้านซ้าย

ตารางที่ 1 รายละเอียดรูปแบบการเตรียมต้นฉบับบทความ

รายละเอียด	ขนาดอักษร	รูปแบบ	ชนิด
ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	18	กึ่งกลาง	ตัวหนา
ชื่อผู้เขียน (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดขวา	ตัวธรรมดา
หน่วยงานที่สังกัด (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดขวา	ตัวธรรมดา
Corresponding Author	16	ชิดขวา	ตัวธรรมดา
บทคัดย่อ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
คำสำคัญ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
หัวข้อหลักตามรูปแบบบทความกำหนดไว้	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
หัวข้อย่อย	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
เนื้อหาตามรูปแบบบทความกำหนดไว้	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
เอกสารอ้างอิง (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	กึ่งกลาง	ตัวหนา
ตาราง			
ชื่อตาราง (ตารางที่ : จัดไว้บนตาราง)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
รายละเอียดชื่อตาราง (พิมพ์ต่อจากชื่อตาราง)	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
รูปภาพ/แผนภูมิ			
ชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
(ภาพ/แผนภูมิที่ : จัดไว้ใต้รูปภาพ/แผนภูมิ)			
รายละเอียดชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
(พิมพ์ต่อจากชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ)			
การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา : ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบนามปี โดยใช้ได้ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ทั้งผู้นิพนธ์ที่เป็นชาวไทยและต่างประเทศ			
เอกสารอ้างอิง : ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบ APA Style version 7th Edition (American Psychological Association Citation Style) โดยการอ้างอิงเอกสารให้ใช้ได้ทั้งภาษาไทยและหรือภาษาอังกฤษ ทั้งนี้			

รายละเอียด	ขนาดอักษร	รูปแบบ	ชนิด
หากการอ้างอิงเอกสารเป็น ภาษาอังกฤษให้ระบุเฉพาะนามสกุลผู้พิมพ์ด้วยจุลภาค (,) ปีที่พิมพ์ (ค.ศ.) ตามรูปแบบ			
จำนวนต้นฉบับ : ควรมีความยาวอยู่ระหว่าง 10-15 หน้า			

2. การเขียนเอกสารอ้างอิงทำบทความ

2.1 การเขียนเอกสารอ้างอิงให้ใช้ตามรูปแบบของ APA Style version 7th Edition (American Psychological Association Citation Style) โดยการอ้างอิงเอกสารให้ใช้ได้ทั้งภาษาไทยและหรือภาษาอังกฤษ หากผู้พิมพ์มีมากกว่า 1 คน ให้ใส่ชื่อผู้พิมพ์ให้ครบทุกคน โดยคั่นด้วยจุลภาค (,) ระหว่างผู้ นินพณ์ แล้วตามด้วยคำว่า “และ” ในภาษาไทย หรือตามด้วยคำว่า “&” ในภาษาอังกฤษ ก่อนผู้ นินพณ์คน สุดท้าย โดยจัดเรียงตามพญชนะ สระ ตามรูปแบบการอ้างอิงตามลำดับก่อนหลังให้ถูกต้อง

2.2 การเรียงลำดับเอกสารอ้างอิงทำบทความ (References) ให้เรียงตามลำดับอักษรของชื่อผู้ นินพณ์ โดยไม่ต้องมีตัวเลขกำกับ ให้เริ่มต้นด้วยรายชื่อเอกสารอ้างอิงภาษาไทยก่อน และต่อด้วยรายชื่อ เอกสารอ้างอิงภาษาต่างประเทศ และชื่อผู้ นินพณ์ให้อ้างนามสกุลก่อน โดยเขียนตามรูปแบบเดียวกันกับการ อ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาอังกฤษ

2.3 ในกรณีที่อ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทย หากต้องการอ้างอิงเป็นภาษาอังกฤษ ให้แปลเอกสารอ้างอิงนั้นเป็นภาษาอังกฤษเพิ่มเติม และปีพุทธศักราชให้ปรับเป็นปีคริ สตศักราช โดยนำไปต่อท้ายรายการอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทย และชื่อผู้ นินพณ์ให้อ้างนามสกุลก่อน โดยเขียนตามรูปแบบ เดียวกันกับการอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาอังกฤษ

3. รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงทำบทความ

3.1 หนังสือในรูปแบบเล่ม/อิเล็กทรอนิกส์

3.1.1 หนังสือในรูปแบบเล่ม/อิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่มีเลข DOI

1) ผู้แต่ง 1 คน

ชื่อ/สกุล./(ปีพิมพ์)./ชื่อเรื่อง/(พิมพ์ครั้งที่)./สำนักพิมพ์./(URL) (ถ้ามี)

Surname./Name./(Year of Publication)./Title/(Edition)./Publisher./(URL) (if any)

ตัวอย่าง

ฉัตรณรงค์ศักดิ์ สุธรรมดี. (2560). การเมืองการปกครองท้องถิ่นเปรียบเทียบ. บริหารศาสตร์.
Mertens, D. M. (2014). *Research and evaluation in education and psychology: Integrating diversity with quantitative, qualitative, and mixed methods* (4th ed.). Sage.

2) ผู้แต่ง 2 คน

ชื่อ/สกุล, /และชื่อ/สกุล. / (ปีพิมพ์). /ชื่อเรื่อง/ (พิมพ์ครั้งที่). /สำนักพิมพ์. / (URL) (ถ้ามี)
Surname, /Name, /& Surname, /Name. / (Year of Publication). / Title / (Edition). / Publisher. / (URL) (if any)

ตัวอย่าง

วันชัย สุขตาม, และ เสกสรรค์ สนวา. (2562). *การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงกลยุทธ์*. สำนักพิมพ์สถาบันวิชาการเพื่อพัฒนาท้องถิ่น.

ไพบรมา อิศรเสนา ณ อยุธยา, และ ชูจิต ตรีรัตนพันธ์. (2560). *การคิดเชิงออกแบบ: เรียนรู้ด้วยการลงมือทำ*. ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ (TCDC). <http://resource.tcdc.or.th/ebook/Design.Thinking.Learning.by.Doing.pdf>

Svendsen, S., & Løber, L. (2020). *The big picture/Academic writing: The one hour guide* (3rd digital ed.). Hans Reitzel Forlag. [https://hansreitzel.dk/soeg/the-big-picture-\(i-bog\)-i-bog-53615-9788741280615](https://hansreitzel.dk/soeg/the-big-picture-(i-bog)-i-bog-53615-9788741280615)

3) ผู้แต่ง 3 คน

ชื่อ/สกุล, /ชื่อ/สกุล, /และชื่อ/สกุล. / (ปีพิมพ์). /ชื่อเรื่อง/ (พิมพ์ครั้งที่). /สำนักพิมพ์. / (URL) (ถ้ามี)
Surname, /Name /, Surname, /Name, /& Surname, /Name. / (Year of Publication). / Title / (Edition). / Publisher. / (URL) (if any)

ตัวอย่าง

วันชัย สุขตาม, จิรายุ ทรัพย์สิน, และ สุรศักดิ์ ชะมารัมย์. (2564). *รัฐศาสตร์ แนวคิดพื้นฐานสู่การปฏิบัติในยุคดิจิทัล*. โฟร์เพช.

Ary, D., Jacobs, L. C., Irvine, A. K. S., & Walker, D. A. (2018). *Introduction to research in education*. Cengage Learning.

3.1.2 หนังสือในรูปแบบเล่ม/อิเล็กทรอนิกส์ที่มีเลข DOI

ชื่อ/สกุล. / (ปีพิมพ์). /ชื่อเรื่อง/ (พิมพ์ครั้งที่). /สำนักพิมพ์. / <https://doi.org/เลข DOI>
Surname, /Name. / (Year of Publication). / Title / (Edition). / Publisher. / <https://doi.org/DOI number>

ตัวอย่าง

Jackson, L. M. (2019). *The psychology of prejudice: From attitudes to social action* (2nd ed.). American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/0000168-000>

3.2 วารสาร

1) บทความในวารสารแบบรูปเล่ม/อิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่มีเลข DOI

ชื่อ/สกุล./(ปีพิมพ์)./ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร./เลขของปีที่(เลขของฉบับที่)./เลขหน้า.

Surname,/Name./(Year of Publication)./Article title./Journal name,/Year number(Issue number),/Page number.

ตัวอย่าง

ณัฐวดี บุญครอง, อธิมาตร เพิ่มพูน, และวันชัย สุขตาม. (2565). ปัจจัยสู่ความสำเร็จของการจัดตั้งวิสาหกิจ ชุมชนเกษตรอินทรีย์วิถีพอเพียงบ้านทุ่งโก. *วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 6(1), 27–40.

Chawla, L. (1994). Editor's note. *Children's Environment*, 2(11), 3. Sillick, T. J., & Schutte, N. S. (2006). Emotional intelligence and self-esteem mediate between perceived early parental love and adult happiness. *E-Journal of Applied Psychology*, 2(2), 38–48. <http://ojs.lib.swinedu.au/index.php/ejap>

2) บทความในวารสารแบบรูปเล่ม/อิเล็กทรอนิกส์ที่มีเลข DOI

ชื่อ/สกุล./(ปีพิมพ์)./ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร./เลขของปีที่(เลขของฉบับที่)./เลขหน้า./<https://doi.org/เลข DOI>

Surname,/Name./(Year of Publication)./Article title./Journal name,/Year number(Issue number),/Page number./<https://doi.org/DOI number>

ตัวอย่าง

ปรเมษฐ์ ลีจันทา, วีรพงษ์ นิทะรัมย์, และ อลิสา สุวรรณัง. (2566). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนหลังจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 บ้านใหม่ ตำบลตระแสง อำเภอมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์. *วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ*, 1(1), 45–56. <https://doi.org/10.14456/jasrru.2023.4>

Herbst-Damm, K. L., & Kulik, J. A. (2005). Volunteer support, marital status, and the survival times of terminally ill patients. *Health Psychology*, 24, 225–229. <https://doi.org/10.1037/0278-6133.24.2.225>

3.3 หนังสือพิมพ์และหนังสือพิมพ์ออนไลน์

ชื่อ/สกุล./(ปี./วันที่/เดือน). ชื่อคอลัมน์./ชื่อหนังสือพิมพ์./เลขหน้า./(URL) (ถ้ามี)

Surname,/Name./(Year,/Date/Month). Column name./Newspaper name,/Page number./(URL) (if any)

ตัวอย่าง

พงษ์พรรณ บุญเลิศ. (2561, 15 สิงหาคม). เติลนิวิธส์ว่าไรต์: 'สื่อพิพธิภันท์' เชื่อมยุคสมัย เข้าถึงด้วย
'มิติ ใหม่' อินเทอร์เน็ต. *เติลนิวิธส์*, 4. [http://lib.edu.chula.ac.th/
fileroom/cu_formclipping/drawer006/general/data0013/00013005.pdf](http://lib.edu.chula.ac.th/fileroom/cu_formclipping/drawer006/general/data0013/00013005.pdf)

Brody, J. E. (2007, December 11). Mental reserves keep brain agile. *The New York Times*.
<https://www.nytimes.com>

3.4 วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิตและวิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต

1) วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิตและวิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตที่ไม่ได้ตีพิมพ์

ชื่อ/สกุล./(ปีที่เผยแพร่)./ชื่อวิทยานิพนธ์/[วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์ หรือ
วิทยานิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]./ชื่อมหาวิทยาลัย.
Surname,/Name./(Year published)./Thesis title/[Unpublished doctoral dissertation or Unpublished
master's thesis]./University name.

ตัวอย่าง

รัฐธรรมนุญ รุ่งเรือง. (2561). *บทบาทที่เหมาะสมของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมประชาธิปไตย
ในชุมชน เขตอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์*[วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์].
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

Jung, M. S. (2014). *A structural equation model on core competence of nursing students*
[Unpublished doctoral dissertation]. Choong–Ang University.

2) วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิตและวิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตจากเว็บไซต์

ชื่อ/สกุล./(ปีที่เผยแพร่)./ชื่อวิทยานิพนธ์/[วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต หรือ วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต, /ชื่อมหาวิทยาลัย]./ชื่อเว็บไซต์./URL
Surname,/Name./(Year published)./Thesis title/[Doctoral dissertation or Master's thesis, /University
name]./Website name./URL

ตัวอย่าง

วรารณณ์ โพธิ์ศรีประเสริฐ. (2545). *การพัฒนาโปรแกรมการปรับปรุงการพูดสำหรับครูปฐมวัยโดยใช้
เทคนิคการละคร* [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. Chulalongkorn
University Intellectual Repository (CUIR). <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/302>

Ata, A. (2015). *Factor effecting teacher–child communication skill & self–efficacy beliefs: An
investigation on preschool teachers* [Master's thesis, Middle East Technical University].
Middle East Technical University Library.

<http://etd.lib.metu.edu.tr/upload/12619101/index.pdf>

3.5 รายงานการประชุมเชิงวิชาการที่มี Proceedings

ชื่อ/สกุล/(ปี)./ชื่อบทความ./ในชื่อบรรณาธิการ/(บ.ก.),/ชื่อหัวข้อการประชุม./ชื่อการประชุม/(น./เลขหน้า)./ฐานข้อมูล./https://doi.org/เลข DOI (ถ้ามี) หรือ (URL) (ถ้ามี)
Surname./Name./ (Year)./Article title./In/Editor's name/(Editor)./Conference topic title./Conference name/(Page number)./Database./https://doi.org/DOI number (if any) or (URL) (if any)

ตัวอย่าง

ภัทราภรณ์ แก้วกุล, ณัฐปภัสร์ ฉลาดมาก, และ อภิชากร ดวงแขเพ็ญศิริกุล. (2563). รูปแบบการถ่ายทอดภูมิปัญญาอาหารประเพณีประดอกระเทียมแค บ้านจารย์อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสุรินทร์. ใน จิรายุ ทรัพย์สิน (บ.ก.), *New Normal New Life : กระบวนทัศน์ใหม่เพื่อสืบสานอัตลักษณ์สร้างสรรค์ภูมิปัญญาสู่การพัฒนาท้องถิ่นตามศาสตร์พระราชา*. การประชุมวิชาการมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ 3 (น. 815-524). คณะมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

Katz, I., Gabayan, K., & Aghajan, H. (2007). A multi-touch surface using multiple cameras. In J. Blanc-Talon, W. Philips, D. Popescu, & P. Scheunders (Eds.), *Lecture notes in computer science: Vol. 4678. Advanced concepts for intelligent vision systems* (pp. 97-108). Springer-Verlag. [https://doi.org/ 10.1007/978-3-540-74607-2_9](https://doi.org/10.1007/978-3-540-74607-2_9)

3.6 รายงาน

1) รายงานที่จัดทำโดยหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรอื่น

ชื่อหน่วยงาน/(ปีที่เผยแพร่)./ชื่อเรื่อง./สำนักพิมพ์/(URL) (ถ้ามี)
Agency name./ (Year published)./Title./Publisher./ (URL) (if any)

ตัวอย่าง

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2561). *รายงานประจำปี 2561*. 21 กันยายน.

https://www.ocsc.go.th/sites/default/files/document/ocsc_annual_report_2561.pdf

National Cancer Institute. (2019). *Taking time: Support for people with cancer* (NIH Publication No. 18-2059). U.S. Department of Health and Human Services, National Institutes of Health. <https://www.cancer.gov/publications/patient-education/takingtime.pdf>

2) รายงานที่จัดทำโดยผู้เขียนรายบุคคลสังกัดหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรอื่น

ชื่อ/สกุล/(ปีที่เผยแพร่)./ชื่อเรื่อง./สำนักพิมพ์/(URL) (ถ้ามี)
Surname./Name./ (Year published)./Title./Publisher./ (URL) (if any)

ตัวอย่าง

สุมาลี ตั้งคณานุรักษ์, อรทัย วิมลโนธ, และ เกรียงไกร นะจร. (2559). *การวิจัยและพัฒนา รูปแบบเพื่อการพัฒนาความรับผิดชอบ การควบคุมและควมมีวินัยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*

Lipsey, M. W., Farran, D. C., & Hofer, K. G. (2015). *A randomized control trial of a statewide voluntary prekindergarten program on children's skills and behaviors through third grade.* Vanderbilt University, Peabody Research Institute.

3.7 เว็บไซต์

ชื่อ/สกุล./(ปี,/วัน/เดือนที่เผยแพร่)./ชื่อบทความ./ชื่อเว็บไซต์./URL
Surname,/Name./(Year,/Day/Month published)./Article title./Website name./URL

ตัวอย่าง

เอนอชฌา วัฒนบุรณนท. (2554, 27 เมษายน). *การจัดการเรียนรู้อุซศึกษา.* จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (Chulapedia). <http://www.chulapedia.chula.ac.th/index.php?title=การจัดการเรียนรู้อุซศึกษา>
Centers for Disease Control and Prevention. (2018, August 22). *Preventing HPV associated cancers.* https://www.cdc.gov/cancer/hpv/basic_info/prevention.htm

3.8 ราชกิจจานุเบกษา

ชื่อกฎหมาย./(ปี,/วัน/เดือน)./ราชกิจจานุเบกษา./เล่ม/เลขเล่ม/ตอนที่/เลขตอน./หน้า/เลขหน้า.
Legal name./(Year,/Day/Month)./Government Gazette./Volume/Volume number/Section/Section number./Page/Page number.

ตัวอย่าง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560. (2560, 6 เมษายน). *ราชกิจจานุเบกษา.* เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก. หน้า 1-90.
พระราชบัญญัติกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พ.ศ. 2561. (2561, 13 พฤษภาคม). *ราชกิจจานุเบกษา.* เล่ม 135 ตอนที่ 33 ก. หน้า 1-18.
พระราชบัญญัติประถมศึกษา (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2505. (2505, 27 กรกฎาคม). *ราชกิจจานุเบกษา* (ฉบับพิเศษ). เล่ม 79 ตอนที่ 67. หน้า 24-31.

หมายเหตุ : ที่มาของรูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงและศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่

ศูนย์นวัตกรรมทางการศึกษา สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อออนไลน์คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (สิงหาคม 2564). *การอ้างอิงสารสนเทศตาม “Publication Manual of the American Psychological Association” (7th Edition).* Thaijo. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDUCU/article/view/153329/111738>

[ชื่อเรื่องภาษาไทย]

[ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ]

[ชื่อภาษาไทยผู้เขียนคนที่1]

[ชื่อภาษาอังกฤษผู้เขียนคนที่1]

[หน่วยงานที่สังกัดภาษาไทยผู้เขียนคนที่1]

[หน่วยงานที่สังกัดภาษาอังกฤษผู้เขียนคนที่1]

[ชื่อภาษาไทยผู้เขียนคนที่2]

[ชื่อภาษาอังกฤษผู้เขียนคนที่2]

[หน่วยงานที่สังกัดภาษาไทยผู้เขียนคนที่2]

[หน่วยงานที่สังกัดภาษาอังกฤษผู้เขียนคนที่2]

และ[ชื่อภาษาไทยผู้เขียนคนที่3]

[ชื่อภาษาอังกฤษผู้เขียนคนที่3]

[หน่วยงานที่สังกัดภาษาไทยผู้เขียนคนที่3]

And [หน่วยงานที่สังกัดภาษาอังกฤษผู้เขียนคนที่3]

*Corresponding author, e-mail: [ใส่อีเมลผู้เขียนหลัก]

บทคัดย่อ

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

คำสำคัญ: [คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด] [คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

Abstract

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

Keywords: [คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด], [คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด],

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

บทนำ

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

กรอบแนวคิดในการวิจัย (ถ้ามี)

[ดับเบิลคลิกเพื่อเพิ่มกรอบรูปภาพ]

รูปที่ 1 [คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและคุณภาพของเครื่องมือ

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

การวิเคราะห์ข้อมูล

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

ผลการวิจัย

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

ตารางที่ 1 [คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

การแสดงความไม่สามารถขย	การแสดงความไม่สามารถขย	การแสดงความไม่สามารถขย
การแสดงความไม่สามารถขย	การแสดงความไม่สามารถขย	การแสดงความไม่สามารถขย
การแสดงความไม่สามารถขย	การแสดงความไม่สามารถขย	การแสดงความไม่สามารถขย
การแสดงความไม่สามารถขย	การแสดงความไม่สามารถขย	การแสดงความไม่สามารถขย
การแสดงความไม่สามารถขย	การแสดงความไม่สามารถขย	การแสดงความไม่สามารถขย

ที่มา: [คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด] (ถ้ามี)

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

สรุปและอภิปรายผล

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี)

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

เอกสารอ้างอิง

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

เทมเพลต สำหรับบทความวิชาการ

[ชื่อเรื่องภาษาไทย]

[ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ]

[ชื่อภาษาไทยผู้เขียนคนที่1]

[ชื่อภาษาอังกฤษผู้เขียนคนที่1]

[หน่วยงานที่สังกัดภาษาไทยผู้เขียนคนที่1]

[หน่วยงานที่สังกัดภาษาอังกฤษผู้เขียนคนที่1]

[ชื่อภาษาไทยผู้เขียนคนที่2]

[ชื่อภาษาอังกฤษผู้เขียนคนที่2]

[หน่วยงานที่สังกัดภาษาไทยผู้เขียนคนที่2]

[หน่วยงานที่สังกัดภาษาอังกฤษผู้เขียนคนที่2]

และ[ชื่อภาษาไทยผู้เขียนคนที่3]

[ชื่อภาษาอังกฤษผู้เขียนคนที่3]

[หน่วยงานที่สังกัดภาษาไทยผู้เขียนคนที่3]

And [หน่วยงานที่สังกัดภาษาอังกฤษผู้เขียนคนที่3]

*Corresponding author, e-mail: [ใส่อีเมลผู้เขียนหลัก]

บทคัดย่อ

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

คำสำคัญ: [คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด] [คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

Abstract

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

Keywords: [คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด], [คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด],

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

บทนำ

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

[เนื้อหาส่วนที่1ปูพื้นฐานความรู้ในเรื่องที่จะกล่าวถึง]

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

[เนื้อหาส่วนที่2วิเคราะห์ข้อมูล/การโต้แย้งข้อเท็จจริง/การถกเถียง/การใช้เหตุผล/ใช้หลักฐานข้ออ้าง]

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

ตารางที่ 1 [คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

การแสดงความไม่สามารถขยาย การแสดงความไม่สามารถขยาย การแสดงความไม่สามารถขยาย		
[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]	[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]	[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]
[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]	[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]	[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]
[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]	[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]	[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]
[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]	[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]	[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]
ที่มา: [คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด] (ถ้ามี)		

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

[เนื้อหาส่วนที่3เสนอความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ]

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

บทสรุป

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี)

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

เอกสารอ้างอิง

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

แบบฟอร์มการส่งบทความ

แบบฟอร์มส่งบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์

วารสารวิชาการจินตาสิต

(กรุณาส่งมาพร้อมกับบทความ)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว).....

ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี).....

หน่วยงาน.....คณะ.....

ขอส่งบทความ ☐ ภาษาไทย ☐ ภาษาอังกฤษประเภท ☐ บทความวิจัย (Research Paper) ☐ บทความวิชาการ (Academic Paper)

ชื่อบทความ (ภาษาไทย)

.....

.....

ชื่อบทความ (ภาษาอังกฤษ)

.....

.....

คำสำคัญ (ภาษาไทย)

.....

Keywords (ภาษาอังกฤษ)

.....

ที่อยู่ติดต่อ เลขที่.....หมู่ที่.....ซอย.....ถนน.....แขวง/ตำบล.....

เขต/อำเภอ.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์.....โทรศัพท์มือถือ.....โทรสาร..... E-mail.....

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า บทความนี้ไม่เคยลงพิมพ์ที่ไหนมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างการเสนอ เพื่อพิจารณาตีพิมพ์
ในวารสารอื่น การละเมิดลิขสิทธิ์เป็นความรับผิดชอบของข้าพเจ้า และข้าพเจ้าได้รับทราบและยอมรับข้อกำหนดและ
นโยบายการพิจารณาตีพิมพ์บทความของวารสารวิชาการจินตาสิตแล้ว

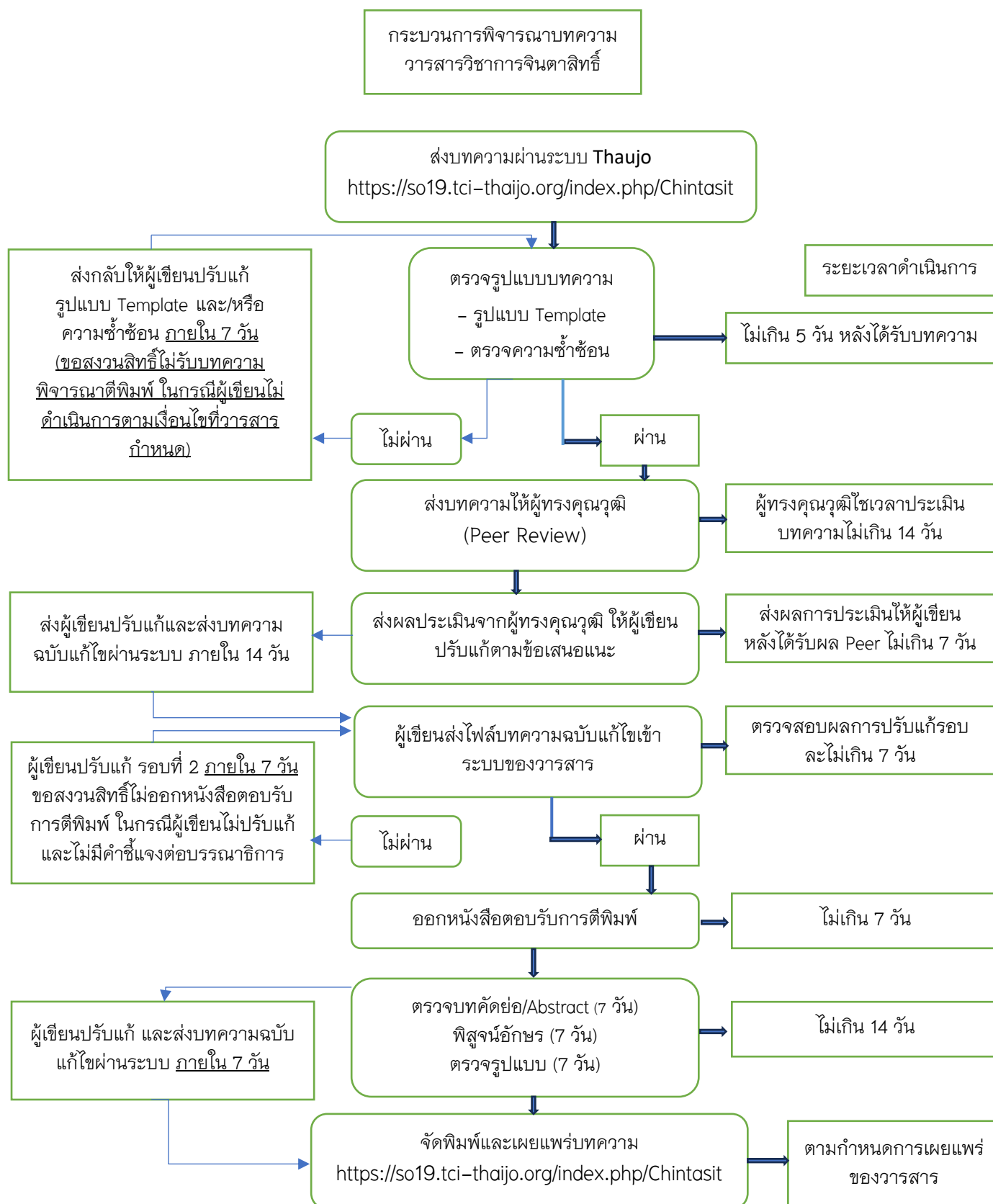
โปรดระบุ

☐ เป็นผลงานของข้าพเจ้าแต่เพียงผู้เดียว☐ เป็นผลงานของข้าพเจ้าและผู้ร่วมงานตามชื่อที่ระบุในบทความจริง

ลงนาม.....

(.....)

ขั้นตอนการทำงานของวารสาร



หมายเหตุ: ระยะเวลาของกระบวนการพิจารณาบทความตั้งแต่ผู้พิมพ์ส่งบทความเข้าระบบ ขั้นตอนที่ 1 – 6 ใช้ระยะเวลาประมาณ 1 เดือน ในการออกหนังสือตอบรับการตีพิมพ์ (ผู้พิมพ์บทความต้องปรับแก้บทความตามกำหนด)

กระบวนการพิจารณาบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารวิชาการจินตาสิต ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ส่งบทความผ่านระบบ Thaijo <https://so19.tci-thaijo.org/index.php/Chintasit>
2. การตรวจสอบรูปแบบบทความเบื้องต้นโดยกองบรรณาธิการ (1 สัปดาห์):
บทความที่ถูกส่งเข้ามาจะได้รับการตรวจสอบความสมบูรณ์โดยกองบรรณาธิการ ดังนี้
 - รูปแบบการจัดหน้า
 - การใช้ภาษา
 - การคัดลอกเลียนแบบ (ไม่เกินร้อยละ 25)
 - ความเพียงพอและความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการอ้างอิง
 - รูปแบบการเขียนอ้างอิง
 - ความซ้ำซ้อน

หากบทความดังกล่าวมีรูปแบบไม่เป็นไปตามที่วารสารฯ กำหนด หรือมีอัตราการซ้ำซ้อนสูงกว่าที่วารสารฯ กำหนด กองบรรณาธิการจะไม่รับบทความดังกล่าวเข้าสู่กระบวนการพิจารณาซึ่งจะแจ้งผู้ประพันธ์ให้รับทราบต่อไป

3. ส่งบทความให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมิน (Peer Review) พิจารณาความถูกต้อง-เหมาะสม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ (1-2 สัปดาห์):

บทความที่ผ่านการพิจารณาขั้นที่ 1 แล้ว กองบรรณาธิการจะพิจารณาคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อย 2-3 ท่าน เพื่อพิจารณาบทความดังกล่าวในรูปแบบ Double-Blind ก่อนดำเนินการทบทวนและจัดส่งบทความแก่ผู้ทรงคุณวุฒิต่อไป โดยระดับการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิจะประกอบด้วย

- 3.1 สมควรได้รับการตีพิมพ์ (Accept)
- 3.2 สมควรได้รับการตีพิมพ์ โดยต้องมีการปรับแก้ไขเล็กน้อย (Accept with minor revision)
- 3.3 สมควรได้รับการตีพิมพ์ โดยต้องมีการปรับแก้ไขอย่างมาก (Accept with major revision)
- 3.4 ไม่สมควรได้รับการตีพิมพ์ (Reject)

4. ส่งผลประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิให้ผู้เขียนปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ (1-2 สัปดาห์):

เมื่อกองบรรณาธิการได้รับผลการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิครบถ้วนแล้ว จะดำเนินการพิจารณาและสรุปผลอีกครั้ง โดยบทความที่จะได้รับการตีพิมพ์ ต้องได้รับผลเป็น Accept หรือ Accept with minor revision ส่วนบทความที่ได้รับผลเป็น Accept with major revision บรรณาธิการจะเป็นผู้พิจารณาซ้ำ และบทความที่ได้รับผลเป็น Reject จะไม่ได้รับการอนุมัติให้ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการจินตาสิต โดยจะส่งผลประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิให้ผู้เขียนปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ ตามขั้นตอนดังนี้

- 4.1 ส่งผลการประเมินให้ผู้เขียนหลังได้รับผล Peer ไม่เกิน 7 วัน

4.2 ส่งผู้เขียนปรับแก้และส่งบทความฉบับแก้ไขผ่านระบบ ภายใน 14 วัน

5. ผู้เขียนส่งไฟล์บทความฉบับแก้ไขเข้าระบบของวารสาร (1-2 สัปดาห์):

บทความที่ได้รับการอนุมัติให้ตีพิมพ์ กองบรรณาธิการจะแจ้งให้ผู้เขียนดำเนินการปรับแก้ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ และความคิดเห็นเพิ่มเติมจากกองบรรณาธิการ (ถ้ามี) โดยผู้เขียนต้องดำเนินการแก้ไขให้ครบถ้วน และชี้แจงการปรับแก้ แล้วส่งบทความที่ปรับแก้แล้ว และเอกสารชี้แจงการปรับแก้กลับมายังกองบรรณาธิการภายในเวลาที่กำหนด การพิจารณาบทความฉบับปรับแก้ ดังนี้

5.1 ตรวจสอบผลการปรับแก้รอบละไม่เกิน ไม่เกิน 7 วัน

5.2 ผู้เขียนปรับแก้ รอบที่ 2 ภายใน 7 วันขอสงวนสิทธิ์ไม่ออกหนังสือตอบรับการตีพิมพ์ ในกรณีผู้เขียนไม่ปรับแก้และไม่มีความชี้แจงต่อบรรณาธิการ

6. ออกหนังสือตอบรับการตีพิมพ์

เมื่อกองบรรณาธิการได้รับบทความที่ปรับแก้แล้ว จะดำเนินการพิจารณาความถูกต้องอีกครั้ง หากบทความดังกล่าวได้รับการแก้ไขครบถ้วน จะรับรองการตีพิมพ์ และนำเข้าสู่กระบวนการจัดอาร์ตเวิร์คต่อไป ใช้เวลาดำเนินการไม่เกิน 7 วัน

7. ตรวจบทความย่อ/Abstract (1-2 สัปดาห์)

ก่อนดำเนินการจัดรูปเล่มเพื่อทำการเผยแพร่กองบรรณาธิการจะดำเนินการตรวจสอบบทความย่อ พิสูจน์อักษรและตรวจรูปแบบ ไม่เกิน 7 วัน และผู้เขียนปรับแก้และส่งบทความฉบับแก้ไขผ่านระบบฯ ภายใน 7 วัน

8. จัดพิมพ์และเผยแพร่บทความ

เมื่อบทความผ่านกระบวนการทั้งหมดที่วารสารกำหนดจะดำเนินการเผยแพร่ตามกระบวนการของแต่ละฉบับผ่าน วารสารวิชาการจินตาสิต